

МОЛЛА ПОКАЛ

БАТИФ

894.362-1

B 13

МОЛЛА ПӘНАН
ВАГИФ
ӘСӘРЛӘРИ

22919
АзФ

М. Ф. Ахундов адына
Азәрбайжан Республикасы
Үмуми Китабханасы

АЗӘРБАЙҶАН ДӨВЛӘТ НӘШРИЙЯТЫ
Бақы 1987

М. П. Вагиф. Сочинения
(на азербайджанском языке)

Редактору *Э. Зиятай*
Рәссамы *Э. Дадашов*
Бәдii редактору *М. Асланов*
Техники редактору *Э. Мирчәфәров*
Корректорлары
К. Нәзирова, Б. Мирчәфәрова

Йығылмаға верилмиш 13 IV-1957-чи ил. Чапа
имзаланмиш 24 IX-1957-чи ил. Кағыз форматы
84×108^{1/32}. Физики чап варағи 7,75. Шәрғи ч.
в. 12.7. Учот нәшр. варағи 8.3. Сифариш № 275.
Тиражы 25000. Гиймәти 2 ман. 75 гәп., чилди
2 ман.

Азербайчан Дөвләт Нәшрийаты, Бақы,
Һүсү һачыев күчәси, № 6.

Азербайчан ССР Мәдәнийәт Назирлийини
26 комиссар адына мәтбәәси,
Бақы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

мүгәддәмә әвәзинә

Молла Пәнаһ Вагиф (1717—1797) Азербайчан әдәбийяты тарихиндә хусуси ер тутан көркәмли бир сәнәткардыр. Сияси вә әдәби фәалийәти илә халгла бағлы олаң бу бөйүк шаир XVIII әсрин мүтәрәгги шәхсийәтләриндән бири олмуш, Азербайчан әдәбийятынын ени истигамәтдә инкишафына көмәк әтмишдир.

Вагиф ярадычылығы илә Азербайчан ше'ри тарихиндә ени бир дөвр башланыр. Реалист ше'рин илк нүмунәләри онун ады илә бағлыдыр. Вагиф ярадычылығында Азербайчан халгынын адәт вә ән'әнәләри, ерли вә мәнәлли хусусийәтләри дә өзүнүн әксини тапмышдыр. Бөйүк шаирин ярадычылығында руһ йүксәклийи вә һәята бағлылыг әсас мотивләрдән биридир. Вагиф халгдан гуввәт алмышдыр, халг әдәбийятынын никбин арзу вә әмәлләриндән гидаланмышдыр.

Вагиф дүнйәви һисс вә арзулары йүксәк тутмасы илә өз мүасирләриндән фәргләнир. Мәһз буна көрәдир ки, бөйүк сәнәткарын ады Азербайчан ше'ри тарихиндә реализмин баниси кими гейд олунур.

Вагифин шеирләри өз формасы әтибарилә дә енидир. Онун әсәрләриндә, хусусән гошмаларында бәдii дил сон дәрәчә чанлы, садә вә айдындыр.

Вагиф нә гәдәр шәһәр мүһитиндә языб яратса да, онун шеирләриндә элат һәятындан алынмыш, кәндән кәлән ифадәләр даһа мүһүм ер тутур. О, «гур'ан охуян», «үстүндән-башындан әнбәр гоһуян», «әли полад ийнәли», шәһәр гадынларыны тәсвир әтсә дә, бәнзәтмәләри, тәшбех вә истиарәләри кәндлә, кәнд тәбиәти илә бағлыдыр.

Шаир көзәл сайдығы һәр шейи һәятла, тәбиәт зәнкинликләри илә мүгайисәдә верир. Беләликлә, шаирин көзәллик ме'яры кәнд тәбиәтидир. Одур ки, онун:

Ихтилаты ширин, сөзү мәзәли;
Әлләр ярашығы, өлкә көзәли.

адландырдығы көзәлләр яшылбаш соная, сәрхош чейрана бәнзәдилән күл бәдән, гөнчә ағыз, кәклик еришли, марал бахышлы, сона сығаллы, шаһмар сачлы гызлардыр ки, бу сифәтләрин һамысы кәндән, халг әдәбийятындан кәлир. Мәһз буна көрәдир ки, Вагиф ярадычылығы, өз нөвбәсиндә, шифаһи халг әдәбийятына да гүввәтли тәсир кәстәрмишдир. Оун әсәрләри һәлә XVIII әсрдән башлаяраг, ашыглар вә ханәндәләр тәрәфиндән мәчлисләрдә, йығынчагларда охуна-охуна давам әтмәкдәдир.

Ашыглар, халг шаирләри Вагиф ирсини мәһәббәтлә севиб, оун ярадычылығыны йүксәк гиймәтләндирмишләр. Һәлә шаирин мүасири олан Ашыг Әли она хитабәи яздығы шеирдә Вагиф ярадычылығыны белә гиймәтләндириди:

Бу әсрдә шаирләрин ханысан,
Мүдәррисә бәрабәрсән йә'ни сән,
Лүтфүн мә'дәнисән, фәзлин кәнисән,
Әшидәнләр сөзүн сәм'нә кәлмиш.

XIX вә XX әср ашыгларынын чоху Вагифин мөвзуларыны тәкрар әтмиш, оун кими гошмалар яратмаға чалышмыш, оун гафийәләрини, рәдифләрини вә бәдии фадәләрини дәнә-дәнә ишләтмишләр. Хүсусән Ашыг Әләскәрдән сонра мәшһур уstad ашыг кими танынан Бозалганлы Ашыг Һүсейнин ярадычылығында Вагифин гүввәтли тәсири даһа айдын һиссә әдилер. Оун гошмалары ичәрисиндә Вагифин мисраларына чох раст кәлмәк олур.

Вагиф ирси ялныз Бөйүк Октябр сосялист ингилабындан сонра, Совет һакимийәти дөврүндә һәгиги мә'надә тәдгиг олунмаға башламышдыр. Оун әсәрләри дәфәләрлә нәшр әдилмиш, Бақыда, Низами музейи бинасында Азәрбайчанын көркәмли язычылары сырасында Вагифә дә һейкәл гоюлмушдур.

Бөйүк халг шаири Сәмәд Вургун Вагифин шәрәфинә бир сыра көзәл шеирләр языб, өзүнүн бу шеирләр әсасында тәрбийәләндийини кәстәрдийи кими, ән яхшы әсәрләриндән олан «Вагиф» драмасыны да бөйүк шаирин һәятына һәср әтмишдир.

Вагиф ирси һәлә шаирин яшадығы дөврдә диггәти чәлб әтмишдир. Лакин Вагиф өлдүрүлдүйү заман әви

талан әдилдийиндән, оун әсәрләри дә итиб-батмыш, диваны вә әлязмасы бизә гәдәр кәлиб чатмамышдыр. Вагифин әсәрләриндән шеир мараглыларынын һафизәләриндә галан, яхуд онларын өз дәфтәрләринә көчүрмүш олдуғу айры-айры гошмалар сахланылмышдыр. Бунлары илк дәфә Мирзә Юсиф Нерсесов топламаға тәшәббүс әтмиш вә әлдә әтдийи әсәрләри 1828-чи илдә бир китаб шәклиндә битириб 1856-чы илдә Теймурханшурада «Вагиф вә саир мүасири» ады алтында чап әтдирмишдир. Сонралар Вагифин әсәрләрини М. Ф. Ахундов чап әтдирмәк истәмишдир. Ахундовун топладығы материаллардан истифадә әдән Адолф Берже һәмин әсәрләри 1867-чи илдә Лейпсигдә нәшр әтдирмишдир. Вагифин әсәрләрини М. Ф. Ахундовун тапшырығы илә Һүсейн Әфәнди Гаибов топламаға чалышмышдыр. Лакин оун топладығы әсәрләр чап әдилә билмәмишдир. Вагифин әсәрләри 1908-чи илдә «Тазә һәят» гәзетинин мүдирини һашым бәй Вәзиров тәрәфиндән нәшр әдилмишдир. Бунулла белә Октябр сосялист ингилабына гәдәр олан нәшрләрин һеч бири Вагиф әсәрләрини бүтүнлүклә әһатә әтмир.

Вагифин ирси Совет һакимийәти илләриндә диггәтлә өйрәнилдийи кими, оун әсәрләри дә анчаг совет шәрәитиндә гиймәтләндирилиб нәшр олунмушдур. Һәлә 1925-чи илдә Салман Мүмтаз Вагифин шеирләриндән бир һиссә топлаяраг «Коммунист» гәзети нәшрийятында чап әтдирмишдир. Енә дә һәмин мүәллифин топладығы Вагифин шеирләри 1937-чи илдә чап олунмушдур. Вагифин әсәрләринин әлми нәшри 1945-чи илдә Азәрбайчан Әлмләр Академиясынын Низами адына дил вә әдәбийят институту тәрәфиндән нәшр олунмушдур.

Вагифин охучулары тәгдим олунан бу нәшри Азәрбайчан Әлмләр Академиясынын вә һабелә Эрмәнистан, Күрчүстан дөвләт музейләриндә сахланылан әлязмалары әсасында тәртиб әдилмиш, 1937-чи илдә Азәрнәшр тәрәфиндән Вагифин чап әдилмиш күллийяты илә мүгайисә әдилиб дүрүстләшдирилмишдир. Тәгдим әдилән һәмин китабда, Вагифин бу вахта гәдәр нәшр олунмамыш бир сыра шеирләри күрчү әлифбасы илә XIX әсрин әввәлләриндә языа алынмыш әлязмаларындан көчүрүлмүшдур. Әйни заманда Гарачадағлы Әндәлибин Ленинград шәрғшүнаслыг институтунун әлязмалары шө'бәсиндә сах-

ланьлан эсэрлэринин сонундакы элавэлэрдэн вэ Азербайчан Элмлэр Академиясында мөвчуд олан чүнклэрдэи истифадэ эдилмишдир.

Белэликлэ, бу элми нэшрдэ Вагифин эсэрлэринин мүһүм бир һиссэси эһатэ эдилмишдир. Лакин бу һеч дэ о демэк дейилдир ки, Вагифин бүтүн эсэрлэри һәммин китабда топланмышдыр. Чох эһтимал ки, һэлэ хүсуси эл-лэрдэ олан вэ тэдгигатчылара чатмаян чүнк вэ элязма-ларында шаирин чап эдилмэмиш эсэрлэри вардыр.

Китабын тәртибатчысы проф. Н. Араслы

Г О Ш М А Л А Р

О шух гэмзэлэрин, хэнчэр кирпичин
Күндэ олур йүз мин ган габағында,
Хумар-хумар бахан ала көзлэрин
Кэрәкдир верәсэн чан габағында.

Гашын габағында сығаллы бирчәк,
Сайә салмыш үзә шө'лә мүбарәк,
Амма ики дәстә тәр бәнәфшә тәк
Гоймуш ал янағын ян габағында.

Зүлфүндән гоһушар күлү рейһанлар,
Гурбан һәр муйинә йүз мин чаванлар,
Пишвазына кәлир һурү гылманлар,
Мәлайик дурмушлар сан габағында.

Вагиф гурбан зәнәхданын чаһинә,
Ширин күлүшүнә, хош никаһинә,
Гул оласан белә хублар шаһинә,
Дурасан һәр ахшам, дан габағында.

Хублар арыгындан ярымаг олмаз,
Икидин һәмдәми кәрәк чаг ола.
Бәстә бойлу кәрәк, мина кәрдәнли,
Зүлфү сияһ, вар әндамы ағ ола.

Сәһәр дура сүрмә чәкә көзүнә,
Бирчәкләрин һәлгә гоя үзүнә,
Чилвәленә, сығал верә өзүнә,
Иши, күчү күлүб-ойнамаг ола.

Дөшүн ачыб, әл дәйәндә яхыя,
Ағ күлүн бағрына пейкан тохуя,
Бәдәниндән мүшкү әнбәр гохуя,
Зүлфү кәрдәниндә бир гучаг ола.

Бир маябуд кәрәк, балдыры йоғун,
Сәрасәр әт баса дизин, топуғун,
Әл дәйәндә дура буғун-бабуғун
Титрәйә, гуйругдан чох юмшаг ола.

Һәясы үзүндә, әгли башында,
Өлдүрә Вагифи көзү гашында,
Я он үч, я он дәрәд, он беш яшында,
Нә ондан бөйүкрәк, нә ушаг ола.

Бир сәнәмин синәсинә мүштағам,
Чох чәкирәм аһү зары, шамама!
Мән һа галдым һәсрәт, әлим етишмәз,
Сән кет, көр чананы бары, шамама.

Мәтләбидир бир нөврәстә — көнлүмүн,
Олмады дәрманы хәстә көнлүмүн,
Онун үчүн бу шикәстә көнлүмүн
Нә сәбри вар, нә гәрары, шамама!

Яха ачыб та ки, синә көстәрдин,
Сәрасәр бағрымы гана дөндәрдин,
Мәним дәрдимдәндир сәнин дә дәрдин,
Рәнкиндир нә явуз сары, шамама!

Мәним ярым бир әчайиб дилбәрдин,
Үзү тәзә күлдүр, зүлфү әнбәрдин,
Санасан ки, ики гәндү шәкәрдин
Гойнундакы гоша нары, шамама!

Гурбанам Вагифин бу хамәсинә
Ки, язар дәрдини дост намәсинә,
Етә билмәз ярын шамамәсинә,
Олса бу дүнянын вары шамама!

Чан вериб йүз миннэт илэ алмышам,
Көндөрирэм сәни ярә, шамама!
Тазә тагдан үзүлүбсән, охшарсан
Ярын гойнундакы нарә, шамама.

Чисмин нә назикдир, күл бәдән кими,
Бир хош гохун кәлир, ясәмән кими,
Нәдән саралыбсан сән дә мән кими,
Нәдир дәрдин, эй бичарә шамама?

Ҥагдыр, сәндә вардыр хейли нәзакәт,
Ярын шамамасы бир гейри бабәт;
Горхурам чәкәсэн күлли хәчаләт
Дуранда онла бәрабәрә, шамама.

Ярын шамамәси охшар шәкәрә,
Ҥейран олур мәләк, әкәр көстәрә,
Ярашыгдыр ағ синәси мәрмәрә,
Ҥылыб чох чийәрләр парә, шамама.

Крибандан накаһ оландә ашкар,
Дагылыр ағылым, һушум — һәр нә вар,
Хәстә Вагиф тифил кими ган ағлар,
Ҥечүн гылмазсан бир чарә, шамама?

Бәнәфшә тәк әнбәр зүлфүн буй верир,
Һәр ююб сәрәндә һәвайә, Зейнәб!
Онун әтрин димағымдан үзмәсин,
Әманәт әт бади-сәбайә, Зейнәб!

Ҥаша вәсмә, көзә сүрмә чәкәндә,
Сияһ зүлфү дал кәрдәнә төкәндә,
Салланыбан кәклик кими сәкәндә,
Охшарсан яшылбаш сонайә, Зейнәб!

Сәни севән чох бәлайә туш олур,
Әгл кедир башдан, фәрамуш олур,
Авазын кәләндә чан биһуш олур,
Ҥурбанам о назик сәдайә, Зейнәб!

Янағы лаләсэн, гамәти далсан,
Ағзы шәкәр, дили, додағы балсан,
Санасан ки, йоргун, вәһши маралсан,
Олубсан ярашыг обайә, Зейнәб!

Сәнсэн падышаһы, ханы Вагифин,
Әгли, һушу, дин-иманы Вагифин,
Ҥәсрәтиндән чыхды чаны Вагифин,
Нолур ки, кәләсэн бурайә, Зейнәб!

Кэл, эй гэлэбэйи Мәһәммәдхан бэй,
Әкәр сәйяд исән, бәрәни сахла!
Нағарахананын йолларың көзлө,
Бошшалыдан кәлән дәрәни сахла!

Әвләрдә мәст, башмағ сатаны гойма,
Чахыр ичиб сәрхош ятаны гойма,
Өзүнә гардашлығ тутаны гойма,
Гонағ үчүн чәрәк верәни сахла!

Дост достун йолунда дүшәр зияна,
Икид кәрәк таб кәтирә даяна,
Нағараханадан бир аз бу яна,
Залым, [сән] чәнд әйлә, ораны сахла!

Сән мәним сөзүмә һеч кәтирмә шәк,
Бизим әвләрдә дә кәл көрүн тәк-тәк,
Диррик-тәрәвәзә яхшы кешик чәк,
Кишниш, шүйүт, тәзә тәрәни сахла!

Ағғыз оғлу Пири, сән мәни әкмә,
Өзкәнин юрдунда о дамы тикмә,
Гейри көзәлләрдән һеч фикир чәкмә,
Сән әлә о көзү чәрәни сахла!

Хейли вахтдыр, айрылмышығ яр илән,
Көрдүк, амма танышмадығ, айрылдығ,
Галды чанда кизли-кизли дәрдимиз,
Бирчә кәлмә данышмадығ, айрылдығ.

Гәриб-гәриб дурдуг биканәләр тәк,
Союғ-союғ бахдығ диванәләр тәк.
Дөнмәдик башына пәрванәләр тәк,
Эшг одуна янышмадығ, айрылдығ.

Ярым саат бир арада галмадығ,
Эшг атәшин чанымыза салмадығ,
Ялварыбан ярын көнлүн алмадығ,
Әлә кетди, барышмадығ, айрылдығ.

О заман ки, ашналығы тәрк этдик,
Чуда дүшдүк, хейли чийәр бәркитдик,
Аралығдан көнүл гушун үркүтдүк,
Бир-бирилә гонушмадығ, айрылдығ.

Вагиф севди бир играрсыз бивәфа,
Бадә кетди тамам чәкдийи чәфа,
Көрүшүбән әйләмәдик хош сәфа,
Гучаглашыб сарышмадығ, айрылдығ.

Олмаяйды белә сәфәрә чыхмаг,
Биз яр илә данышмадыг, айрылдыг.
Ҡалаллашыб, һүммәтләшиб дост илән,
Тәмәннәшиб көрүшмәдик, айрылдыг.

Билмәм, кимә дейим дәрдим нечәси,
Ярын тәр мәмәси, синә һачасы.
Юху мәни алды кәлән кечәси,
Күл үзүндән өпүшмәдик, айрылдыг.

Биз доймадыг ярын ширин дилиндән,
Шәкәр парчасындан, ләби балындан,
Мина кәрдәниндән, инчә белиндән,
Һайыф олду, сарышмадыг, айрылдыг.

Вагифәм, үстүмә кәлмәз хас әли,
Силинмәди һеч көнлүмүн пас әли.
Нә мүддәтдир, чанан биздән күсәли,
Көнлүн алыб барышмадыг, айрылдыг.

Бир чаван тазәдән кәлиб әрсәйә,
Әчайиб оғландыр, ады Мәһәммәд.
Заһирән өзү тәк пак имиш әсли,
Ола билмәз һеч эвлади-Мәһәммәд.

Ени кәлиб хәтти, тәр бәнәфшә тәк,
Гашы, көзү әлә бахдыгча көйчәк,
Данәндә, фәһмидә, габилү зирәк,
Саһиб чамал, сөз устады Мәһәммәд.

Сәрхош отуранда әлиндә сазы,
Бәнд әдир гушлары көйдә авазы,
Ени етән икидләрин шаһбазы
Санасан ки, бир сонады Мәһәммәд.

Гәләмдә, гылынчда, сазда, сәдадә
Бәрабәри йохдур дари-фәнадә.
Мәһрү мәһәббәти һәллән зиядә,
Көстәрир чох ә'тигады Мәһәммәд.

Мәһшәр һекайәти мүшкүл һекайәт,
Я һәзрәти-рәсул, әйлә инайәт,
Вагифәм — гулами-шаһи-вилайәт,
Әйлә мәнә бир имдады, Мәһәммәд.

Дурубан эшгилэ күзар эйләдим,
Бир пәринин олдум мейман эвиндә.
Зөррәчә көрмәдим һөрмәт, иззәтин,
Галдым элә, пешман-пешман эвиндә.

Та ки, мәни көрдү ол гәлби гара,
Чәкди яшмағыны о күл рүхсара,
Дөндәрди үзүнү, тутду дивара,
Санасан ки, йохдур инсан эвиндә.

Додағы шәкәрдир, көфтары шәрбәт,
Нә файда, эйләмәз ширин мәнәббәт.
Мәхләси ки, йохдур онда бир ләззәт,
Болдур элә ачы гәлян эвиндә.

Кечмә о дилбәрин сән отағындан,
Тәр бәнәфшә гохар һәр бучағындан,
Санки бир кушәдир чәннәт бағындан,
Ачылыбдыр күли-әлван эвиндә.

Вагиф, бир кимсә ки, биздән яшына,
Йәгин бил ки, бизлән олмаз ашина,
Кәлдийимиз һеч кәлмәди хошуна,
Тапдым мән һалыны үрфан эвиндә.

Сияһтел көрмәдим Күр гырағында,
Мәкәр һеч яшылбаш олмаз бу ердә?
Тәрлан көнлүм енә уча дағлара
Һаваланыб, һәркиз гонмаз бу ердә.

Бу диярда калағай йох, катан йох,
Синәм бута, мүжжан охун атан йох,
Сәрхош дуруб бир нәзакәт сатан йох,
Һеч сөвдакар файда булмаз бу ердә.

Бәзәк билмәз бу диярын көйчәйи,
Танымаз ал чаргат, зәррин ләчәйи,
Ағ бухаг алтындан һәлгә бирчәйи
Тәр мәмә үстүндән салмаз бу ердә.

Ярын хәялилә бу күн мән шадәм,
Гәриблийә дүшсәм, ган ағлар дидәм.
Пәриси янында олмаян адәм
Нә яхшы сағ галыр, өлмәз бу ердә.

Десәләр ки, Вагиф, нә олду сәнә,
Рәнки-руйин дөнүб һейвая кенә,
Әли тәр мәмәдән үзән кимсәнә,
Саралыбан һечә солмаз бу ердә.

Бу күн бир эчайиб көзэл севмишәм,
Беләси оламмаз һеч вилайәтдә,
Санасан ки, чәмалындан нур яғыр,
Яраныбдыр, ярәб, нә хош саәтдә.

Ал чаргатдан яшмаг тутуб чәнәйә,
Симин ярашдырыб зәр нимтәнәйә,
Дейилдир бәрәбәр һеч кимсәнәйә,
Хубларын шаһыдыр шанү шөвкәтдә.

Күлабилән зүлфүн чығасын әйәр,
Үзүнә баханда ган олур чийәр,
Көйдән ерә энмиш мөләкдир мөкәр,
Йохса инсан олмаз белә сурәтдә.

Биләйи, базусу, һәр бәнди көзәл,
Кәрдәндә зүлфүнүн кәмәнди көзәл,
Айна тутду, дурду бәзәнди көзәл,
Салланды, көрәсэн, нә гиямәтдә.

Сона чығасы тәк сәриндә тели,
Ағ күл ярпағы тәк аяғы, әли
Чисми долу, назик бәдәни, бели,
Көрмәмишәм дилбәр бу нәзакәтдә.

Айырайдын обасындан, элиндән,
Бир хәлвәтдә тута идин элиндән,
Әмәйдин ағзындан, ширин ләбиндән,
Көрәйдин нечәдир дадда, ләззәтдә.

Новчаванлар гой һәмишә вар олсун,
Амма ки, бизләрдән хәбәрдар олсун.
Вагифин дуасы сәнә яр олсун!
Сәни, һагг сахласын өмрү дөвләтдә.

Бир хәлвәт ер ола, әғяр олмая,
Онда сөһбәт әдәк икимиз белә.
Әл-әлә тутушуб дейәк, күлүшәк,
Тутаг бир хош үлфәт икимиз белә.

Гол-боюн отураг, сүртәк үз-үзә,
Бахаг бир-бирмизә көз сүзә-сүзә.
Кәһ-кәһ гучаглашыб көйүс-көйүсә
Көрәк ләбдән ләззәт икимиз белә.

Сүрмәләнсин ала көзләр шух олсун,
Сияһ кирпик учу алмаз ох олсун,
Сәк рәгибләр аралыгдан йох олсун,
Кәзәк бир фәрағәт икимиз белә.

Доюнча зөвг алаг назу гәмзәдән,
Әндишә чәкмәйәк һеч бир кимсәдән,
Һәр кечәләр, ширин-ширин, сүбһәтән
Әйләйәк һекайәт икимиз белә.

Вагиф, ярдан эшит кәлән чавабы!
Ачаг үздән, көздән тамам ниғабы,
Кәһ-кәһ ичиб сәрхош олаг шәрабы,
Күндә сүрәк вәһдәт икимиз белә.

Агла көзүм, айрылырсан чанандан,
Һәр кәси ки, көрсән, шикайәт әйлә!
Өлдүн кетдин, бәлкә яры көрмәдин,
Кә'бәйи-куйини зиярәт әйлә!

Сән мәним чананым, руһи-рәваным,
Ләбләри шириним, гәнчә дәнәным,
Бир саат көрмәсәм, тути зәбаным,
Гопачаг башыма гиямәт әйлә.

Вагиф бир шейдадыр, доланыр бағы,
Хәстәдир, дәрманы — дилбәр додағы.
О алма янағы, бүллур бухағы,
Аллаһ, бәднәзәрдән сәләмәт әйлә!

Әй сүсән сүнбүлүм, ал зәнәхданлым,
Гурбан олсун лалә, күл илән сәнә.
Бу нечә күндүр ки, сәндән айрыям,
Санасан һәсрәтәм ил илән сәнә!

Демәли чох кизлин дәрди-дилим вар,
Горхурам ки, дейим, әшидә әгяр,
Истәрәм ки, язам көндәрәм, әй яр,
Сәһәр оғрун әсән ел илән сәнә!

Ағзы пияләсән, кәрдәни мина,
Назик әлләриндә иннабы һәна,
Сәни көрән дейәр, яшылбаш сона,
Учу һәлгә, сийәһ тел илән сәнә!

Чохлар сәнә ийма илән баш әйәр,
Мум тәк әрир, олса бағры даш әкәр
Туба көрсә, икрам әйләр, баш әйәр
Бу көзәл бой илән, бел илән сәнә!

Ядыма дүшәндә зүлфүн әнбәри,
Гүллаб кирәр чийәримдән ичәри,
Мән шаһам, әй көзәлләрин сәрвәри,
Гурбанам Вагиф тәк гул илән сәнә!

М. Ф. АХУНДОВ АЛЫН
Азәрбайжан Республика
ҮМУМИ КИТАБХАНАСЫ

Агаф 64638

Сэрв бойлум, бир чых, көрүм боюну,
Ондан гурбан эдим чаны мэн сэнэ.
Гашларынын тагы гилэкаһымдыр,
Фэда гылым дин-иманы мэн сэнэ.

Адам кэрэк көрсүн һэгги арада,
Һаны сенин кими бир пэризада,
Мэлөклән дэ сени биллэм зияда,
Тай этмәнәм һеч инсаны мэн сэнэ.

Бахмаг илән доймаг олмаз үзүндән,
Данышанда ширин-ширин сөзүндән,
Онун үчүн көз кәсмәрәм көзүндән
Мүштағам, эй шәкәр каны, мэн сэнэ.

Гаша, көзә сүрмә нә көзәл чәкдин,
Чилвэләниб зүлфә һәм сөйгәл чәкдин,
Сән нә үчүн ахыр мәнән әл чәкдин?
Эйләмәздим бу куманы мэн сэнэ.

Көзәл сән тәк белә шухү шән кәрәк,
Һәмдәми дэ һәм өзүнә тән кәрәк,
Сәнә Вагиф кими дәрл билән кәрәк;
Лайиг көрмәм һәр наданы мэн сэнэ.

Сәнсэн, эй назенин, көзәлләр шаһы,
Ола билмәз кимсә бәрабәр сәнә.
Сәрхош дуруб саллананда һәр яна,
Мат галыр, эй сэрв, сәнубәр сәнә.

Бахдыгча бахышын ширин, көзүн шух,
Бир әчәб чавансан нәзакәтин чох,
Камалында, чамалында эйиб йох,
Пәрвәрдикар вермиш һәр һүнәр сәнә.

Сөз йох зәнәхдана, зүлфә, янаға,
Гамәтә, кәрдәнә, гаша, габаға,
Бир ширин дилбәрсән башдан аяға,
Нә набат бәнзәйир, нә шәкәр сәнә.

Я бәдрләнмиш бир маһи-табансан,
Я чәннәт бағында күли-хәндансан,
Я мэләксән, я да һури, гылмансан
Эй севдийим, инсан ким дейәр сәнә?

Чохлар кетди илтимаса кәлмәдин,
Үзүм үстә гәдәм баса кәлмәдин,
Вагиф өлдү, нечүн яса кәлмәдин?
Я заһир олмады бу хәбәр сәнә?

Долду димағыма зүлфүн әнбәри,
Валей олду көнүл һөвадән сәнә.
Әлим етмәз — намә языб дәрдим
Көндәрирәм бади-сәбадән сәнә.

Отурушун көзәл, дурушун көзәл,
Салланьшын көзәл, еришин көзәл,
Хоюн, хулгүн көзәл, һәр ишин көзәл,
Бәхш олуб бу хублуг худадән сәнә.

Додагларын охшар лә'ли-Йәмәнә,
Яда дүшдү, бағрым ган олду енә,
Сияһ тел дүзүрсән бәяз кәрдәнә,
Дүшүбдүр бу гайда сонадән сәнә.

Фикрү хәялындыр көнлүм зийнәти,
Ширин сөзләриндир ағзым ләззәти,
Сәнән мәним өмрүм, күнүм вәһдәти,
Етишмәсин, я рәб, бәладән сәнә.

Гәм әвиндә салдын күнчә Вагифи,
Әйләдин муйиндән инчә Вагифи,
Нечүн инчидирсән мунча Вагифи,
Нә һасил бу чөврү чәфадән сәнә?

Сығалланыб-сығалланыб сияһ зүлф,
Нә көзәл дүшүбдүр үзә, Фатимә!
Чан алырсан енә, бу нә сүрмәдир
Чәкибсән ол хумар көзә, Фатимә?

Мән майиләм сәнин зәнәхданына,
Һәлгә-һәлгә зүлфи-пәришанына,
Чәваһирләр хәрч әйләрәм шанына,
Әкәр мүштаг олсан сөзә, Фатимә!

Чан мүлкүнә вермәм сачынын дәнкин,
Ат чаныма кирпикләрин хәдәнкин,
Та ки, көрдүм янағынын мән рәнкин,
Дүшмүшәм бир ода, көзә, Фатимә!

Яй кими нә көзәл чәкибсән гашы,
Она сөз йох, һәр нә десәм ярашы,
Сәнә пешкәш этмәнәмми чан-башы;
Нечүн бир кәлмәзсән бизә, Фатимә?

Әшгин атәшидир мәни әридән,
Чан үзүлдү баха-баха керидән,
Дөнмүшәм мәләкдән, тамам пәридән,
Вагифәм, севмишәм тәзә Фатимә!

Сачын зэнчирина көнүл багладым,
Мэчнун кими дүшдүм дага, Фатимә!
Нечүн мәни көрчөк сәрхош өтүрсөн,
Бир бахмасан сола-сага, Фатимә!

Өзүн пәри, хулгү хоюн фәриштә,
Һарда олсан ора дөнәр бәһиштә,
Сән кәрәкдир күндә чыхасан кәштә,
Күл дүзәсэн күл бухага, Фатимә!

Һачаначан чаным одлара яхым,
Һәр тәрәфә дашгын селләр тәк ахым.
Чох мүштагәм ач үзүнү, гой бахым
Әнбәр зүлфә, күл янага, Фатимә!

Лайиг дейил сәнә накәсү бигәм,
Адам кәрәк ола адама һәмдәм.
Чаным чыхар сәни көрмәсәм бир дәм,
Кетмә мөндөн сән узага, Фатимә!

Вагиф сәни севди хублар ичиндә,
Бир тәзә гөнчәсэн күлзар ичиндә,
Сөз данышмаг олмаз әгяр ичиндә,
Кәл чәкиләк бир гырага, Фатимә!

Бир үзү күл, рәнки лалә, зүлфү тәр,
Кәштә чыхыб, дәрәр таза бәнәфшә.
Дәстә-дәстә санчыб бухаг янына,
Ярашыбдыр о шаһбаза бәнәфшә.

Чисми мәрмәр, һәлгә зүлфләри гара,
Ону көрән мәчнун олур — авара,
Һөрүб сачларыны, салыб гатара,
Дүзүб телә, һәм готаза бәнәфшә,

Яшы он сәккизә еничә етмиш,
Көзәлликдә тамам хәлги мат этмиш,
Кәштә чыхмыш — яр кәлдийин эшитмиш,
Дага салыб бир аваза бәнәфшә.

Көйсүн ачыб, ағ голларын чырмасын,
Элә кәзсин, ону рәгиб көрмәсин,
Әгяр илән чыхыб сейрә, дәрмәсин,
Лайиг олмаз анламаза бәнәфшә.

Сән салланыб габағымдан кедәндә,
Һәркиз галмаз сәбрү ихтияр мөндә.
Вагиф зүлфләрини тә'риф эләндә,
Кәрәкдир ки, әввәл яза: бәнәфшә.

Бир көзэл ки, ширин ола бинадан,
Иүз ил кетсэ онун дады эхсилмээ.
Тээлийи, көһнэлийи бир олур,
Көвһөр тэк гиймэтдэ ады эхсилмээ.

Көзэлликдэн дүшмээ һеч эсилзада,
Күнбөкүн гамэти дөнөр шүмшада,
Мөһрү мөһэббэти олур зияда,
Э'тибары, э'тигады эхсилмээ.

Нэ гэдэр ки, йүзэ етирсэ яшы,
Та ки, һөкдөн дүшэ, титрэйэ башы,
Кенэ чан алмаға көзилэ гашы,
Гемзэсинин һеч чөллады эхсилмээ.

Чөвһөри пак олур тэээ чавандан,
Һәркиз эл көтүрмээ шөвкөтү шандан,
Мүжкан хэдэнклэрин кечирир чандан,
Пейканынын һеч полады эхсилмээ.

Вагиф, истэр исэн көрөсөн лээзэт,
Кэл сев бир дэрд билэн, әһли-мөһэббэт,
Новчаванлар севэн һеч олмаз раһэт,
Кечө-күндүз һеч фэряды эхсилмээ.

Сэрасэр бир ерә йығылса хублар,
Сэнин бир муйинэ тай ола билмээ.
Күнэш тәки шө'лә верэр чамалын,
Белә көзэлликдә ай ола билмээ.

Һеч көзэли сән тэк шух көрмәмишәм
Нэ файда, һүснүнү чох көрмәмишәм.
Узун кирпийин тэк ох көрмәмишәм,
Гашларын тэрзиндә яй ола билмээ.

Һәсрәтиндән бағрым ган илән долуб,
Һейва тәки рәнким саралыб-солуб,
Бу хублуг ки, һөгдөн сәнә бәхш олуб,
Һеч кимсәйә белә пай ола билмээ.

Гэддин шаһбаз, ағ бәдәнин сәмән тэк,
Янағын лаләдән зияда көйчөк.
Устад сәни чәкиб манәнди-мәләк,
Бундан артыг һөггү сай ола биләмз.

Вагифәм, мән сәнә һейран олмушам,
Гашларын яйына гурбан олмушам,
Дәрдиндән дидәси кирян олмушам,
Ганлы яшым кими чай ола билмээ.

Дәһанын сәдәфдир, дишләрин инчи,
Санасан ағызын пүстәдир, ай гыз!
Хумар көзләрини севәндән бәри,
Дәрдә дүшүб чаным хәстәдир, ай гыз!

Сәрасәр әндамын тәзә гар кими,
Зүлфүн кәрдәниндә шаһимар кими,
Рәнки бәяз, өзү хырда нар кими,
Гойнундакы әчәб нәстәдир, ай гыз!

Нигаб чәкиб мәнән яшынма, залым,
Пәришан олудур мәним әһвалым,
Әглү һушум мәним, фикрү хәялым
Шух көздә, гәмзәдә бәстәдир, ай гыз!

Чәмалын күнәшдир, гәмәрдир үзүн,
Шәкәрдир дәһанын, шириндир сөзүн,
Яғыдыр мүжканын, чадудур көзүн,
Чәллад кими гәмзән гәсдәдир, ай гыз!

Вагифәм мән Мәчнун, сән мәним Лейлим,
Бахдыгча, көзүмдән төкүрәм сейлим,
Мән сәнә маиләм, сәндәдир мейлим,
Демә, сәндән гейри кәсдәдир, ай гыз!

Чохдан бәри ярын фәрагиндәйәм,
Нә олайды бир бурайә кәләйди.
Чәкәйди көнлүмү күнчи-зүлмәтдән,
Дөндәрәйди үзүн айә, кәләйди.

Көрмәйә-көрмәйә күл'үзарымы,
Бүлбүл тәк артырдым аһу зарымы,
Тәбибим олубан бу азарымы
Етирәйди бир дөвайә, кәләйди.

Кедибән куйиндә гыллам шивәни,
Йығарам башыма досту, дүшмәни,
О һа билләм кәлмәз көрмәйә мәни,
Бары, кендән тамашайә кәләйди.

Үнүмдән титрәди тамам вилайәт,
Элә сандылар ки, гопду гиямәт
Нә гайым дурубдур ол сәрви-гамәт,
Тәрпәнәйди, бир ләрзайә кәләйди.

Чәм олса янымда тамам сәнәмләр,
Дағылмаз көнлүмдән фикрү әләмләр,
Аяға салыбдыр Вагифи гәмләр,
Баш чәкәйди бинәвайә кәләйди.

Бедәнини күл ярадан илаһи,
Сәрасәр әтрини әнбәр әйләди,
Көзәлликдә кимдир сәнә тай ола,
Һүсүн мәләкләри чакәр әйләди.

Сурәтини чәкди ол күн ки, нәггаш,
Чәмалыны гылды һәр көзәлдән баш.
Чәбининә гойду бир мүгәввәс гаш,
Сияһ кирпийини хәнчәр әйләди.

Зүлфүнү бәнзәтди мүшкин кәмәндә,
Учун һәлгә гойду сиби-зәғәндә,
Ләбийин ләззәтин бәнзәтди гәндә,
Дәһаныны шәһдү шәккәр әйләди.

Сәни хәлгә әйләди күл дәстәси тәк,
Пәридән әласан, мәләкдән көйчәк,
Чисминдир мүнәввәр ағү назикрәк,
Ол сәмән синәңи мәрмәр әйләди.

Әй көзәлләр шаһы, кәрәм әт мана,
Бахмакилән һәркиз әғярдан яна,
Шүкр олсун аллаһа — Вағифи сана
Гапында гулами-кәмтәр әйләди.

Бади-сәба, бир хәбәр вер көнлүмә,
Ол күли-хәнданым нечүн кәлмәди?
Хәялым шәһрини гойду виранә,
Сәрвәрим, султаным нечүн кәлмәди?

Сәрхош еришинә гурбан олдуғум,
Көрмәйәндә дәли-девраң олдуғум,
Мина кәрдәнинә һейран олдуғум,
Сәрви-хураманым нечүн кәлмәди?

Гашы каман, кирпичләри гәмәлим,
Ағзы шәккәр, додағлары емәлим,
Әлван кәләғайлы, бәяз мәмәлим,
Синәси мейданым нечүн кәлмәди?

Мәһрабү мәнбәрим, Кә'бейи-үлям,
Әғлим, һушум, чаным, һәм диним, дүням,
Әлим, күнүм, обам, Мисрү Зүлейхам,
Юсифи-Кән'аным нечүн кәлмәди?

Нәсрин бинакушлум, бәнәфшә муйлум,
Пәриләр тәл'әтлим, мәлаик хойлум,
Биллур ләтафәтлим, сәнубәр бойлум,
Һурийү гылманым нечүн кәлмәди?

Ағзы хейир сөзлүм, дили диләклим,
Бир түрфә ағ әллим, күмүш биләклим,
Гарычгай чилвәлим, тавус бәзәклим,
Либасы әлваным нечүн кәлмәди?

Вағиф, илә дөндү бир сәәтимиз,
Нә сәбримиз галды, нә тагәтимиз.
Олур индән белә гиямәтимиз;
Кәлмәди чананым, нечүн кәлмәди?

Сияһ телли бир сәнәмин учундан
Бадә кетди дин-иманлар, әфәнди!
Ол ода ки, мән дүшмүшәм янырам,
Дүшмәсин һеч мүсәлманлар, әфәнди!

Көнүл дейил сән көрдүйүн һавада,
Дәрдим олур күндән-күнә зияда,
Һәр заман дүшәндә ләбләри яда,
Төкүлүр көзүмдән ганлар, әфәнди!

Билмән нә нәһс күндә чыхдым бу **дага**,
Бир лалә үзүндән дүшдүм ираға,
Яна-яна галдым белә фәраға,
Бәрбад олсун ол заманлар, әфәнди!

Мәним мейлим йохдур султандан, **хандан**,
Ярымын арзусун сахларам чандан.
Халг да билир, мәним көнлүмдүр **андан**
Олса йүз мин новчаванлар, әфәнди!

Молла одур һәр нә көрсә китабда,
Ону шәрһ әйләйә һагда-һесабда,
Вагиф дейир сәнә, мәнә бу бабда,
Һәлә аздыр бу диванлар, әфәнди!

Боюн сураһыдыр, бәдәнин бүллүр,
Көрдәнин чәкилмиш минадан, Пәри!
Сән һа бир сонасан, чүдә дүшүбсән
Бир бөлүк яшылбаш сонадан, Пәри!

Ихтилатын ширин, сөзүн мәзәли,
Шәкәр күлүшүндән чанлар тәзәли,
Әлләр ярашығы, өлкә көзәли,
Нә көзәл доғубсан анадан, Пәри!

Үз янында төкүлүбдүр тел назик,
Синә мейдан, зүлф пәришан, бел **назик**,
Ағыз назик, додаг назик, дил назик,
Ағ әлләрин әлван һәнадан, Пәри!

Авчысы олмушам сән тәк маралын,
Хәялымдан чыхмаз һәркиз хәялын,
Әнлийи, киршаны нейләр чамалын,
Сән элә көзәлсән бинадан, Пәри!

Күнәш тәки һәр чыханда сәһәрдән,
Алырсан Вагифин әглини сәрдән.
Дуачынам, салма мәни нәзәрдән,
Әксик олмаясан сәнадан, Пәри!

Чемалын көзүмдөн ниһан олалы,
Истөрөм бахмайым дүняйе, Пәри!
Хәял эйләдикчә о сәрв гәддин,
Дөнәр ганлы яшым дэрайе, Пәри!

Олсалар йүз мэләк, йүз һури гилман,
Йүз мина кәрдәнли, зүлфү пәришан,
Йүз лалә янаглы, ләбләри мәрчан,
Көнүл дөнмәз сәндән кимсәйе, Пәри!

Сән кедәли, мән зияда ағларам,
Вермишәм өмрүмү бада, ағларам,
Һәр дүшәндә гәддин яда, ағларам,
Үнүм чыхар әрши-ә'лайе, Пәри!

Сәндән айры бағрым кабаба дөнмүш,
Йыхылмыш дил шәһри хәраба дөнмүш,
Фиргәтин даму тәк әзаба дөнмүш,
Дидарын чәннәтүл-мә'вайе, Пәри!

Бир көрәйдим сәнин күл чемалыны,
Чаду көзләрини, яй һилалыны,
Мүәнбәр сачыны, һинду халыны,
Етәрди һәр дәрдим дэвайе, Пәри!

Пейвәстә гурулсун гашын каманы,
Охларын синәмдән кечсин ниһаны,
Күл бәдәнин һеч көрмәсин яманы,
Лүтф эйлә Вагифи-шейдайе, Пәри!

Эй һури лигалым, мэләк сималым,
Көзәллиқдә олмаз кимсә сән кими!
Ал янағын һәлгә-һәлгә янында
Бәнәфшә зүлфләрин — ясәмән кими.

Кәрдәниндә телләр нә көзәл телди,
Онларын мәскәни о назик белди,
Нә сәнки-мәрмәрди, нә бәрки-күлди,
Бу ағ әндам кими, бу бәдән кими.

Гамәтин тәк һеч бир гамәт бичилмәз,
Додагларын тәр гөнчәдән сечилмәз,
Бүлбүл чәһ-чәһ вуруб күлләр ачылмаз,
Белә ширин-ширин сән күлән кими.

Нә хош ситәмкарсан залимү хунхар,
Онун үчүн сәндән чох килейим вар,
Билмәнәм ки, сәнә нә демиш әғяр,
Хәялындыр мәнән кенә кен кими.

Вагифи мөһнәтү фәрага салма,
Әғярын сөзүнү гулаға салма,
Мәни өз дәриндән гыраға салма,
Һеч ашиг тапылмаз сәнә мән кими.

Бади-сэба, бир хэбэр вер көнлүмө,
Көрүм, ол янагы лалэ кэлirmi?
Һэсрэтиндэн көнүл дөнүбдүр гана,
Баш чэкмэйэ бизим һалэ кэлirmi?

Саллананда эйлэр назү гэмзэлэр,
Үз дөшэр пайинэ көрөн кимсэлэр,
Гаша-көзэ чэкмиш сияһ сүрмэлэр,
Сыгал вериб хэттү халэ, кэлirmi?

Аллаһ мурадыны версин о ярын,
Рәгиби куйиндэн сүрсүн о ярын,
Мүбарәк кушуна, көрсүн о ярын,
Мән чэкдийим аһу һалэ кэлirmi?

Ох кирпичийн учу а яша дөнмүш,
Көзләрин чәллады тамаша дөнмүш,
Сәж рәгибин чаны һә даша дөнмүш,
Бир зәвалэ көр һәвалэ кэлirmi?

Вагифәм, ярыдым доста, дүшмәнә,
Та ки, чүнун олдум етишдим сәнә,
Сәнин тәки көзәл севән кимсәнә,
Дәхи әглә, бир кәмалэ кэлirmi?

Бу һечә зүлмдүр мәнә эйләрсән,
Адам мәкәр бир инсафа кәлмәзми?
Бир күн көрәрсән ки, валлаһ, өлмүшәм
Бу гәдәр дәрд чәкән ахыр өлмәзми?

Хубларын бә'зиси һечә зад олур,
Ярын гәмкин гояр, өзү шад олур.
Бир севки ки, севкисиндән яд олур,
Мәкәр онун яхшылығын билмәзми?

Хубларда адәтдир, һезакәт сатар,
Кәнә хәялыны хәяла гатар,
Көзәл олан мәкәр башын дик тутар,
Ашигинә доғру һеч әйилмәзми?

Әшг одуна янды чаным сәрбәсәр,
Аллаһа бах, әй залимү ситәмкәр,
Ашигинә ганлар ағладан дилбәр
Рәһмә кәлиб көз яшыны силмәзми?

Бир пәри олайды бу дәмдән өтрү,
Өзүн өлдүрәйди адәмдән өтрү,
Гәдр билән яхшы һәмдәмдән өтрү
Вагиф, чан үзүлүр, бәс үзүлмәзми?

Нэдэн күсүб тэб'и назик олан яр,
Билмөнөм ки, буна нэ чарэ кэрэк?
Нэ демэкдир дост-достундан эйилмэк,
Кэрэкдир дүзэлэ йол, ара кэрэк.

Көрөсөн, нэ демиш рэгиби-бипир,
Яр олубдур мэндэн һабелэ дилкир,
Мэн ондан этмэрэм чанымы тэгсир,
Амма ки, өзүндэн ишарэ кэрэк.

Этөклиийи алтун, гөсәбәси зәр,
Чөһрайы чаргаты гәддә бәрабәр,
Башында бәрг вурур күн кими зивәр,
Ону көрөн дүшә одлара кэрэк.

Эшрәфидән үзлүк үзүндә көйчәк,
Боғазы алтында сығаллы бирчәк,
Габаг белә бәяз, янаг лалә тәк,
Көз ала кэрәкдир, гаш гара кэрэк.

Охуюб Вагифин һәм әввәлиндән,
Шириң гафйәсиндән, шуһ гәзәлиндән,
Дуруб өпүб аяғындан, әлиндән,
Барышмаг ялвара-ялвара кэрэк.

Ачыгбашда әкәр олса бир дилбәр,
Онда бу нишанлар мүйәйән кэрәк.
Әндамы айинә, гәдди мө'тәдил,
Сияһ зүлфү гамәтинә тән кэрәк.

Янағы лалейи-баһари кими,
Ләбләри ягутун кәнари кими,
Бир данә насүфтә мирвари кими,
Башдан аяғадәк ағбәдән кэрәк.

Тәмизликдә ола мейлү һәвәси,
Олмая ашигә назү гәмзәси,
Күл тәки гоһуя нитгү нәфәси,
Зүлфү я бәнәфшә, я сәмән кэрәк.

Әл-аяғы гаидәдә, дистурда,
Саги фәрбәһ, топуғлары чухурда,
Бир гат әт ичиндә, сүмүйү хырда,
Ағзы-бурну назик, үзү кен кэрәк.

Нөврәсидә, он дөрд, он беш яшында
Эйб олмая кирпичиндә, гашында,
Һәясы үзүндә, әгли башында,
Гуллугда, сәһбәтдә мүстәһсән кэрәк.

Товус кими чилвәләнә һәр сәһәр,
Бәзәк верә чамалына сәрбәсәр,
Диндирмәмиш верә көнүлдән хәбәр,
Ишарә анлайыб һал билән кэрәк.

Яшадыгча чаванлана, энлэнэ,
Бир ничабда, бир пәрдәдә әйләнә,
Нятгү нәфәсиндән чанлар динләнә,
Ширин данышыбан хош күлән кәрәк.

Гөвли садиг ола, һәр фе'ли һөлал,
Билмәйә ким, фитнә нәдир, мәкрү ал,
Шам кими габагда дура нитги лал,
Кәсилсә дә башы, динмәйән кәрәк.

Вагиф, яхшы чанан кәрәк чан үчүн,
Нәдир чох чалырмаг бу чанан үчүн,
Бир кезәл лазымдыр бизим хан үчүн,
Вали гуллуғунда әрз әдән кәрәк.

Булут зүлфү, ай габаглы кезәлин,
Дурубан башына доланмаг кәрәк,
Бир әвдә ки, белә кезәл олмая,
О әв бәрбад олуб таланмаг кәрәк.

Әндамы ағ кәрәк, синәси мәрмәр,
Сияһ зүлфү гамәтинә бәрабәр,
Гойну ичи куя мүшкәлә әнбәр,
Басдығы торпағы яланмаг кәрәк.

Сәрхош дуруб сарайындан баханда,
Ағ кәрдәнә һәмәйилләр таханда,
Кезә сүрмә, гаша вәсмә яханда,
Чаным эшг одуна галанмаг кәрәк.

Чыха сарайындан чанлар алан тәк,
Хишмә кәлә кәһ-кәһ гәһри олан тәк,
Шаһмар зүлфү дал кәрдәндә илан тәк,
Һәрдәм тәрпәнәндә буланмаг кәрәк.

Вагиф, сәнин ишин мүдам аһ олсун,
Сәк рәгибин өмрү гой күтаһ олсун,
Һәмдәмсиз кимсәнә әкәр шаһ олсун,
Кәдадыр о кимсә диланмаг кәрәк.

Кетдим ала көзлү ярла данышам,
Деди оғлан, дур кет, сөз вахты дейил.
Ариф чохдур, этмэк олмаз ишарэт,
Ойнатма гашыны, көз вахты дейил.

Чаду гэмзэлэрин мәнлән яғыдыр,
Бад әсир, зүлфүнү үздән дағыдыр,
Бундан сонра өпүб, гучмаг чағыдыр,
Ихтилат кечибдир, сөз вахты дейил.

Вагиф дейир, ялвар яра, көнлүн ал,
Бир бусә диләйиб, бойнуна гол сал,
Ара хәлвәт икән, этмә гилү гал,
Тез ол, чыхды чаным, наз вахты дейил

Бивәфасан, сәндән үз дөндәрмишәм,
Яланчыя, бииграра бахмарам,
Сәни ох кирпийә һәсрәт гоярам,
Бағрын олса пара-пара бахмарам,

Һарда көрсән бир севкили кимсәнә,
Истәр ки, хәялын тез она дөнә.
Мәним ярым кәрәк баха бир мәнә;
Гейри үзә бахан яра бахмарам.

Нигаб чәкиб үзә, халы кизләрәм,
Сияһ зүлфү, рәжки-алы кизләрәм,
Гөнчә тәки күлчамалы кизләрәм,
Саллам сәни аһу зара, бахмарам.

Янымда э'тибар сата билмәзсән,
Бойнундан күнаһын ата билмәзсән,
Бизимлә ихтилат гата билмәзсән,
Данышма ки, о көфтара бахмарам.

Вагифи дерләрди чох көзәлсевән,
Элә билдим сән дә онун кимисән.
Билдим инди, валлаһ, сәндәкини мән:
Бивәфасан, бииграра бахмарам.

Мэн йэнэ хубларын падишаһындан
Өзүмэ дост бир никары тутмушам.
Сәйяд олуб гуруб мәнәббәт торун,
Лачын көзлү хуб шикары тутмушам.

Дал кәрдәндән дүшүб тутуб далы зүлф,
Хош көстәрир зәнәхданы, халы зүлф,
Көрмәмишәм белә бир сәфалы зүлф,
Чох сүнбүли-әнбәрбары тутмушам.

Ағ үзүндә сияһ сачы бүрмәйи,
Дал кәрдәндән дүшүб баш әндирмәйи,
Миянында сачын учун һөрмәйи,
Бүтүн дүняда бу яры тутмушам.

Вагифәм, көрмүшәм бир түрфә дидар,
Чәкәрәм көрмәйә бир дә интизар,
Һәр кәсин дүняда бир гибләси вар,
Мән дә йөнүм сәнин сары тутмушам.

Һарда көрсәм бир шух, каман гашлыны,
Истәрәм чанымы гурбан әйләйәм.
Тутам зүлфүн учун, дөнәм башына,
Бағрымы одуна бүрян әйләйәм.

Мән билирәм гәдрин сәрхош чаванын,
Һәлгә-һәлгә зүлфүн, тәр зәнәхданын,
Бу күл әндамлынын, сәрви-рәванын
Дурам еришинә сейран әйләйәм.

Мән онун дәрдинә олдум мүбтәла,
Шәм'и-хиялыма о верир зия,
Хублардан ки, мәнә кәлсә һәр бәла,
Истәмәм она мән дәрман әйләйәм.

Хублара вермишәм дин-иманымы,
Шөвкәтү шанымы, адү санымы,
Чәллад тәк көзләри алса чанымы,
Намәрдәм, мән әкәр аман әйләйәм.

Вагифә рәһм әйлә, бари илаһи,
Акаһ эт дәрдиндән ол үзү маһи,
Гәдәм басыб бизә кәлсин накаһи,
Бир кечә мән ону меһман әйләйәм.

Бир эндамы нэрин, додагы гөнчө,
Бир гамәти күлбүн яра ашигәм.
Олса йүз үзү күл, кирмәз эйнимә,
Мән анчаг бир күл'үзара ашигәм.

Кечәләр сүбһәдәк эйләрәм налә,
Һәркиз дүшмәз көнлүм өзкә хәялә,
Бир көрдәни мина, ағзы пиялә,
Бир ләһчәси ширинкара ашигәм.

Бир бухағы турунч, синәси мейдан,
Бир сөзү чәвахир, мирвари дәндан,
Бир марал бахышлы, кирпичи пейкан,
Бир гашлары зүлфүгара ашигәм.

Бир күләндә ләбләриндән бал ахан,
Бир бәзәниб сәрхош тавус тәк чыхан,
Бир ниғаб алтындан пүнһани бахан,
Бир эчайиб хошкөфтара ашигәм.

Вагифәм, бәдәндән чаным дағылыр,
Мәчнун кими ханиманым дағылыр,
Көрмәйәндә дин-иманым дағылыр;
Кечә-күндүз мән дидара ашигәм.

Бәһанә тутубан, биздән кен кәзмә;
Сирр сөзүн ядлара дейән дейиләм.
Көнүл рәва көрмәз сәни яд көрә,
Сәни өзкәсинә гыян дейиләм.

Арзум будур, көзүм тикәм көзүнә,
Данышасан, гулаг верәм сөзүнә,
Та өлүнчә бахым күнәш үзүнә,
Арзум чанда галыб, доян дейиләм.

Вагиф дейир, доймаз севән севәндән,
Та өлүнчә әл көтүрмәнәм сәндән,
Әбәс-әбәс нечүн гачырсан мәндән,
Мән ки, залым, адам ейән дейиләм.

Енэ мэни янар-янар одлара
Дағылмыш айрылыг салды, севдийим!
Мэн һа кетдим мөһнэт илә, дэрд илә,
Чан сэнин янында галды, севдийим!

Сияһ зүлфүн бухаг алтда гайрылыр,
Ала көзлэр чан алмаға сайрылыр,
«Чанандан айрылан чандан айрылыр»
Халг ичиндэ бир мисалды, севдийим!

Сэрв гэддин сәнубэрэ тэн дейил,
Тамам сэнин тэкин күлбэдэн дейил,
Дэхи эзэлки тэк сэн көрэн дейил,
Инди һалы яман һалды, севдийим!

Гашларын гурулу яй тэк чэкилир,
Кирпиклэрин дэйэр, чийэр сөкүлүр,
Данышанда гэндү шэкэр төкүлүр —
Дилин, додагларын балды, севдийим!

Ол Хэдицэ һаггы, Сэкинэ һаггы,
Хейрәннисэ һаггы, Эминэ һаггы,
Кэ'бэ, Мэккэ һаггы, Мэдинэ һаггы,
Дэрдин бу Вагифи алды, севдийим!

Эй чаван гыз, мэндэн белэ кэзмэ кен,
Мэн сэнин үзүндэ халы севмишэм.
Бэнд олмушам ширин-ширин сөзүнэ,
Шэккэр додағында балы севмишэм.

Үзүн ағ, дэйирми, көзүн мәстана,
Бахышын бағрымы дөндәрди гана,
Ағзын сэдэф, дишлэриндир дурдана,
Эчайиб чэвахир, лә'ли севмишэм.

Гашларын чэкили яйлара дөнүр,
Ағларам, көз яшым чайлара дөнүр,
Бэзэнир, иллэрэ, айлара дөнүр,
Чанлар алан бир маралы севмишэм.

Һэлгэлэнир зүлфүн бухаг янында,
Яй гашларын учу гулаг янында,
Зэнэхдан ичиндэ, янаг янында,
Гара телли бир хэталы севмишэм.

Чох көзэлсэн, амма хоюндур яман,
Бахмазсан үзүмэ мәним чох заман,
Вагиф дейир, сэнин элиндэн аман
Мэн бичарэ нэ һэвалы севмишэм!

Эй үзү күл, гэдди туба Сафийә,
Һәсрәтиндән мән шейдая дөнмүшәм.
Гашларын әйрисин яд әйләдикчә,
Гамәтим әйилиб яя дөнмүшәм.

Сөзүн һеч айрылмаз мәним сөзүмдән,
Одлара янмышам өзүм-өзүмдән.
Ол гәдәр яш төкдүм ики көзүмдән,
Дәря тәк ахыбан чая дөнмүшәм.

Сән көзәлсән, кәшт әдирсән бағ илән,
Ағ күлә охшарсан әл-аяғ илән,
Күнәш чамаллысан күл янағ илән,
Мән инчәлиб енки ая дөнмүшәм.

Көзүн шухдур сәнин — бәнзәр чәллада,
Мәни тәрк әйләйиб, уйма кәл яда,
Сән кәр мәним олсан фәна дүняда,
Әлә билләм, падишаһа дөнмүшәм.

Ләһчән, сөзүн бир әчайиб ләһчәдир,
Ишин тамам шивә, назү гәмзәдир,
Мән Вагифәм, куйин мәнә Кә'бәдир,
Шүкрилиллаһ, мүсәллая дөнмүшәм.

Индән белә өлсәм, арзу чәкмәнәм,
Шүкр аллаһа, арзумана етишдим.
Достун чамалына нәзәр әйләдим,
Санасан, тазәдән чана етишдим.

Сияһи вәсмә зивәр чәкибдир гаша,
Ону көрән көзләр истәр гамаша,
Бир ләһзә һүснүнә этдим тамаша,
Бәһәмдүллаһ, дин-имана етишдим.

Көзәлликдә бәнзәйир Зүлейхая,
Янағлары охшар күли-һәмрая,
Көнүл пәрваз этди галхды һавая,
Ер үзүндән асимана етишдим.

Чари олуб хублар кәлсә биттәмам,
Олмаз белә көзәл, белә хошәндам,
Ган ағлайыб, һәсрәт чәкән сүбһү шам,
Бүлбүл кими күлүстана етишдим.

Һәр дәм ойнаданда көзү гашыны,
Кәтирәр фирәнкин тәр савашыны,
Нә фәйда, вермәдим тез шабашыны,
Вагиф дейир, чох пешмана етишдим.

Чох замандыр, ярын һәсрәтиндәйәм,
Кәләйди, бир ону бары көрәйдим.
Бүлбүл тәк фәрядым чыхды фәләкә,
Чәннәт ийли күл'үзары көрәйдим.

Басайды үзүмә күл аяғыны,
Өпәйдим үзүнү, һәм додағыны,
Каһ ачайдым ағ синәнин бағыны,
Гойнундакы гоша нары көрәйдим.

Каһ алайдым кәрдәнини гучаға,
Каһ үзүм сүртәйдим зүлфә, бухаға,
Каһ да отурайдым габаг-габаға,
Данышайды, хош көфтәры көрәйдим.

Билірмола бағрымдакы яраны,
Нечә яхмыш мән тәк күнү гараны,
Яр мәнән кәсмәзди белә араны,
Бу гоймаян кимдир, бәры, көрәйдим.

Вагифәм, һичрандыр мәним мәһшәрим,
Кечә-күндүз чанан олмуш әзбәрим,
Кәрәм әйләйибән кәлсә дилбәрим,
Кәсилirmi аһу зары көрәйдим?

Севдийим алайды үзүндән нигаб,
Бир дә бахыб о чәмалы көрәйдим.
Тамаша әдәйдим гаша, габаға,
Һәлгә зүлфү, хәтти, халы көрәйдим.

Олмушам мән она ашиги-дидар,
Тапылмаз бир белә көзләри хумар,
Ләбиндән нуш әтмәк хәялымда вар,
Яр билirmi бу хәялы, көрәйдим.

О хублар сәрвәри, сәрхош сәлатын,
Ачайды сәрасәр көзәл сүфатын,
Гояйды әмәйдим гәндин, нәбатын,
Ағзындакы шәкәр, балы көрәйдим.

Көнлүнү айна тәк әйләйәйди пак,
Бир сөз десәм, олмаяйды гәзәбнак,
Дурайды гаршымда сәрхош, синәчак,
Хошигбалдыр, о игбалы көрәйдим.

Каһ нарын дәрәйдим, каһ күлләрини,
Каһ сияһ зүлфүнүн сүнбүлләрини,
Каһ да бир тутайдым ағ әлләрини,
Вагиф дер, нә мүлкү малы көрәйдим.

Элдэ айна, көзэ сүрмэ чэкэндэ,
Ала көзүн булагындан өпөйдим.
Зөнөхданын чеврөсиндэн, халындан,
Гэлэм гашын габагындан өпөйдим.

Зүлф илэн бэзэниб кэлэндэ үзүн,
Гэсд эдир йенэ чан алмага көзүн,
Вэсфи-зэбанындан чыханда сөзүн,
Дилин, дишин, додагындан өпөйдим.

Алайдым яшмагын, ачыб кэмэрин,
Чыхарыб эйниндэн зэрбафын, зэрин,
Ийлэйиб-ийлэйиб зүлфи-энбэрин,
Үздэн сонра бухагындан өпөйдим.

Кечэ-күндүз дуам будур тарыма,
Нола сәни сала бир күзарыма,
Ийлэйиб-ийлэйиб басам багрыма,
Ики күлкөз янагындан өпөйдим.

Вагифин багрыны дөндөрдин көзө,
Яр одур ки, ярын чөврүнэ дөзө,
Ярым салланыбан кэлэндэ бизэ,
Дүшүбән эл-аягындан өпөйдим.

Сәнин тәки сияһ телли, күл үзлү,*
Бу чүмлө чаһанда мән көрмәмишәм.
Ағзы назик, гашы узун, гәдди дүз,
Бир белә габагы кен көрмәмишәм.

Бир маһ үзлү севдим кечән сәнэдән,
Хырда халлар зөнөхдандан, чәнэдән,
Валлаһи, кечмишәм, һеч кимсәнэдән,
Бир белә шөвкәтү шан көрмәмишәм.

Көзәлләр ичиндә түрфә, али шан,
Ширин-ширин дуруб, күлүб-данышан,
Чох көрмүшәм сияһ зүлфү пәришан,
Амма ки, гәддинә тән көрмәмишәм.

Сәдәф дәһанында дишләрин дүри,
Дәйәр бу дүняя онун һәр бири.
Я мөләксән, я һурисән, я пәри,
Инсанда сән тәки чан көрмәмишәм.

Сач кирпийиндән
Сәнә гурбан йүз мин гашы каманлар,
Дуруб саллананда үзүлүр чанлар,
Вагиф дейәр белә хан көрмәмишәм.

* Гошма илк дөфә нәшр олунур.

Бахыб чөмалына гүрүр эйләмэ,
Сэн дэ бир йол-эркан көзөт, севдиким!
Ярын дили ширин кэрэк, үзү хош,
Эдэ ашигинэ иззөт, севдиким!

Көзөл чохдур, мөлөк, пэризад да вар,
Кэлсин көрүм, һансы сэн сифөтдө вар.
Нэ шәһди-шәккәрдэ, нэ нәбатда вар
Ләбләриндә олан ләззәт, севдиким!

Һәлгә гой үзүнә зүлфи-пуртабы,
Көрәнләр бәйәнсин, десин һесабы,
Алтдан күлкөз, үстдән яшыл турабы,
Бу рәнк илән өзүн бәзәт, севдиким!

Эндамын күлдүр, эй сәнәм, сәрасәр,
Истәрәм башына дөнәм сәрасәр,
Дәлик-дәлик олду синәм сәрасәр,
Гәмзә охун мәнә аз ат, севдиким!

Вагиф тәк дәрдимәнд аз дүшәр элә,
Нә файда, гәдрини билмәдин һәлә.
Үзүнү бүрүйүб өртмә кәл белә,
Мәнимлә өзүнү дүзәлт, севдиким!

Саллана-саллана дөвләтханадан
Бир чыха бойинә гурбан олдуғум.
Көйдә мөлөк, ердә инсан көзәли
Сәнсэн, хош хойинә гурбан олдуғум.

Һүснүн китабыны бүлбүлләр охур,
Яй гашын бағрыма хәдәнкин тохур,
Һәлгә бирчәйиндән ясәмән гохур,
Бәнәфшә муйинә гурбан олдуғум.

Ләбләрин шириндир шәрбәтдән артыг,
Үзүнү көрмәкдир дөвләтдән артыг,
Эшийиндир сәнин чәннәтдән артыг,
Кә'бәйн-куйинә гурбан олдуғум.

Эй мэлэк хойлу, эй туба боилу яр,
Куйиндир чәннәти-ризваным мәним.
Һури гылман олса, кирмәз көзүмә,
Сәнсэн чандан әзиз чананым мәним.

Пәрим, сәнубәрим, күлбәрки-тәрим,
Көвһәрим, ягутум, лә'ли-әһмәрим,
Һекайәтим, фикрим, зикрим, әзбәрим,
Хәялымда ширин һиһаным мәним.

Хуршид рүхсарым, гәмәр чәбиним,
Баһарым, күлзарым, хүлди-бәриним,
Ярым, гәмкүсарым, хош назәниним,
Көзәлим, көйчәйим, чаваным мәним.

Вәһдәтим, хош күнүм, сөһбәтим, дәмим,
Фәғфурум, гейсәрим, Чәмшидим, Чәмим,
Хосровум, Хаганым, шаһи-ә'зәмим,
Падшаһым, һәм ә'ла султаным мәним.

Зөвгүм, сәфам, сейрим, бағым, чәмәним,
Сүсәним, сүнбүлүм, лаләм, сәмәним,
Хәтаву Хетәним, Чиним, Йәмәним
Һиндустаным, Румум, Ираным мәним.

Сөзүм, ихтилатым, һәр галү гилим,
Мәтләбим, мурадым, хатирим, мейлим,
Шәккәрим, Шириним, Күлшаһым, Лейлим,
Зүлейхам, Юсифи-Кән'аным мәним.

Һәблүлмәтин зүлфүн, Кә'бә үзүндүр,
Меһрабым, мәнбәрим гашын-көзүндүр,
Вагифәм, эй сәнәм, сәнин сөзүндүр
Кечә-күндүз фикрү хәялым мәним.

Бәдәнин сәрасәр күл хәрмәнидир,
Гамәтин көзәлдир, көзәл севдиким!
Һеч нә истәмәнәм ики дүняда,
Сәнсэн мәним ахыр-әзәл, севдиким!

Гул вермишәм бу чанымы чанына,
Һарда олсам, көнлүм кәләр янына,
Нә гәдәр сөйләсәм сәнин шанына,
Ярашар мүхәммәс, гәзәл, севдиким!

Ираг дурма, мәнән чүдайы кәзмә!
Севирсән, эй назлым, худайы кәзмә!
Әйри отуруб, белә кинайы кәзмә,
Кәл инди мәнимлә дүзәл, севдиким!

Аһымы көйләрә һәр сәһәр чәкдим,
Кәм чәкмәдим, амма мө'тәбәр чәкдим,
Гойнунда нар дәрди ол гәдәр чәкдим,
Олду рәнким ахыр хәзәл, севдиким!

Хумар көзләрини ояг гоймасан,
Йыхылан көнлүмә даяг гоймасан,
Дәрман әйләмәйә аяг гоймасан,
Шикәстә Вагифдән үз әл, севдиким!

Онун үчүн уймаз гейрийә көнлүм,
Бир эчәб зибадыр мөним севдиким.
Ғури нәдир, ғылман нәдир, мөлөк нә,
Ғамыдан ә'ладыр мөним севдиким.

Зүлфләри сүнбүлдүр, янағы лалә,
Бахышы тә'н әдәр вәһши гәзалә,
Көзләри мәстанә, ағзы пиялә,
Кәрдәни минадыр мөним севдиким.

Айна тутар, зәнәхдана күл дүзәр,
Ғәр муйинә йүз мин фитнә-фе'л дүзәр,
Бәяз кәрдәнинә сияһ тел дүзәр,
Санасан сонадыр мөним севдиким.

Бою ярашыглы сәрви-хураман,
Әндамыдыр ағ күл, синәси мейдан,
Кәлағайы күлкәз, либасы әлван,
Бир күли-рә'надыр мөним севдиким.

Вагифәм, зүлфләрин бәндиванийәм,
О каман гашлары мән гурбанийәм,
Мәнә гәдр әлә ким, көвһәр канийәм,
Демә ки, молладыр мөним севдиким.

Сәфалар кәтириб, тәшриф буюрдун,
Гәдәм басдын бизә, гурбан олдуғум.
Аз гала ки, сәнин һәсрәтин бизи —
Инчәлтмишди — үзә, гурбан олдуғум.

Сән кәлдин, нур долду эвә-отаға,
Кәлдийин йоллара чаным садаға,
Дуруб гурбан олмағ сән тәк гонаға
Нушдур чанымыза, гурбан олдуғум.

Мән майиләм, сәндән дүшмәнәм чаша,
Булут зүлфә, ағ габаға, ай гаша,
Гой доюнча бахсын, әтсин тамаша,
Ғейранды көз-көзә, гурбан олдуғум.

Сән гәддинә яшыл-аллар кейичи,
Вагиф дәхи сәнә гәзәл дейичи,
Шүкр аллаһа, дейил адамйейичи,
Нолур кәлсән бизә, гурбан олдуғум.

Мәним ярым сығалланыб кәләндә,
Санасан ган сүзүр додагларындан.
Шө'лә верир зәнәхданын чеврәси,
Нур төкүлүр көйчәк янагларындан.

Кәрдән чәкиб, тә'нә гылар гулара,
Һәсрәтиндән бағрым дөнәр сулара,
Пәриләр әвлады дерләр булара,
Булар да көзәлдир очагларындан.

Ағ синән көзәлдир, кәрдән көзәлдир,
Сәрасәр әндамын бирдән көзәлдир,
Сәрв гәддин сәнубәрдән көзәлдир,
Голларың, топуғун, бухагларындан.

Дәһаның сәдәфдир, дишләрин инчи,
Сән мәни әйләдин әлләр күлүнчү,
Либасың әлвандыр, чаргат нарынчы,
Сачаглар ярашыр ғырагларындан.

Вагифин дәрдини биләйди яры,
Дәрдинә бир дәрман ғылайды яры,
Гәдәм басыб мундан кәләйди яры,
Өпәйдим әлиндән, аягларындан.

Зүлфүн башы тахталаныб габагда,
Ғырағ верир гәсабәнин алтындан.
Илан гуйруғу тәк гоша гыврылмыш,
Учу чыхмыш зәнәхданын алтындан.

Ғашын ишарәси, көзүн хумары,
Һәр бириси йүз мин фил кәмәндары;
Тәр синәдә ағ мәмәнин кәнары
Шө'лә верир кирибаның алтындан.

Сәнин һүснүн мат әйләйиб фәләйи,
Чәннәттә һурини, көйдә мәләйи,
Ғызыл голбаглары, янар биләйи
Ғуҗаглайыб кәһрүбаның алтындан.

Апарыбдыр мәнән руһи-рәваны,
Тамам ағлы, һушу, динү иманы,
Ағаранда күлкәз янағың яны,
Титрәр зүлфи-пәришаның алтындан.

Вагифәм, чанана көндәрдим пейғам,
Көзүм йолларында галды сүбһү шам,
Кәлмәди ол сәрв-гәдди күләндам
Бир чыхайдығ бу һичраның алтындан.

Эй зүлмү чох, гэлби гара бииграр,
Утанмазсан, амма неч утанмазсан!
Нэ анлағын вардыр, нэ бир кэмалын,
Онун үчүн һәркиз сөзү ганмазсан!

Нэ һүркүрсән мөндөн, дөнүб авлара,
Дад эйлэрәм, етишмэзсэн һавлара,
Сән дэ мөним кими бу аловлара
Ахыр яначагсан, демэ янмазсан!

Көрүм, сөнин нэдән олду эйэрин,
Мөндөнмидир, я гейридән чөкөрин,
Ай бимүрвөт, мөкөр дашдыр чийэрин,
Мүдам сызылдарам, неч усанмазсан!

Лэ'нөт кэлсин о һүсүнүн бағына,
Салманам көзүнү бағрым яғына,
Дөзүрсән дөз бу айрылыг дағына,
Мән даяннам, амма сән даянмазсан!

Вагиф, лэ'нөт кэлсин ярын чанына,
Нэ дәрдинэ мейл эт, нэ дәрманына,
Онун тәки бивөфанын янына,
Өкөр икид олсан, неч доланмазсан!

Күлкүн сэрөндэзын тазэ күл кими,
Эфшан этмиш ай габағын үстүндөн.
Янағын янында зүлфэ тов вермиш,
Учун салмыш тэр бухағын үстүндөн.

Көһ заман башына тирмэ шал бағлар,
Кәһ олур ки, зүлф кизләйиб, хал бағлар,
Қалағайын габағына ал бағлар,
Яшылын алтындан, ағын үстүндөн.

Нэ көзэл адамсан, ай гашлары яй,
Неч новчөван кәлә билмэз сәнэ тай,
Күлабатын гыйдыр, йохса енки ай,
Өпәр, гучар күл янағын үстүндөн.

Бизим илә олуб һачагдан ашна,
Кенэ һәр көрөндэ истэр яшына,
Һичаб эйлэр, кәтан салыр башына,
Оғрун бахар о яшмағын үстүндөн.

Вардыр ширин-ширин хош ихтилатын,
Нэ файда, Вагифэ йох илтифатын,
Тавус ганады тәк учу чаргатын,
Пәрваз эйлэр солу сағын үстүндөн.

Намә, кедәр олсан ярын куйинә,
Дәрди-дилим о чанана декилән!
Бүлбүлүйәм гөнчә күлүндән айры,
Бағрым дөнүб гызыл гана, декилән!

Гурбан олум кирпийинә, гашына,
Сел олубан гарыш ахан яшына,
Пәрванәләр кими долан башына,
Атәш тутуб яна-яна, декилән!

Дин-иманым дүз илгара бағлыдыр,
Һәсрәт чаным бир чүт нара бағлыдыр,
Мүрғи-руһим зүлфи-яра бағлыдыр,
Чох чәкмәсин зүлфә шана, декилән!

Гылмыш һүснүн шөвгү дәрдами әфзун,
Айрылыг гәминдә көз яшым Чейһун,
Ағлым башдан кетмиш, олмушам Мәчнун,
Бу Вағифә сән дивана декилән!

Бир фитнә феллинин, үзү халлынын,
Бир ширин диллинин гурбаниям мән.
Бир гәнд мәгаллынын, ләб зүлаллынын,
Бир ағзы баллынын гурбаниям мән.

Бир сүсән муйлунун, сәмән бойлунун,
Фәриштә хойлунун, мәләк сойлунун,
Бир чәннәт куйлунун, туба бойлунун,
Бир шүмшад голлунун гурбаниям мән.

Бир көзү шәрлинин, чәнк нәзәрлинин,
Зүлфү әнбәрлинин, мүшк тәрлинин,
Бир сәмәнбәрлинин, зәр кәмәрлинин,
Бир инчә беллинин гурбаниям мән.

Бир чох үлфәтлинин, мәнәббәтлинин,
Бир мәрһәмәтлинин, шәфәтгәтлинин,
Бир пәри теллинин, күн тәл'әтлинин,
Бир мәнчәмаллынын гурбаниям мән.

Эй кирпичий хэнчэр, гашы зүлфүгар,
Нөшүн мөндөн хэялыны кэсибсэн?
Гоймазсан бахмага хэттү халына,
Тамашайи-чөмалыны кэсибсэн!

Сэк рэгибин фитнэсинэ уюбсан,
Нейлэмишэм, мөндөн нэ тез доюбсан,
Кечэ-күндүз мэни тэшнэ гоюбсан,
Ширин лэбдөн зүлалыны кэсибсэн.

Яшыныбсан, тамам дурубсан кендэ,
Зүлфүн яшмаг алтда, сачын кэрдөндэ,
Көрүмэз, һэр ерин салыбсан бэндэ,
Бу галыны, о галыны кэсибсэн.

Бу бойда, гамэтдэ, шөвкөтдэ, шанда
Сэн тэк көзөл йохдур чүмлэ чаһанда,
Сэрасэр бағрымы, кечэн заманда
Көстэрибсэн һилалыны, кэсибсэн.

Мэкэр ки, ашигин гэмин емэзсэн,
Бу чөврү чөфадан сэн инчимэзсэн,
Хөстэ Вагиф, һалын нэдир? — демэзсэн
Чавабыны, суалыны кэсибсэн.

Өйүнмэсин кимсэ, көзөлэм, дейиб,
Айры тәһэр олур һалы көзэлин.
Күләш үзлү, ширин сөзлү, хошгылыг,
Лэблэриндөн ахар балы көзэлин.

Гашы тағ-тағ кэрэк, габағы назик,
Ағзы, бурну, дили, додағы назик,
Балдырлары йоғун, аяғы назик,
Вар эндамы олур долу көзэлин.

Янағы күл, зүлфү ясэмән кэрэк,
Мэмэси дик, ағ синэси кен кэрэк,
Һалдан хэбэр верән, дэрдбилән кэрэк,
Һеч олмая мэкүрү алы көзэлин.

Юмру ола бухағы, кен ола үзү,
Чох дэрдмөнд ола, дэрд билэ өзү,
Күндэ сүрмөләнэ мөстанэ көзү,
Әли ола ал һэналы көзэлин.

Өзкә илән һәркиз олмая иши,
Гафийә, гәзәлдән чох чыха башы,
Булаг тэк гайная һәм көзү гашы,
Артыг ола һәм камалы көзэлин!

Көзәл кэрэк әл көтүрә чөфадән,
Лэззәт көрә һәр дәм зөвгү сәфадән.
Вагифәм, гачарам мән бивәфадән,
Гүрбаньям бир вәфалы көзэлин.

Гәдәм басдын, сән сәфалар кәтирдин,
Көзүм үстә, эй мәстанә, хош кәлдин!
Башу чаным сәнин пайәндазындыр,
Пешкәшиндир бу гәмханә, хош кәлдин!

Тәшриф ки, буюрдун көтүрдүн гәдәм,
Кәрәкдир пайинә үз нисар әдәм,
Доланам башына, дөнәм дәмбәдәм,
Нә ки, гуллуғунду — сана, хош кәлдин!

Мән гурбанам зүлфүндәки күлаба,
Гохусу тә'н әдир ол мишки-наба,
Мәни дәрдин дөндәрмишди кәбаба,
Галмыш идим яна-яна, хош кәлдин!

Охлар вурдун мәнә көзү гаш илән,
Намәләр язардым ганлы яш илән.
Буюр, та бәндәлик әдим баш илән,
Нәр нә гуллуғунду, чана, хош кәлдин!

Мән Вагифәм, шүкүр етдим мурада,
Дәхи арзум йохдур фани дүняда.
Чох-чох кәрәм этдин, эй һуризада,
Етирдин дәрди дәрмана, хош кәлдин!

Дүйүн олду, бүтүн хублар йығылды,
Кәлмәди бир бизим күлбәдән кәлин.
Сән кәлмәдин дейин, яса батмышам,
Кәлә көр, эй зүлфү ясәмән кәлин.

Бир гәдәм бас ки, той сәнин тоюндур,
Тойлар ярашығы сәнин боюндур,
Моллалар мәскәни сәри-куюндур,
Ону көрән дөнәр Кә'бәдән, кәлин!

Чам ичмишәм мән, мәстанә кәлмишәм,
Эйләйиб бағрымы шанә кәлмишәм,
Сәнин һәсрәтиндән чанә кәлмишәм,
Әл көтүр бу назу гәмзәдән кәлин!

Саз тутулуб йүз мин сәнәм ойнаса,
Чәм олубан руму әчәм ойнаса,
Көйдә мәләк, ердә адәм ойнаса,
Һәззим олмаз һәркиз өзкәдән, кәлин!

Кәл ойна, элинә кәләғай дола,
Буюр, шабаш версин Вагиф тәк гула!
Мат галыб десинләр: киминдир ола
Кәклик кими сәкиб, бү сүзән кәлин!

Сияһ зүлфүн гәддин илән бәрабәр,
Назик ағ әндамын бәяз гар, кәлин!
Салланышын тамам чаһана дәйәр,
Сәнин тәк бир кәзәл һарда вар, кәлин!

Мәлайикләр кәлир сәни салама,
Гәмзән мәни чапды, кәл бах ярама.
Шәккәр гүббәсидир, йохса шамама,
Гойнун ичиндәки гоша нар, кәлин?

Сәни севән әгли, камалы нейләр,
Дәхи көрмүш өзкә чәмалы нейләр,
Бу дүняда мүлкү о, малы нейләр,
Һәр ким олса сәнин илән яр, кәлин!

Кейибсән әйнинә күл пирәһәни,
Чәмалын шәләси тутмуш дөврәни,
Накәһдән көзләрим кәрәндә сәни,
Галмады чанымда ихтияр, кәлин!

Һәсрәтиндән Вагиф дүшдү дәрдә, кәл,
Һеч әйләнмә ирәлидә, кердә, кәл,
Бир кәлибсән, кәрәм әйлә, бир дә кәл,
Көңлүм чәкир сәнә интизар, кәлин!

Хумар көзләрини севәндән бәри,
Дәхи өзкәсинә уйманам, кәлин!
Хорят илә белә чан-чан олмусан,
Мәкәр ки, мән ону дуйманам, кәлин!

Чәфридар сүрмәни чәкибдир кәзә,
Һаваланыб дәхи әндирмәз бизә,
Мән һа билләм, ганын гайнар түксүзә,
Мән тутдугум әлдән гойманам, кәлин!

Башына дөндүйүм, суларын йолу,
Кәдәндә бош кәдәр, кәләндә долу.
Мәмәләрин үстдән чатынын золу, —
Сән гыйсан, мән сәнә гыйманам, кәлин!

Башына дөндүйүм, телли, тогалы,
Гашларын чанымы һаг-һаһаг алы,
Ағарыбдыр, гырхмаг олмаз сагалы.
Валлаһ, үзүн үстә гойманам, кәлин!

Тахтына чыхманам, тахтын учадыр,
Гойнуна кирмәнәм, яры кечәдир,
Демәкинән Молла Пәнаһ гочадыр
Сәни тамам есәм дойманам, кәлин!

Бир сән кими көзөл йохдур дүняда,
Ағзы ширин, дили-додағы ширин.
Доймаг олмаз дидарындан бир заман,
Тамашасы, гашы, габағы ширин.

Сияһ зүлфүн үз янына доланмыш,
Онун һәр муйинә йүз чан чаланмыш,
Санасан, шәккәрә, гәндә буланмыш.
Мәмәси, синәси, бухағы ширин.

Тәрпәнәндә һәр тәрәфә күл гохар,
Мүшкү әнбәр гохар, сияһ тел гохар,
Басдығы ерләрдән михәк, һил гохар,
Назик әли ширин, аяғы ширин.

Гашлар вәсмәләнир, көз сүрмәләнир,
Көз тәк янаглары хош шә'ләләнир,
Бахдыгча үзүнә чан чилвәләнир,
Олур бу Вагифин дамағы ширин.

Нә көзәл сүрмәдән чила кәтирди,
Дөндү бир афәти-чана көзләрин.
Апарды ағлымы, дин-иманымы
Сәнин белә бу мөстанә көзләрин.

Гәмзә тиғин чәкди, чалды чанымы,
Бир чәллада дөндү, алды чанымы,
Кенә янар ода салды чанымы,
Гойду мәни яна-яна көзләрин.

Ала көзләр хумарланыр, сүзүлүр,
Һәр гыя баханда, чаным үзүлүр.
Мүжжанларын синәм үстә дүзүлүр,
Мейл әдәндә бу мөкана көзләрин.

Һүснүн күлә бәнзәр, боюн минайә,
Чаным гурбан олсун белә сонайә,
Кирпийин хәдәнкин вурду синайә,
Этди бағрым шана-шана көзләрин.

Хәялын көнлүмдә, көзүмдә кәзәр,
Хумар-хумар бахар, чанымы үзәр,
Шикәстә Вагифдән кәсмәсин нәзәр,
Рәһм әйләсин мән мөһмана көзләрин.

Кәрдәниндә, гамәтиндә айыб йох,
Амма нә көзәлдир пәришан зүлфүн!
Әтриндән динләнир сәрасәр әрваһ,
Я мүшки-әнбәрдир, я рейһан зүлфүн.

Күлаб сәпилибән дәйәндә шана,
Гохусу чулғашыр чүмлә чаһана,
Дөндәрибдир мәни Шейх Сән'ана,
Нә дин гоуб мәнәдә, нә иман зүлфүн

Ағ әлин ки, дәйәр о мүшки-наба,
Бәнзәр булут ичрә кирән мәһтаба,
Һәлгәләнир, дөнүр учу гүллаба,
Асар күндә мин-мин дилү чан зүлфүн.

Ястыланыб ай габағын янында,
Башы чыхыр тәр бухағын янында,
Сияһ халын, ал янағын янында
Әксик олмаз һәркиз, һәр заман зүлфүн.

Вагифәм, олмушам зүлфә кирифтар,
Көнлүм виран, һалым хараб, күнүм зар,
Бир нәзәр гыл мәнә, әй чешми-хумар,
Әйләйибдир мәни сәркәрдан зүлфүн.

Әй Мәккәни, Мәдинәни ярадан,
Бир фикир чәк әһвалына Вагифин.
Ол гашы гибләйә үз сүртмәк истәр,
Мәдәд әйлә игбалына Вагифин.

Көзүндән ираға дүшүбдүр яры,
Кәсилиб көнлүнүн сәбрү гәрары.
Үз чевирмиш енә Мәдинә сары,
Нә дүшүбдүр хәялына Вагифин.

Мәним ярым дейил ол Кә'бәдән кәм,
Хал һәчәрүл-әсвәд, дәһаны зәм-зәм,
Бир заман олсайдым онунла һәмдәм,
Хәт чәкиләр вәбалына Вагифин.

Сәрхош дуруб мина бойлу сағыдан,
Яралыдыр гәмзәси ол яғыдан.
Зүлфү әнбәр — ағлы башдан дағыдан;
Нә сөзү вар камалына Вагифин.

Иүз зүлфү пәришан, һинду хал олса,
Иүз шәкәр көфтарлы, ләби бал олса,
Иүз шириндил, әнбәрбу марал олса,
Етә билмәз маралына Вагифин.

Дәрдин мени һейвалара дөндәрди,
Эй сачлары сияһ, үзү ағ кәлин!
Та ки, жөрдүм чамалынын шө'ләсини,
Әриди бағрымда тамам яғ, кәлин!

Сәнин һәсрәтини вилайәт чәкәр,
Гәмзән яйы дәйәр, мөлаләт чәкәр,
Чәмалындан мөләк хәчәләт чәкәр,
Һүснүн әйләр ая, күнә лағ, кәлин!

Нә олур, үзүндән ниҗаб аласан,
Бир ләһзә һалыма нәзәр саласан,
Сәһәрдән ачылмыш тәзә лаласан,
Сәнин сәйрәнкәһын олур дағ, кәлин!

Гәддин тәк нә әр-әр, нә шүмшад олур.
Ону көрчәк, гәмдән чан азад олур,
Мәним көнлүм сәнин илән шад олур,
Сән әйләрсән дамағымы чағ, кәлин!

Бәләләрдән сәни сахласын худа,
Сән тәк көзәл әлдән олмасын чүда,
Хәстә Вағиф өлсә, башына фәда,
Тәки олсун сәнин чанын сағ, кәлин!

Енә байрам олду хублар эвиндә,
Санасан, ачылыб тазә күл бу күн.
Бәнәфшә зүлфләри аласан әлә,
Шанә тәк кәзәсән телбәтел бу күн.

Ким өлә, ким гала бу байрамадәк,
Чәһд әйлә, етәсән күл әндамадәк,
Кечәләр сүбһәдәк, та ахшамадәк,
Ярын кәрдәниндә ола гол бу күн.

Санасан, үзүнү әрәг нәмидир,
Әлә баһар фәсли, күл шәбнәмидир,
Ихтилат базары, сәһбәт дәмидир,
Кәрәк дүшә дост куйинә йол бу күн.

Тамаша гыласан гаша, габаға,
Сүртәсән үзүнү зүлфә, бухаға,
Яр бәзәниб дуруб чанлар алмаға,
Өлмәли күнүндүр, Вағиф, өл бу күн!

Мәни гәрг эйләдин гәм дәрәсына,
Эй чешми-хумарым, нөшүн ағладың?
Эй көзүм, нә дәйиб көйрәк көнлүнә?
Эй ширин көфтарым, нөшүн ағладың?

Кәрдәниндә зүлфүн тәр сүнбүл кими,
Сонадан үзүлмүш гарател кими,
Сән кәрәк күләсэн гызыл күл кими,
Эй лалә рүхсарым, нөшүн ағладың?

Олмая сән мәни бииграр сандын,
Зарәфат эйләдим, она инандын,
Нә дәйди көнлүнә, нәдән буландын,
Дишләри мирварым, нөшүн ағладың?

Бағрым башын шан-шан эйләдин, дәлдин,
Дөнүм көзләринә, аз агла — өлдүн;
Дейәрдин, күләрдин, белә дейилдин,
Мәним чадукәрим, нөшүн ағладың?

Һәр кәс көрән дәмдә өз сирдашыны,
Мәкәр төкәр габағыны-гашыны?!
Ода яхдын чийәримин башыны,
Вагиф дер: дилдарым, нөшүн ағладың?

Башына дөндүйүм, той адамлары,
Сиз дә дейин: тоя кәлән ойнасын,
Адыны демәрәм, элдән айыбдыр,
Филан кәсин гызы, филан ойнасын.

Нә мүддәтди она күвәнән бизик,
Һәсрәтин чәкмәкдән чанымыз үзүк,
Һәр элинә алыб бир данә үзүк,
Үзүйү дәстинә алан ойнасын.

Бир туба бойлудур, бою новрәстә,
Һәсрәтин чәкмәкдән олмушам хәстә,
Ишарәт эйләрәм анлаяң доста,
Достунун гәдрини билән ойнасын.

Мән Молла Вагифәм, эйләрәм эфған,
Көзләрим дә яш еринә төкәр ган,
Узун бойлу, ениетмә, новчаван, —
Мәни бу дәрәдләрә салан ойнасын.

Оғрун баха-баха, эй чешми нәркис,
Дәрдә салдын мәни, хәстәһал этдин.
Һәсрәтиндән өлдүм, өлдүм, дирилдим,
Нә бир яда салдын, нә суал этдин.

Һәр мәни көрәндә, эй чешми яғы,
О гәдәр әйләдин чанлар алмағы,
Кәһ көстәрдин, кәһ кизләтдин янағы,
Ахыр мәни дәрдә салдын, ал этдин.

Узун илләр сәнә галдым мән һәсрәт,
Зәррәчә көрмәдим мейрү мәнәббәт.
Һәр заман ки, сәндән умдум шәфәггәт,
Бир дава башладың, галмагал этдин.

Әзәлдән вар иди лүтфү кәрәмин,
Кәһбәкәһ бәрийә сейрү гәдәмин,
Вара-вара артды зүлмү ситәмин,
Билмәдим, сонрадан нә хәял этдин!

Һәмишә бу иди фикрү хәялым,
Икимиз бир ердә һәмдәм олалым.
Нейләмишди сәнә Вагиф, а залым,
Ону гәм әлиндә пайимал этдин.

Бир бәяз кәрдәнли, мәрмәр синәлим,
Кәрдәнинә гурбан миналар олсун.
Учу тәр чығалы сияһ телләрин
Сәдгәси яшылбаш соналар олсун.

Нә дейим мән сәнә, эй үзү маһым,
Сән мәнән күсүбсән, эй гибләкәһым,
Өлдүр мәни, кәр вар исә кунәһым,
Ал ганым әлләрдә һәнәлар олсун.

Нечә ки, көрүрсән өзүн филмәсәл,
Чамалындыр чанан ичрә бибәдәл,
Өзүн кими кәрәк хоюн да көзәл,
Сәндә нечүн белә әдалар олсун?

Дост дост илә әбәс ерә савашмаз,
Севәнин севәндән көнлү булашмаз,
Бикейф олмаг көзәлләрә ярашмаз;
Көзәлдә кәрәк хош сәфалар олсун,

Әшитдим күсүбсән, тәрпәнди дәрдим,
Ялварыб көнлүнү алмаг истәрдим,
Гуллуғуна намә языб көндәрдим,
Биздән сәнә чох-чох дуалар олсун.

Вагиф, чанан илә тәрд олду ара,
Имдад сәнә галды, әйлә бир чара,
Бир гафийә гайыр, көндәр ол яра,
Бәлкә дәрдимизә дәвалар олсун.

Ай конары габагында гый кими,
Көрүнүр, чулганыр янага зүлфүн.
Санасан булутдур, энвэр үзүнү
Бәдр айы тәк алмыш гучага зүлфүн:

Шаһмар тәки кәрдәниндә буланыр,
Күлаб илә сығалланыр, суланыр,
Һәлгә дүшүб, бухаг алтда доланыр,
Баш гоюр, сарылыр гулага зүлфүн.

Әтрин көтүрүбдүр мүшкү рейһандан,
Учу чығаланыр чыхыр дөрд яндан,
Ачыланда чаргат тәр зәнәхдандан,
Нә әчайиб дурур гырага зүлфүн.

Көз доймаз вәсмәли кәман әбрудан,
Чан үзүлмәз сәмән ийли кийсудан,
Мәст әдәр аләми әнбәрин будан,
Һәр кәләндә сәндәл дарага зүлфүн:

Хәстә Вагиф онун сәркәштәсидир,
Бағры гызыл ганын ағуштәсидир,
Һәр тари мүәттәр, чан риштәсидир,
Гойма ки, төкүлсүн аяга зүлфүн.

Бир мина кәрдәнли, күл үзлү ярын*
Һәр ахшам, һәр сәһәр янагындан өп.
Дуруб долан пәрванә тәк башына,
Сығалла телләрин, габагындан өп.

Бир көзәл көрмүшәм бу кәлән кәштә,
Фәрагы башында, севдасы башда,
Һәр ахшам, һәр сәһәр султаны чашда,
Галдырыб чәнәсин, бухагындан өп.

Нә ола охуя, һәм яза Вагиф,
Мүштаг олдун кәлән бу гыза, Вагиф.
Бир беләси кәлсә кәр сизә, Вагиф,
Әйлә сәчдә, икрам, аягындан өп.

* Гошма илк дөфә чап олунур.

Эй шаһы хубларын, шуху дилбәрин,
Сәндән сәнубәрин хәчаләти вар.
Хош ярашыр сәнә дибә нимтәнә,
Бу бәзәйин кенә әләмәти вар.

Бу зибү зийнәтин, шанү шөвкәтин,
Ме'рачи-риф'әтин, баби-дөвләтин,
Һүснү-мәләһәтин, чешми-афәтин,
Бу гәддү гамәтин гиямәти вар.

Мәһбуби-мүнтәхәб, бир али нәсәб,
Гәмзәсиндә гәзәб, сән сахла, ярәб,
Күл рүхлү, гөнчәләб, турунчу гәбгәб,
Лисанында әчәб, һекайәти вар.

Олмаз белә адәм, йығылса әләм,
Мәләкдән мүкәррәм, ә'лавү ә'зәм,
Өзү бир шух сәнәм, истиғнасы кәм,
Бизә әмма һәрдем нәзакәти вар.

Гашы яй, чешми шух, мүжканлары ох
Чүмлә кәсдән артых, бәрабәри йох.
Чамалы янында ай вә күн мәнсух,
Вагифин ондан чох шикайәти вар.

Интизар чәкмәкдән, йол көзләмәкдән,*
Көнлүмүн нә табы, нә тагәти вар.
Язан ола айрылығын дәрдини,
Фәрһадү Ширинчә һекайәти вар.

Бир кимсә ки, мүштаг ола чәмала,
Көрәнләр билир ки, дүшәр нә һала,
Ол гамәтин һәр кәләндә хәяла,
Көрәсэн ки, нечә гиямәти вар.

Эшгин салыр чанымыза бир атәш,
Зүлфүн кими һалымыздыр мүшәввәш,
Эй тубийи-чәннәт, сәнәдир пешкәш
Гарабағын һәр нә вилайәти вар.

Йүз көрсәк дә әкәр өзкә һәрәмдән,
Гуртулманых һәркиз фикрү әләмдән,
Сән кәл хилас әйлә бизи бу гәмдән,
Сәнин гәдәмнин сәадәти вар.

Һичраны чәкмәйән дәрдимәнд олмаз,
Севәни севмәйән дилпәсәнд олмаз,
Дост доста кәләндә йолда бәнд олмаз,
Эшгин тәригинин бу адәти вар.

* Гошма илк дәфә нәшр олунур.

Бир заман навада ганад сахлайын,
Сөзүм вардыр мәним сизә, дурналар!
Гатарлашыб нә диярдан кәлирсиз?
Бир хәбәр версәниз бизә, дурналар!

Сизә мүштаг дурур Багдад элләри,
Көзләйә-көзләйә галыб йоллары,
Аста ганад чалын, гафил телләри,
Һейифдир, саларсыз дүзә, дурналар!

Хейли вахтдыр, ярын фәрағындаям,
Пәрванә тәк һүснүн чырағындаям,
Бир ала көзлүнүн сорағындаям,
Көрүнүрмү, көрүн, көзә, дурналар!

Мән севмишәм ала көзүн сүрмәсин,
Бәднәзәр кәсибән, зиян вермәсин,
Сагын кәзин, лачын көзү көрмәсин,
Горхурам сәфнизиди поза, дурналар!

Назәнин-назәнин әдәрсиз аваз,
Руһлар тазәләнир, олур сәрәфраз,
Вагифин дә көнлү чох әдәр пәрваз,
Һәрдем сизин илә кәзә, дурналар!

Бир бөлүк яшылбаш соналар кими,
Йыгылыб кәлибдир Газаға гызлар.
Айна габағында гара гаш учун
Эндириб кәтирмиш гулаға гызлар.

Һәр бириндә мина кәрдән, назик бел,
Сизә гурбан тамам өлкә, тамам эл,
Күлаб илән сығалланмыш гара тел
Хуб ярашмыш бәяз бухаға, гызлар.

Гәмзә каман, мүжкан хәдәнк, көз ала,
Йүз ган олур, әйри бахсан һилала,
Сөзләри гәнд, ағызлары пияла,
Шәкәр әзмиш дилә, додаға гызлар,

Әй ағалар, нечә ситәм этдиләр,
Вагифин чаныны чох инчитдиләр,
Енә дуруб гатарлашыб кетдиләр,
Сөзләрин гойдулар ғыраға гызлар.

Мүшки чаргат конарында хумар көз
Сүзүлөр, сүзүлөр, каһбакаһ бахар.
Гейбөтиндөн лэрзә дүшөр чаныма,
Санасан, гулуна падишаһ бахар.

Сүрмәли көзләрин хош хәдәнки вар,
Бир күн мөһөббәтин йүз күн чәнки вар,
Өзкә бахан көзүн гейри рәнки вар,
Бу баханда амма сим-сияһ бахар.

Хою мөлаикдир, өзү пәриназ,
Чилвәси гарычгай, чыггасы шаһбаз,
Чәкибдир үзүнә сияһ сәрәндәз,
Булут арасындан санки маһ бахар.

Гызыл һәна гоймуш әл дырнағына,
Гөнчәләр дүзүбдүр сол вә сағына,
Сығал вериб яй гашларын тағына,
Шүкр аллаһа, бизә гибләкаһ бахар.

Вагиф чандан мүштаг олур мүштаға,
Мүштаг олмаяндан гачар ираға.
Бахан бахмаг кәрәк габаг-габаға,
Көз училә бахан байкраһ бахар.

Көз галды йолларда, чан интизарда,
Кәлмәди чанандан тәзә бир хәбәр.
Мәним тагәтим йох гәләм тутмаға,
Ким ола ки, яра яза бир хәбәр.

Нә гәдәр ки, мән ағларам дәмәдәм,
Әһвалым билирми ола о һәмдәм.
Әл тамам яғыдыр, йохдур бир адәм,
Верә мәндән пәриназә бир хәбәр.

Көр һесабын мән чәкдийим азарын,
Бу дадү фәрядын, бу аһү зарын,
Бади-сәба, әкәр дүшсә күзарын
Сөйлә хәлвәт бу һәмраза бир хәбәр.

Әзәлдән гамәти белә дейилди,
Бир яй гаш охундан сонра әйилди.
Бағрым дәлиндийин һәр етән билди,
Етишмәди тирәндаза бир хәбәр.

Бүлбүлү гөнчейи-хәндан өлдүрдү,
Пәрванәни шәм'и-сузан өлдүрдү.
Вагифи атәши-һичран өлдүрдү,
Аман, верин о шаһбаза бир хәбәр.

Эй чананым, сэн бэзэниб кэлэндэ,
Айу күн гаршына пишваза кедэр.
Кэ'бәйи-куйинэ күндэ мин кэрэ,
Мөлөклэр йығылыб намаза кедэр.

Ағ күлә тәшбегдир бэдәнин бүтүн,
Дәрдиндән аләмә салмышам бир үн,
Сәни севән чаван олур күнбәкүн
Гарымаз, башатан тәр-тазә кедэр.

Сәнубәр гамәтин нә хош хурамдыр,
Һәсрәтиндән сызылдаян ярамдыр,
Сәндән айры дирлик мәнә һарамдыр,
Ахыр бир күн өмрүм күдаза кедэр.

Синәси мәрмәрдир, сәрвдир гамәт,
Үзүнү көрмәсәм, гопар гиямәт,
Отуруб зүлфүндән этсәм һекайәт,
Дәрдим артар тули-дираза кедәр.

Сән күлсән, бүлбүл сев, хары истәмә,
Һәркиз камал истә, вары истәмә,
Мейл әйлә Вагифә, сары истәмә,
Өзү шаһбаз олан шаһбаза кедәр.

Күнәш үзлү, хош гылыгылы чанансан,
Гашларын бәнзәйир һилалә, Етәр.
Нигаб атыб сәрхош-сәрхош кезәндә,
Охшайырсан йорғун маралә, Етәр.

Сәнсән мәним тубам, сәрвим, шүмшадым,
Гәмзәси һәрами, чешми чөлладым,
Дүн-кечә фәләйә чыхды фәрядым,
Ришмәди кушинә бу налә, Етәр?

Нә кезәл ярашыб ал, янағына,
Назикдир, дәймәсин әл янағына;
Зүлфү бухағына, күл янағына,
Нә бәнәфшә бәнзәр, нә лалә, Етәр.

Мән бир гулам, чаным ода салмышам,
Ясланыбан дост куйиндә галмышам,
Вагиф кими молладан дәрә алмышам,
Кәл етирсин сәни кәмалә, Етәр.

Яй гаш бучағында, ал янаг үстә
Нә хош хумарланыр мәстанә көзләр.
Сүрмәли кирпикдән охлар чәкилиб,
Эйләйиб бағрымы нишанә көзләр.

Гәмзә пейканилә төкдү ганымы,
Хәталара салды дин-иманымы,
Әкри дурду, сүзкүн бахды, чанымы
Алды о шух көзләр, амма нә көзләр

Симасы шәһлайи, тәрһи бадами,
Бахышы мейрибан, өзү һерами,
Гулдур она сияһ зүлфүн тәмами,
Ола билмәз белә шаһанә көзләр.

Сәмән ийли, сәһаби зүлф, ай габаг,
Гөнчә дәһан, дүр диш, әргәван додаг,
Мүнәввәр үз, лалә зәнәх, тәр бухаг,
Тамам бир янәдир, бир янә көзләр.

Вагиф ки, дүшүбдүр әғлү камалдан,
Әксик олмаз башы говғадан, галдан,
Нә зүлфләрдән билин, нә хәттү халдан,
Эйләйибдир ону диванә көзләр.

Эй марал бахышлы, сона сығаллы,
Нә көзәлдир сәндә о гара телләр.
Кәмәнд кими төкүлүбдүр кәрдәнә,
Дөнүбдүр сәрасәр шаһмара телләр.

Сәнә сығал вериб, әчәб тәр дүшүб,
Һөрүлүб гәддилән бәрабәр дүшүб,
Санасан мәләкдән балү пәр дүшүб,
Дүзүлүб далында гатара телләр.

Бәнәфшәдән тазә, сүнбүлдән көзәл,
Өтүб учу дүшүб о белдән көзәл,
Һеч тел көрмәмишәм бу телдән көзәл,
Олмайыбдыр белә ашкара телләр.

Сәнә һейран олуб халгын чохусу,
Көрәнләрин кәсилибдир юхусу,
Мүшкү әнбәр кими кәлир гохусу,
Дөнүб Чиндән кәлән әттара телләр.

Зүлфләрини чин-чин гоюб үзә сән,
Саллан сәрхош, сейрана чых дүзә сән!
Сән кәрәкдир Вагиф илән кәзәсэн,
Көрүнмәйә һәркиз әғяра телләр.

О тубу бахышын йыхды аләми,*
Хумар көзләрин нә гиямәт эйләр.
Кә'бәйн-куйини көрөн кимсәнә
Нә заман гибләйи зиярәт эйләр?

Дурна телли, топгун тәрлан чилвәли,
Көрмәмишәм сән тәк назлы-гәмзәли,
Сәрасәр яхасы гызыл дүймәли,
Бахдыгча өзүнә фәхарәт эйләр.

Эйиб йохдур шөвкәтиндә, шанында,
Гашу габагында, һәм дәнанында,
Шәрт дейилдир, ятыб-дурам янында,
Кендән бахмаг мәнә кифайәт эйләр.

Вагиф бахар зүлфи-пәришанына,
Тәрк эйләр мәсчиди, кәләр янына,
Сидги-дилдән чанын гатса чанына,
Һурийү гылмана мәламәт эйләр.

Мән сәнә олмушам дидар ашиги,
Сән үзүнү бүрүмәйин нәдәндир?
Ширин сөзләринин чох мүштагийәм,
Данышмайыб киримәйин нәдәндир?

Әлин далда тутуб, башын янында,
Һәркиз тел көрүнмәз гашын янында,
Мәним кими бир сирдашын янында
Гайым-гайым сарынмағын нәдәндир?

Эшги кәрәк көзәл олан кимсәнин,
Та гылмая тәркин назу гәмзәнин,
Ярлыгда ки, йохдур хәялын сәнин,
Бәс дүняда ярынмағын нәдәндир?

Әнбәр зүлфүн белә төкдүнмү яна,
Бир бәри бах — сәнә чанын гыяна,
Отуруб-отуруб йөнү о яна,
Дуруб-дуруб еримәйин нәдәндир?

Вагифәм, чох ә'ла бир көвһәр идим,
Сафлыгда полада бәрабәр идим.
Та ки, сәни көрдүм, мум тәк әридим,
Һеч демәзсән әримәйин нәдәндир?

* Гошма илк дэфә чап олунур.

Экэр ярсан, кэл сармашаг гол-боюн,
Дуруб далдалардан бахмағын нэдир?
Яр дейилсэн, чэк аяғын, кери дур,
Чанымы одлара яхмағын нэдир?

Эшг севдасына неч кэс пис демэз,
Мәһәббәт йолундан аяг кэс демэз,
Көз көрмәсә дәли көнүл истәмэз,
Бәзәниб гаршыма чыхмағын нэдир?

Вагифин бағрыны гана дөндәрдин,
Сәк рәгиби үстүмүзә эндәрдин,
Мәнә кизлин бир нишанә көндәрдин,
Ашкара башыма гахмағын нэдир?

Эй Кә'бәм, Кәрбәлам, Мәккәм, Мәдинәм,
Бир замаң куйиндә зиярәтимдир.
Гиблә дейиб, гашларына баш әймәк —
Кечә-күндүз мәним ибадәтимдир.

Һәр нә десәм, сән инчимә сөзүмдән,
Сәрхошунам, йох хәбәрим өзүмдән,
Шол гамәтин йыынанда көзүмдән,
Санасан ки, һәшрү гиямәтимдир.

Бағламышам дин-иманы зүлфүнә,
Мәним кими һейран һаны зүлфүнә,
Тапшырыб кедирәм чаны зүлфүнә,
Яхшы сахла, сәндә әманәтимдир.

Сәнсән мәним айым, күнүм, һилалым,
Дөвләтим, игбалым, чаһым, чәлалым,
Көзәл үзүн даим фикрү хәялым,
Сөзүн дилдә ширин һекайәтимдир.

Соналар хәчилдир сияһ телиндән,
Тутиләр лал олуր ширин дилиндән,
Шикәстә Вагифәм, сәнин әлиндән
Һәр кимә ки, етсәм, шикайәтимдир.

Хубларда ки, зөвгү сәфа дейирләр, —
Фәрбеһ күл эндамда, ағ бэдэндәдир.
Көнүл асайиши, чанын раһәти
Күлкүн зәнэхданда, тәр зәғэндәдир.

Бир йоғун балдырлы, юмушаг дизли,
Бир сәрхош еришли, мәстанә көзлү,
Бир айна габаглы, бир күнәш үзлү
Көзәлин һәсрәти, дәрди мәнәдәдир.

Әввәл көзәлләрдә кәрәкдир чағлыг,
Ондан сонра ола садәлик, ағлыг;
Нә ағзында яшмаг, нә үздә яйлыг, —
Чиркинлик үзүнү бүрүйәндәдир.

Гашилән, көзилән чикәр ган олур,
Зүлф севәндә нә дин, нә иман олур.
Чан гушу халларда бәндиван олур,
Дирлик зөвги-ләбдә, һәм дәнәндәдир.

Эйбсиз көзәлин хош олур хою,
Кизләмәз чәмалы, гамәти, бою.
Көрәндә Вагиф тәк хош көфткую,
Мәһәббәт әйләр ки, бу куйәндәдир.

Севдийим, ләбләрин ягута бәнзәр,
Сәрасәр дишләрин дүрданәдәндир.
Сәдәф дәнанындан чыхан сөзләрин
Һәр бири бир гейби-хәзанәдәндир.

Нәдәндир сөзүмә чаваб вермәмәк,
Һәм чамал кизләйиб, үз кәстәрмәмәк.
Кечәләр көзләрим хабы көрмәмәк,
Ол сийәһ нәркиси-мәстанәдәндир.

Мән һа сәни нури-илаһи саннам,
Чәмалынын шөләсинә доланнам,
Атәшинә мәрду мәрданә яннам,
Бу хасийәт мәнә пәрванәдәндир.

Бир намә язмышам чан үзә-үзә,
Бади-сәба, апар сән о күл үзә,
Сорушса яр ки, бу кимдәндир бизә?
Сөйләжилән: — Сизин диванәдәндир.

Хумар-хумар бахмаг көз гайдасыдыр,
Лалә тәк гызармаг үз гайдасыдыр,
Пәришанлыг зүлфүн өз гайдасыдыр,
Нә бади-сәбадән, нә шанәдәндир.

Мүштагдыр үзүнә көзү Вагифин,
Йолунда пайәндаз үзү Вагифин,
Сәнсэн фикри, зикри, сөзү Вагифин,
Гейри сөз янында әфсанәдәндир.

Ясәмән телләрин, нәркис көзләрин,
Мәнимлә, көзәлим, чохдан яғыдыр.
Инсаф эт, өлдүрмә күнаһсыз гулу,
Әл-әлдән үзүлүр, яман чағыдыр.

Камаллы көзәлдә хәта кәм кәрәк,
Севки кәрәк, сөһбәт кәрәк, дәм кәрәк,
Ашигә вәфалы бир һәмдәм кәрәк,
Һәмдәмсиз бал есә, она ағыдыр.

Баһари-өмрүнү версә дә баша,
Ашыг мә'шугәдән усанмаз, наша!
Фәрһад Ширин үчүн сығынды даша,
Мәчнунун овлағы Лейли дағыдыр.

Ашнасындан үз чевирсә бир гафил,
Онда вәфа олмаз, ону йәгин бил.
Сона кәклик сара уйса нечә ил,
Лачын галхар ювасыны дағыдыр.

Гышын шиддәтиндән чәкинмәзсә яз,
Чалханмаз көлләрдә нә өрдәк, нә газ,
Вагифин көксүнә башдан чар-чарпаз
Чәкилиб һачандан — чанан дағыдыр.

Ал кейиниб чыхсан күлшән сейринә,
Йығылы башына күлләр доланыр.
Мәһтаби-һүснүнә бәндә фәрмандыр,
Гуллуғунда айлар, илләр доланыр.

Көрмәмишәм сән тәк бир мәләкзада,
Дәрдини чәкәрәм һәддән зияда,
Кирпикләрин учу дүшәндә яда,
Бағрымын башында милләр доланыр.

Мән бир Фәрһад, сән бир Ширин дөһансан,
Дәрдин заһир, амма өзүн нәһансан,
Көзәллик бабында шаһи-чәһансан,
Эшийиндә йүз мин гуллар доланыр.

Эйләйибсән мәни эшгә кирифтар,
Күндүзәм бигәрар, кечәләр бидар,
Рөвзейи-куйиндә кәзәндә әғяр,
Чешмим кирдабында селләр доланыр.

Ләбләрин бағрымы пүрхун эйләмиш,
Ахытмыш көз яшым Чейһун эйләмиш,
Һәсрәтин Вагифи Мәчнун эйләмиш,
Онун үчүн кәзир чөлләр доланыр.

Байрам олду, неч билмирэм нейлэйим,
Бизим эвдэ долу чувал да йохдур.
Дүкийлэ яғ һамы чохдан түкәнмиш,
Әт неч элэ дүшмэз, мотал да йохдур.

Аллаһа бизмишик нашүкүр бәндә,
Бир сөз десәм дәхи гоймазлар кәндә.
Халг батыбдыр ноғла, шәкәрә, гәндә,
Бизим эвдә ахта зоғал да йохдур.

Бизим бу дүняда нә малымыз вар,
Нә дә эвдә саһибчамалымыз вар.
Вағиф, өйүнмә ки, камалымыз вар,
Аллаһа шүкүр ки, камал да йохдур.

Күр ғырағынын эчәб сейрәнканһы вар,
Яшылбаш сонасы, һайыф ки, йохдур!
Учу тәр чығалы сияһ телләрин
Һәрдән тамашасы, һайыф ки, йохдур!

Ғыш күнү ғышлағы Ғырағбасанын,
Көзүдүр Аранын, чүмлә-чаһанын,
Белә көзәл ерин, көзәл мөканын
Бир көзәл обасы, һайыф ки, йохдур!

Чохдур ағ бәдәнли, бүллүр бухағлы,
Лалә зәнәхданлы, гөнчә додағлы.
Амма ширин дилли, ачығ габағлы,
Көнүл ашинасы, һайыф ки, йохдур!

Һавасындан торпағынын, еринин,
Дадызмаз дәһанын, ләби-ширинин,
Пәри чохдур, нә файда неч биринин
Адамлығ әдасы, һайыф ки, йохдур!

Учу эшрәфили, булут кими сач,
Дал кәрдәндә һәр һөрүйү бир гулач,
Кәлағайы әлван, гәсабә ғыйғач,
Алтындан чунасы, һайыф ки, йохдур!

Зәр һашийә ал нимтәнә үстүндә,
Халлар үз янында, чәнә үстүндә,
Бухағын алтында, синә үстүндә,
Зүлфүн бурулмасы, һайыф ки, йохдур!

Лачын тәки башда ала томаға,
Яшмағы тутмая дишә, додаға,
Чәллад кими дуруб габаг-габаға
Бахыб чан алмағы, һайыф ки, йохдур!

Чүнки йорғунуям мән бу йолларын,
Гайдасыны билләм һәр үсулларын,
Күмүш биләкләрин, бәяз голларын,
Сары кәһрәбасы, һайыф ки, йохдур!

Айна тутуб һәрдәм чамал көрмәси,
Зүлфә, зәнәхдана сығал вермәси,
Сәһәр ала көзүн снях сүрмәси,
Әлинин һәнәсы, һайыф ки, йохдур!

Вагиф һагдан диләр лүтфү кәрәмләр,
Белә ердә галан, валлаһ, вәрәмләр.
Енә яда дүшдү бизим сәнәмләр,
Кетмәйин бинасы, һайыф ки, йохдур!

Сәһәр-сәһәр һәсрәт илән кәзирдим*,
Чүт гоша нар көрдүм ики синәдә.
Бириси гыз иди, бириси кәлин,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

Кәлин булагда әл, үзүнү ююр,
Гыз дейир: кәл кедәк, һәрифләр дуюр,
Белә көзәл севән әлдәнми гоюр,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

Кәлнин додағыдыр Тәбризин мәти,
Әлли-алтмыш түмән гызын гиймәти.
Белә көзәл севән нейләр чәннәти,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

Кәлинин яхасы полад ийнәли,
Гызын яхасыдыр чарпаз дүймәли.
Икисин дә кәрәк көзәл өймәли,
Чан гурбан әйләрәм икисинә дә.

Кабабым олайды, көзүм олайды,
Яр янында өткән сөзүм олайды,
Вагиф дейир: ики көзүм олайды,
Баһайдым бунларын икисинә дә.

* Гошма илк дәфә нәшр олунур.

Эй чаным чөллады, өмрүм яғысы,
Мәкәр сәндә, залым, дин-иман йохдур?
Кечә-күндүз һәсрәтини чәкмәкдән
Үзүлүбдур, мәндә дәхи чан йохдур.

Сәк рәгибин бир даш дүшсүн башына,
Гоймаз ки, яр илән олаг ашына,
Һәгдир, янан чохдур эшг аташына,
Мәним тәк од тутуб алышан йохдур.

Эй гашлары һилал, янаглары күл,
[Эй] зүлфләри рейһан, халлары фүлфүл,
Ашығын өлдүрән бирәһмү бидил,
Сәнин тәк аләмдә эв йыхан йохдур!

Сәни севән олур һәмишә дилшад,
Союн адәмидир, чинсин пәризад,
Гамәтин әр-әрдир, голларын шүмшад,
Бу шә'нү шөвкәтдә һеч инсан йохдур.

Вагиф, һалын ситәмкара демәйә,
Ялварыбан вара-вара демәйә,
Бу хәстәнин әрзин яра демәйә,
Мәкәр бу арада мүсәлман йохдур!

Һәр етән көзәлә көзәлә демәнәм,
Көзәлдә бир гейри әләмәт олур:
Зүлф бир яна дүшәр, кәрдән бир яна,
Өзүн билмәз, бир өзкә бабәт олур.

Ойнаянда пәрваз эдәр нимтәнә,
Зүлф дағылар, үздә дөнәр хәрмәнә,
Сәрәндазын учу дүшәр кәрдәнә,
Ачылса бел-бухун, гиямәт олур.

Мүжкан охун атар, яй гашын чәкәр,
Дәләр бағрым башын, үрәйим сөкәр,
Сөзү дузлу олур, додағы шәкәр,
Һекайәти ширин һекайәт олур.

Кәрдәнинә мүшкин телләр дүзүлүр,
Һәр гыя баһанда чанлар үзүлүр,
Сүрмәләнмиш сияһ көзләр сүзүлүр,
Отуруб дурмағы гиямәт олур.

Көзәл олан белә алишан кәзәр,
Һигаб чәкәр, зүлфү пәришан кәзәр,
Сәһәр сәйрә чыхар, күлүшан кәзәр,
Севмәйиндә тамам һәрарәт олур.

Вагиф гурбан олсун гоша тағына,
Зүлфү үз янында, үзү ағына,
Белә көзәл дүшә ай габағына,
Тамаша эйләйән битәгәт олур.

Бәнәфшә гохулу ярдан айрылан,
Күндә яса батар, күнү зар олур,
Чанында ихтияр галмаз зәррәчә,
Кечә бидар, күндүз бигәрар олур.

Айрылыг бир янар оддур, газылар,
Язылмасын һәркиз белә язылар.
Ол күмүш биләкләр, шүмшад базулар
Яда дүшәр, ишим аһу зар олур.

Баһадур демәзләр һәркиз саяна,
Көрүм, лә'нәт олсун ярдан дояна,
Көзәл севән кимсә кәрәк даяна,
Дост йолунда човгун олур, гар олур.

Бахышы мәст олур чешми-хумарын,
Чәннәтдән артыгдыр зөвгү дидарын,
Ағ синәли, шәкәр мәмәли ярын,
Чәфасыны чәкмәк ширин кар олур.

Вагиф, яр янығы яман афәтдир,
Айрылыг зүлүмдүр, бир гиямәтдир,
Көзәлләрдә белә бабәт бабәтдир,
Кими доғру, кими бииграр олур.

Гайнар көзләриндән, шух бахышындан
Әчайиб фитнәләр, фелләр көрүнүр.
Сәф-сәф дуран сияһ кирпикләриндир,
Йохса ки, көзүмә милләр көрүнүр?

Ағзы пияләсән, гәдди миңасән,
Нечин отурусан мәнән яна сән?
Сән мәкәр ки, яшыл башлы сонасан,
Сәнәдә тәр чығалы телләр көрүнүр!

Кедән, кетмә, бир бәри бах, ай кедән,
Көзүм доймаз сән тәк көзәл кимсәдән,
Каһ яхадан шә'лә верир ағ бәдән,
Каһ олур ки, назик әлләр көрүнүр.

Гәддин тә'нә вурар о сәрви-наза,
Чан гурбан әйләрәм сән тәк шаһбаза,
Үзүн кими, зүлфүн кими тәр-таза
Нә лаләләр, нә сүнбүлләр көрүнүр.

Вагиф, яд эт сәни яд әйләйәни,
Мән сеvirәм мәнә ярым дейәни.
Гоймаз көз өнүндән севән севәни,
Көнүлдән көнүлә йоллар көрүнүр

Нэгдир, көзэл чохдур чахан ичиндэ,
Көзэлдэ бир назу гэмзэ кэрэkdir.
Дидарыны көрмөк иман тазэлэр,
Гашы гиблэ, үзү Кэ'бэ кэрэkdir.

Бою мина кэрэк, синэси мөрмөр,
Бөяз ола күл эндамы сэрэсэр,
Элиндэ ал нэна, зүлфүндэ энбэр,
Гашында, көзүндэ сүрмэ кэрэkdir.

Саллана султани-дибапуш кими,
Үзүнү дөндөрө бир сэрхош кими,
Сыгаллана һөрдөм тэрлан гуш кими,
Тамам сүмүйүндэ чилвэ кэрэkdir.

Бармағында хатэм, кушиндэ тэнэ,
Киреһ-киреһ зүлфүн төкэ кэрдэнэ,
Күлабэтин көйнөк, абы нимтэнэ,
Яхасында гызыл дүймэ кэрэkdir.

Пөрванэ тэк өзүн ода салмаға,
Ясланыбан эшийиндэ галмаға,
Бир белэ көзэлэ гурбан олмаға,
Вагиф кими галлаш кимсэ кэрэkdir.

Гасид, тезчэ ярдан кэтир бир хэбэр,
Ол күли-хөнданым нечүн аглайыр?
Залымын торундан чыхмыш кэнара,
Хуб түлэк тэрланым нечүн аглайыр?

Бөнөфшэ этр алыр зүлфү муондан,
Бахан доймаз гамэтиндэн, боюндан,
Инсаф дейил, гурбан дейэм гоюндан,
Она гурбан чаным, нечүн аглайыр?

Вагиф, чохдур дәрдин, мән дэ билэрэм,
Бир күн көрмэйэндэ, йегин өлөрэм,
Ағласан ағларам, күлсән күлөрэм,
Хэстэйэм, дәрманым нечүн аглайыр?

Бир белә чаванын әгли кәм олса,
Бахырсан ки, севкисинә наз эйләр,
Чан гурбан эдәни гояр бурада,
Кедәр өзкәләри сәрәфраз эйләр.

Әзәл өзү дейәр: ди дур кәл бәри,
Сән дурарсан, аяг гояр о кери.
Нә өзүн ярыдыр, нә севәнләри,
Бир пара адамы кәркәваз эйләр.

Дурғузарсан, үзүн дивара тутар,
Фикр әдиб, фикр әдиб мүркүләр ятар,
Диндирәрсән, динмәз, ағырлыг сатар,
Синәсиндә шыг-шыг пул аваз эйләр.

Өзүнүн һа бағры оlanda кабаб,
Кечә эйләр адам көрәндә һичаб,
Нагис-нагис чәкәр үзүнә ниҗаб,
Йүнкүл-йүнкүл гачар, әтираз эйләр.

Севәни сеvirәм чану башынан,
Көзүм дүшмәнидир гачыб яшынан,
Бир яр ки, даныша көзү гашынан,
Вагиф она чанын пайәндаз эйләр.

Эй симасы тәрлан, синәси топгун,
Сона тәк телләрин чығаланыбдыр.
Башына дөнмәкдән әлми көтүррәм!
Чан мүргү зүлфүндә юваланыбдыр.

Йохдур бәрабәрин инсанда сәнин,
Һурисән, пәрисән — беһишт мәскәнин,
Шүмшад кими чәкилибдир кәрдәниң,
Сүраһья дөнүб миңаланыбдыр.

Тутиләр сөз тәһрин данышса йүз кәз,
Белә ширин-ширин даныша билмәз.
Ағ әлләрин олуб әчайиб күлкәз,
Гана батыб йохса һәналаныбдыр?

Гашын чәллад, көзүн шухи-ситәмкар,
Һәр баханда йүз ган эйләр ашикар,
Енә чан алмаға хәялынмы вар?
Мәстанә көзләрин алаланыбдыр.

Вагифә, әй сәнәм, чөврү аз эйлә,
Хәялыны хәялыма саз эйлә,
Бундан белә бизи сәрәфраз эйлә,
Чаным чох йолунда чәфаланыбдыр.

Бир ала көзлүнүн, сэрви-рэванын,
Көрөк гуллуғунда дурасан дүрүст,
Һэналы әлләрин, назик бармағын
Етириб дәстиндән тутасан дүрүст.

Гоймаясан чыха ярын сәсини,
Әйниндән соясан той либасыны,
Өпәсән, гучасан ағ синәсини,
Мүшк-әнбәр ийинә батасан дүрүст.

Яхасынын бағу бәндин үзәсән,
Чәнкәләйиб ағ мәмәсин эзәсән,
Әл узадыб баш бәзәйин позасан,
Һәр бирин бир яна атасан дүрүст.

Вагиф дейир, көзәл севмәк арәстә,
Өпәсән, гучасан, дүшәсән хәстә,
Үзүнү гоясан үзүнүн үстә,
Мәст олуб янында ятасан дүрүст.

Бир айна габаглы, тәр синәли яр,
Чох мүштагдыр сизин чәмала Вагиф,
Һәсрәтин чәкмәкдән яныб одлара,
Көркүнән, дүшүбдүр нә һала Вагиф.

Һәсрәтиндән әлиф гәдди дал олуб,
Мат галыбдыр, ширин дили лал олуб,
Бир дәрде дүшүбдүр хәстәһал олуб,
Чох бәлайә олуp һәвала Вагиф.

Чәмалын мүштаги аһу зар чәкәр,
Дәрдини бир чәкмәз, сәд һезар чәкәр,
Үзүнү көрмәйә интизар чәкәр,
Һә күл дәрмәк истәр, нә лала Вагиф.

Олса йүз мин туба бойлу күл бәдән,
Һәзз әйләмәз сәндән гейри кимсәдән,
Сәнин чанын үчүн, өлән күнәчән
Һәркиз дүшмәз өзкә хәяла Вагиф.

Һәр кәсин йох исә ағлы, камалы,
Дүняда алыбдыр саһиб чамалы,
Чүнки белә имиш дүнянын һалы,
Әбәс ки, етишдин кәмала, Вагиф.

Нейләмишәм, мөндән үз дөндәрибсән?
Аллаһы севирсән, бир кәз бәри бах!
Ач үстүн габағын зәр гәсабәнин,
Зүлфүн тәхтәсини көркәз, бәри бах!

Эй көзләри чәллад, кирпичи алмас,
Көр нә дерәм, бир сөзүмә гулаг ас!
Ахыр сәнә мән әйләрәм илтимас,
Бураятәк наз истәмәз, бәри бах!

Сөйлә көрүм, нә демишәм сәнә мән,
Бидәмағ олубсан әбәс ерә сән?
Бу гәдәр инчитмәз севәни севән,
Достлуг йолу белә олмаз, бәри бах!

Мән сәнин вәсфини, әй маһи-кәрәм,
Һафиздән, Чамидән артыг сөйләрәм,
Һагг билир ки, сәни нечә истәрәм,
Ай бивәфа, гәдир билмәз, бәри бах!

Бу нечә адәтдир, нечә әркандыр,
Демәзсән филаны бизә мөһмандыр,
Вагиф өз гулундур, сәнә гурбандыр,
Өлдүрсән дә, валлаһ, динмәз, бәри бах!

Ала көзлү, сәрв бойлу дилбәрим,
Һәсрәтин чәкдийим чанан, бәри бах!
Кечә-күндүз фикрим-зикрим, әзбәрим,
Үзүлдү тагәтим, аман, бәри бах!

Ким дөзәр мәним тәк белә фиргәтә,
Рәнчү мәшәггәтә, бари-мөһнәтә,
Һачандыр дүшмүшәм тари-зүлмәтә,
Чәкилсин үстүмдән думан, бәри бах!

Пайибәндәм, гәми-әшгә кирифтар,
Һичран атәшиндән чан олду бимар,
Рази-дилим әдә билмәм ашикар,
Чәкәрәм дәрдини пүнһан, бәри бах!

Күнбәкүн көнлүмүн артыр губары,
Пәришандыр, тапмаз о гәмкүсары,
Өлсүн, иткин олсун белә әгяры,
Кәзмәсин арада яман, бәри бах!

Чох чәкир һичрини Вагифи-хәстә,
Лейлү һаһар, шамү сәһәр пейвәстә,
Эй янағы лалә, ләбләри пүстә,
Агзы набат, шәккәр зәбан, бәри бах!

Ики дәнә эчәб хосрови-шаһи,
Лүтф эйләйиб ләби-ширин көндәрмиш,
Кезәллик бағында мейвә етирмиш,
Оун бизә хош новбәрин көндәрмиш.

Эви абад о ләбләри набатын,
Чандыр тәлафиси бу илтифатын,
Билир ки, билирәм гәдрин совгатын,
Барәкаллаһ, тапмыш ерин, көндәрмиш.

Кедин дейин о ләбләри Йәмәнә,
Бухағы бұллура, сәдри сәмәнә,
Эләчә шад олду, санасан мәнә
Ерин, көйүн симү зәрин көндәрмиш.

Аллаһа шүкр олсун, о мәләкзада
Адам билиб бизи салыбдыр яда,
Шәфгәти вар бизә һәдлән зияда,
Һәлә инди мүхтәсәрин көндәрмиш.

Җрәб, ола, о чанана ким демиш,
Фланы хәстәдир мейвә истәмиш,
О ки, бизә мейвә ән'ам эйләмиш,
Вагиф она пешкәш сәрин көндәрмиш.

Нә көзәлдир бу чаванын чамалы
Гашы, көзү габағына ярашмыш.
Сияһ кирпийиндә чавахир сүрмә
Ала көзүн ғырағына ярашмыш.

Мән ашиг олмушам о хош сүфата,
Кәрәкдир бизимлә ихтилат гата,
Данышанда ағзы дәнә набата,
Дили, диши додағына ярашмыш.

Сачын чығалары нимтәнәсиндә,
Мәрмәр мәмәләри тәр синәсиндә,
Һәлгә-һәлгә бирчәк ағ чәнәсиндә
Чин-чин олмуш бухағына ярашмыш.

Сәрасәр батыбдыр мүшкү күлаба,
Һәсрәтиндән бағрым дөндү кабаба,
Ағ үз чөһрәсиндә ғызыл гуллаба
Ал чаргатын ғырағына ярашмыш.

Вагиф та ки, дура тамашасына,
Билмәз баха бәзәйинин һансына.
Бұллур биләкләри кәһрәбасына,
Күл әлиндә голбағына ярашмыш.

Эй янағы лалә кими ал көзәл,
Сияһ зүлфүн зәнәхданә ярашмыш.
Күл бәдәнин, күмүш чәмалын сәнин,
Бәяз мәмән кирибанә ярашмыш.

Сөз йох данышанда ширин сөзүнә,
Нәркис гурбан олсун хумар көзүнә,
Бухағына, кәрдәнинә, үзүнә
Хырда халлар данә-данә ярашмыш.

Көрмәмишәм сән тәк көзәл кимсәнә,
Та ки, көрдүм һейран олдум мән сәнә,
Сачы гүчаг илә дүшүб кәрдәнә
Учу нә хош ол миянә ярашмыш.

Аф синәндир тәхти-Сүлейман кими,
Салланырсаң султан кими, хан кими,
Пәришан зүлф сәнә ярашан кими,
Нә мөләйә, нә инсанә ярашмыш.

Белә кетмәз, дөвран ахыр-әзәлдир,
Бизим илән аралығы дүзәлдир.
Вагиф, бунун өзү чүнки көзәлдир,
Һәр нә кеймиш новчәванә ярашмыш.

Енә сәни көрдүм, бағрым охланды,
Эй әф'и бахышлы, һавалы сәрхош!
Үзүн көйчәк, гашын чәллад, көзүн шуҗ,
Көрмәдим сәнин тәк маралы сәрхош!

Дидарына мүштаг олуб галмалы,
Башына дөнмәли, дәрдин алмалы,
Бир айна габаглы, әйри чалмалы,
Әлван калағайлы, сәфалы сәрхош!

Көзләри сүрмәли, янағы халлы,
Бир лачын сөвдалы, тәрлан хәяллы,
Голлары бәзбәндли, бойну һейкәлли,
Аф әлләри әлван һәнәлы сәрхош!

Отурушу Ширин, дурушу Лейли,
Гәмзәси ситәмли, яры килейли,
Кечә-күндүз зөвгү сәфадә мейли,
Һәм өзү, һәм фикрү хәяли сәрхош!

Әглин алдын, ярам, — дейин Вагифин,
Янылтдын әлифин, бейин Вагифин,
Үз көстәрдин, йыхдын әвин Вагифин,
Ола билмәз сән тәк бәлалы сәрхош!

Эй чэмалы күнөш, зүлфлэри дилкөш,
Чана салдын атөш, чыханда сэрхош!
Галдым яна-яна, мисли пэрвана,
Олмушам дивана, кетди эглү һуш.

Чешмин алды чаны, зүлфүн иманы,
Кирпиклэрин ганы төкөр пүнһаны.
Эй Юсифи-сани, мэлаһәт каны,
Сана бәнзәр һаны дилбәр ләбинуш.

Зәһи пәри пейкәр, гәдди сәнубәр,
Аләм сәнә ексәр гулами-кәмтәр,
Сәнсэн эчәб сәрвәр, сәрдари-ләшкәр,
Султани зиәфсәр, шаһи-дибапуш.

Һичриндә бизарын, зәлилү харын,
Мүштаги-дидарын, о хидмәткарын,
Чәкиб аһу зарын. чох интизарын,
Гөвлүнә әғярын кәл әйләмә куш.

Боюн сәрви-чәннәт, күлшәнә зинәт,
Гашын мәдди әйәт, габағын таәт,
Вагифи-пүрмөһнәт, чох чәкиб һәсрәт,
Та сәнинлә хәлвәт ола һәмагуш.

Шаһмар кими көрдүм сачын учуну,
Һәлгәләнмиш миянына төкүлмүш.
Гәндү нәбат, шәкәр, шәһди-мүсәффа
Додағына, дәһанына төкүлмүш.

Куйин күлүстани-бәһиштә бәнзәр,
Ачылмыш дөрд янда күлләр сәрасәр,
Эвин, әшиийиндир тамам мүәттәр,
Мүшкү әнбәр әйванына төкүлмүш.

Сән чыханда сэрхош дөвләтханадан,
Гашларын чан алыр мән диванадан.
Нәмли зүлфүн тазә чыхмыш шанадан,
Бу янына, о янына төкүлмүш.

Нә көзәл адамсан, әй күли-хәндан,
Сәнә гурбан олсун һурийү гылман,
Йүз Зүлейха, йүз мин Юсифи-Кән'ан
Гул олмаға мейданына төкүлмүш.

Гәддин мөвзун, сачын мисли-сәласил,
Бир көз көрән олур һүснүнә майил.
Нечә Вагиф кими ашиги-камил,
Ол атәши-сузанинә төкүлмүш.

Хубларын ясэмән гохулу зүлфү
Дәхи мөндә дину иман гоймады.
Мәстанә көзләри, хумар бахышы
Апарды әглими, аман... гоймады.

Валәһ олмасайдым янаға, хала,
Әлбәттә етәрдим әглу-камала.
Мән һа дөндәрмәдим гәддими дала,
Нейләйим, бир гашы каман гоймады.

Ихтилатым дүшдү бир әяр иләң,
Кечә-күндүз яндым аһү-зар иләң,
Яхшы бир олмушду көнүл яр иләң,
Дүшдү аралыға яман гоймады.

Дуйдулар бағрымын шан олдуғуну,
Янар од ичиндә чан олдуғуну,
Ким биләрди чийәр ган олдуғуну,
Белә көзләримдән даман гоймады.

Вагиф мөкәр башдан кәмүрәк иди,
Белә һа дейилди, о, бир бәк иди,
Бу күн чанан бизә кәләчәк иди,
Ону енә рәгиб, куман, гоймады.

Ай ағалар, сизә бир әрз әйләйим*:
Бу күн гар яғыбдыр, дизә чыхыбдыр.
Бир көзәлин һәсрәтини чәкәрдим,
Тәзә-тәзә кәлиб бизә чыхыбдыр.

Бахдым әтваринә — бир түләк тәрлан,
Бахышың көрәндә мән олдум һейран,
Дурушу маралды, ериши чейран,
Я бир мәст аһудур, дүзә чыхыбдыр.

Бир мөлаһәт каны, Юсифи-сани,
Көрмәмишди көзүм белә инсаны,
Шүкр тәгдиринә кәрәмин каны,
Санасан бир айды, тәзә чыхыбдыр.

Гыя бахды мәнә, гәрг олдум гәмә,
Кәлмәди кәмәндә, сөһбәтә, дәмә,
Әл атдым кәрдәнә, ачылды мәмә
Сорушду Вагифдән: мезә чыхыбдыр?

* Гәсима илк дөфә чап олунур.

Тамам көзэллөрдөн сәни баш билдим,
Онун үчүн көңлүм сәнә бағланды.
Хәялындан үзмәк олмаз хәялы,
Нечә йоллар дөнә-дөнә бағланды.

Бизә мейлин эзәлки тәк нәдән йох,
Сәни һа сонрадан бир өйрәдән йох,
Хейли вахтдыр сиздән кәлиб-кедән йох;
Аралыг нә яман енә бағланды?!

Әввәл сифал вердин сияһ телә сән,
Ағ үзүндән та гоясан белә сән,
Бир әчайиб көрүнүр ки, элә сән,
Күл дәстәси ясәменә бағланды.

Сән һа мәним өлдүйүмү эшитдин,
Кәлмәдин үстүмә, нә яна кетдин?
Сәбәб нолду, бирдән мәни тәрк этдин;
Мәкәр мейлин өзкәсинә бағланды?

Вагифәм, мән рүхсарыны көрмәнәм,
Бу яна бир күзарыны көрмәнәм,
Нечә күндүр дидарыны көрмәнәм,
Рузикарым гара күнә бағланды.

Бир-биринә һәмдәм ики новчаван,
Бири күлдүр, бири күлкәз янаглы,
Бири тәр синәли, айна әндамлы;
Бири нар мәмәли, нәсрин бухаглы.

Бири лачын көзлү, тәрлан гәмзәли,
Бири гырғы башлы, сона чилвәли.
Бири шәккәр сөзлү, ширин кәлмәли;
Бири гәнд ағызлы, гаймаг додаглы.

Бири сәртасәр ағ, һәм сияһ телли,
Бири буғдайыдыр, амма шәкилли;
Бири хош гылыглы, мәләк мисилли,
Бири сәрв бойлу, шүмшад будаглы.

Бири бәстә бойлу, нарынч өртүклү,
Бири шух бахышлы, хәнчәр кирпикли.
Бири дал кәрдәнли, сүзкүн сүмүклү,
Бири узун гашлы, һәм кен габаглы.

Ахыр чана етирәрсиз Вагифи,
Ағлайыбан көтүрәрсиз Вагифи,
Бир күн олур, итирәрсиз Вагифи
О гәдәр кәзәрсиз әли чыраглы.

Т Ә Ч Н И С Л Ә Р

Әйибдир гәддими, дәлиб бағрымы
Бир кирпийи охлу, гашы каманлы,
Көзләри чан алан чәллади-сәрмәст,
Бахышы һәрами, гәмзәси ганлы.

Бир назик камаллы, бир назик ишли,
Ширин кәләчили, шәкәр күлүшлү,
Бир мәрчан бахышлы, дүрданә дишли,
Бир чәвахир сөзлү, сәдәф дәһанлы.

Бир сәрхош кәзишли, кизли ималы,
Бир Кә'бә зиярәт, гиблә нүмалы,
Бир мөләк шәкилли, һури сималы,
Бир чәннәт эшикли, ә'ла мәканлы.

Бир дурна авазлы, бүлбүл нәвалы,
Бир Иса нәфәсли, Логман дәзалы,
Бир бәнәфшә ийли, әмбәр һәвалы,
Бир тазә чәмәнли, тәр күлүстанлы.

Вагифәм, севмишәм бир шүх дилбәри,
Көзәлләр сәрдари, хублар сәрвәри,
Ағызлар тә'рифи, дилләр әзбәри,
Вилайәт ичиндә һәм адлы-санлы.

Көзләрин чәлладдыр, бахышын яғы,
Ганлы гәмзән кими олмаз бәла, гыз.
Назлы-назлы данышыбан күләндә,
Дөнүрсән шәкәрә, гәндә, бала гыз.

Ләбләрин сүсәндән, күлдән ә'ладыр,
Сейр илә күлшәндән, күлдән ә'ладыр,
Тамам ағ бәдәнин күлдән ә'ладыр,
Гамәтиндир сәнубәрдән бала, гыз.

Өмрүнә чох дуа-сәна демишәм,
Сучуму, дәрдами сана демишәм.
Мән чанымы гурбан сана демишәм,
Ол заман ки, олду галү бәла, гыз.

Гамәтин, кәрдәнин, боюн көзәлдир,
Мүшкин, ирейһанын, боюн көзәлдир,
Сәни севән дейир бу ән көзәлдир,
Һәркиз олмаз бу дүняда бәлә гыз.

Вагифәм, дүз даныш, әйилмә мәнән,
Апарма әглими, әкилмә мәнән,
Ағларам ки, әмим әйил мәмәндән,
Мәни синән бешийиндә бәлә, гыз.

Көзэл бойлу, көзэл хойлу, көзэл яр,
Нэ көзэлсэн, кейнибсэн алы сэн.
Көзэл көзүн нэр бир гыя баханда,
Көзэл чаны көзэл тэндэн алысан.

Көзэл гамэт, көзэл кэрдэн, көзэл үз,
Көзэл олмаз сэн тэк олса, көзэл йүз,
Көзэл чаны мунча етэр, көзэл үз,
Көзэл дейил, этмэ, көзэл, алы сэн.

Көзэл дуруб, көзэл кезиб, көзэл бах,
Көзэл кэлбэм, сал бойнума көзэл баг.
Көзэл, сейрү кэшт эйлэйиб көзэл баг,
Көзэл, дэр будагдан көзэл алы сэн.

Көзэл саги, көзэл тутуб, көзэл кэс,
Көзэл дофра кэбаб багрым, көзэл кэс,
Көзэл чанан, көзэл адам, көзэл кэс,
Бир көзэл кимсэнин көзэл алысэн.

Көзэл гапындадыр, көзэл ней дэрин,
Көзэл сев демишэм көзэл ней, дэрин,
Көзэл, Вагиф гулун, көзэл Нейдэрин
Көзэл, етиш дадэ, көзэл Алы сэн.

Сәһәр-сәһәр әсэн гиблә еллери,
Неч йолун дүшдүмү чанан дагына?
Ағ синәдән шө'лә, тәр шамамәдән,
Көрүм, әл дәймишми чанан тагына?

Һәсрәтиндән бағрым күл, шанә бәнзәр
Мәнә Вәрга, сәнә Күлиша нә бәнзәр?
Ярын гойну ичи күлшәнә бәнзәр,
Истәр пәрваз әдә чанан дагына.

Көтүр күнәш чамалындан ол ағ яр,
Сән бәри бах, гой сөйләнсин ол әғяр,
Рәгиб әлсүн, биз икимиз олаг яр,
Нә вар ондан гейри чанан дагына.

О чаванын өмрү нурдур, яшы нур,
Сәк рәгибин тек көзүндән яшү нур,
Мәни жөрчөк билмәм нөшүн яшыныр,
Салыр чамалына чанан дагына.

Вагифәм, көнлүмү дағын әйләрәм,
Ярдан айры хош күн дахы нейләрәм,
Синәмдә мән өзкә дағы нейләрәм,
Гоймушам чанымы чанан дагына

Көзлө чадукерлик, халда фитнелик,
Чаным үздү, зүлфи-әнбәр бу дагал.
Зөнөхданын шейда көрдү көнлүмү,
Тутду мөһкөм, эйлөйибөн бу да гал.
Билмээм ки, нөдир күнаһым мөним,
Дурубдур гөсдимө чөлладын сөнин.

Нө бөяз көрдөнди, нө сайө синө,
Төр сахла дөймөсин нөс айө синө,
Сығындым гүдрөтин нө сайөсинө,
Көрөм эйлө, көл чанымдан будөг ал.
Шаһым, гибләкаһым, пөнаһым мөним,
Бөсдир мөнө мунча бидадын сөнин.

Сөнүбөр гамөтин демө лалөдир,
Дишин көрдү дөндү, демө лалөдир,
Ачылсын бөнөфшө, демө лалөдир,
Ганлы сиришкимдөн олмуш будаг ал.
Күлүстана чөкөр һәм аһым мөним,
Дилөрөм анда гөдди-шимшаддын сөнин.

Көрмөдим гөмзөн тәк сөрасөр бөдөн,
Сөк рәгиби өлдүр сөрасөр бөдөн,
Күл бәркинө бөнзөр сөрасөр бөдөн,
Нө көзөл лалөрөнк олмуш будаг ал.
Ган эдибсән мөкөр, эй маһым мөним,
Олубдур эшг ара чөһадын сөнин.

Вер мурадын бу Вагифин, я сөнөм,
Я чаным ал гыл дөрдө әм, я сөнөм
Гөдөм басыб бир көл бизә, я сөнөм,
Мөһманымсан гөм лөшкөрим буда гал.
Та көйө етищсин кулаһым мөним,
Яйылсын аләмә һәм адын сөнин.

Эй дөһаны шөкөр, лөблөри гөндаб,
Тө'н эдөр лөззөтдө озөр бабысан!
Чамалына кимсө олмас бөрабөр,
Хөтү хал канысан, озөр бабысан.

Эшгим олмуш мөним бир белө дөря,
Рәгибин көзүнө бир белө дөря,
Туфан олду долду бир белө дөря,
Көзүмдөн ки, төкдүң о зөрб абы сән.

Вөһиндөки бөнзөр ай олар зайө,
Вердилөр өмрүмү ай олар зайө,
Салыр гөмзөн мөни ай о лөрзайө,
Үз синөм үзэрә о зөр бабысан.

Чағыр шаһи-мөрдан о һөйлөр сөни
Әм достун лөбиндөн һөй элөр сөни.
Көрүм, рәгиб, вурсун һөйөлөр сөни,
Чүнкү сән ямансан өз эрбабы сән.

Вагиф дер, шанө чөк зүлфө, әлайыг,
Сөрхошунам, олмамышам әлайыг,
Чүн бөрабөр гамөтинө әлайыг,
Көйиб саллан башдан о зөрбабы сән.

Эй күнэш чэмалым, сэн нэ көзэлсэн,
Истэрсэн ки, тэ'нэ ая гыласан.
Аһу көзлүм, һәр бир гия баханда,
Бир өркү салырсан, ай агилэсэн.

Шанэ салыр һәрдән зүлф эра зини,
Демәк истәр мәкәр зүлфә разини,
Чәкдирә-чәкдирә зүлф эразини,
Дөндәрибсэн мәни ая гила сән.

Чәкилир сүрмәләр, гаралы көзләр,
Алып мөндән сәбри гаралы көзләр,
Йолуна бахмагдан гаралы көзләр,
Кәл инди бир гуру аягилә сән.

Гәмзән гылынч чәкиб будар да мәни,
Башын үчүн, гойма бу дарда мәни,
Етир мәтлубума бу дәрде мәни,
Бир бусә ләбиндән ая гыласән.

Хош кечир бизимлә сән һәм дәмисән,
Эйлә бу дәрдимә сән һәмдәми сән,
Шикәстә Вагифин сән һәмдәмисән,
Данышма, севдийим, а ягилә сән.

Г Э З Ә Л Л Ә Р

Һәр кимин чананы ким, бир әһли-үрфан олмая,
Шаһи-аләм олса, онда раһәти-чан олмая.

Рәсми-үлфәт билмәйән бүт, ашигин кафәр әдәр,
Эй мүсәлманлар, хош ол ким, яры надан әлмая.

Бир ләби лә'лү ләтиф, әндамү күл-рүхсар үчүн,
Гәтрейн-әшкин нә лүтфү вар әкәр ган олмая.

Афәти-бади-фәнадән дағыла, бәрбад ола,
Ол бина ки, онда бир зүлфи-пәришан олмая.

Нә сәфа ол күл янагдан ким, көзә көрүнмәйә,
Нә ләззәт ол гөнчә ләбдән ким ки, хәндәч олмая?

Вагифа, бир мәһлигайи-мәһрибанә мейл гыл,
Та кәмәли-әшгә ондан зәррә нөгсан олмая.

Рияйу кибрү кизбү бүхл олур наяб икитлөрдә,
Төвәзә'дүр сәфавү сидгилә әсбаб икитлөрдә.

Өзүн киши дейән кимсә сәдагәт сән'әтин ишләр,
Нәдән ким, олмайыбдыр һич кәс кәззаб, икитлөрдә.

Һүчүми-ләшкәри-тәклифи-ярани-вәфадарә,
Мисали-сәдди-Искәндәр кәрәкдир таб икитлөрдә.

Икитлик иддиасын әдәнә лайиг дейил ялан,
Вәфасызлыг нисалөрдә, дейилдир баб икитлөрдә.

Әлийәлмүртәзадән истә, Вагиф, һәр нә истәрсән,
Ону гылмыш кәрәмли һәзрәти-вәһһаб икитлөрдә.

Видадидән кәлән кағыз мәни фәрхәндәһал әтди,
Бу һалы көрдү гәм филһал мөндән интигал әтди.

Учуб көнлүм гушу пәрвәз гылса әвчи-ә'лайә,
Әчәб йох ким, бу мәктубу өзүнә пәррү бал әтди.

Зияйи-шәмс тәк етди, мәни бәдр әйләди, һала
Әкәрчи гәддими деврани-филмази һилал әтди.

Сәвади намәнин, әй дил, мәкәр зүлмати-һейвандыр,
Ки, руһум Хызр тәк ондан бәса кәсби-камал әтди.

Хәял әтмишди Вагиф ким, рәван бир хош **гәзәл**
язсын.

Рәван олмушду гасид ким, буну анчаг хәял әтди.

Сачына уймуш хэялым чунки энбэрбу кими,
Ол сәбәбдән инчәлиб гәддим олубдур му кими.

Ола ки, тимсалыма бир баха шәлла көзлүләр,
Эй мүсәввир, чәк мәним тәсвирими әбру кими.

Һанда ким, бир кәрдәни симинү күл әндам ола,
Билмәнәм ким, нә әдим, мәнән гачарлар гу кими.

Өз хошумла мән әсири-гәмзә олмаздым, вәли
Сәһрә салды ол хумар көзләр мәни чаду кими.

Вагифәм, йохдур мәнә чаһи-зәнәхдандан ничат,
Көстәрир әһвалымы айдын үзүн күзку кими.

Салмаг нәзәриндән мәни чананә дүшәрми?
Тәрк әйләмәк өз гулуну султанә дүшәрми?

Какил нә рәвадыр ки, көнүлдән әдә гейбәт,
Шанә килейи зүлфи-пәришанә дүшәрми?

Гәмзән, ләбини дишләмәмиш, ганымы төкдү,
Ган әйләмәйән кимсәнә һеч ганә дүшәрми?

Дил чаһи-зәнәхданә дүшүб зүлфүн учундан,
Әлбәтгә, хетасыз киши зинданә дүшәрми?

Дерләр ки, дәһанынла әдир бәһси-нәзакәт,
Көрүн, бу сөз ол гөнчейи-хәнданә дүшәрми?

Ол сәрви-хураманә ки, кәзмәк олуб адәт,
Бир йол йолу, көр ким, бизим әйванә дүшәрми?

Олмазса әкәр Вагифә бир сәдри сәмән яр,
Топ әйләйибән башыны мейданә дүшәрми?

Ким ки, севдайи-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр,
Каш зинданә, кәһи чаһи-зәнәхданә дүшәр.

Афәти-дәһр дәйәр ол кәсә ким, камилдир,
Маһ һәр күн ки, кәмалә етә, нөгсанә дүшәр.

Мәрд икитләр өзүнә мәһбәси мейдан билир,
Санма ким, накәсү намәрд бу мейданә дүшәр.

Әйбдән саф чыхар, пакү мүбәрра көрүнүр,
Һәр тила ким, күрейи-атәши-сузанә дүшәр.

Пичү табә дүшәнин иши, бәли, үздә олур,
Зүлф бу вәһлә рүхсарейи-табанә дүшәр.

Һәр яман ер ки, олур — яхшыларын мәнзилдир,
Лә'л даш ичрә, хәзинә дәхи виранә дүшәр.

Шами-гәм шадлыг әйямына хош зийвәрдир,
Нечә ким, хали-сийәһ аризиданә дүшәр.

Әй Видади, гәми-һичранә кирифтаг олмаг,
Бир сәнә, бир мәнә, бир Юсифи-Кәң'анә дүшәр.

Әшгә дүшмәк сәнә дүшмәз, гочалыбсан белә дур,
Белә ишләр йәнә Вагиф кими оғланә дүшәр.

Гарабаг ичрә бир шаир кәлимүллаһ Мусадыр,
Чаваншир ичрә бир мөвзун баяти дәсти-бейзадыр.

Гәләм гәдрин әсайи-әждәһапәйкәрчә билмәкдә
Бәни-Исраилә али-Чаваншир йә'ни һәмтадыр.

Дяли-рөвшән кәрәк надан ичиндә сәрф әдә өмрүн,
Чырағын сәлтәһәткәһи сәвади-шами-елдадыр.

Үмидим вардыр ким, бу гара күн кетмәйә башә,
Дөнәр бир өзкә рәнк илә бу ахыр чәрхи-хәзрадыр.

Мәкан тутдисә Вагиф, йох әчәб, бу Шишә дағында,
Мәгами лә'ли-күлрәнкин мияни-сәнки-харадыр.

Эй кули-хөндан, фэрагындан сэнин ган ағларам,
Эйлерэм шамү сәһәр чаки-кирибан ағларам.

Кедэли зүлфүн элимдән, пичү табә дүшмүшәм,
Дөнмүшәм бир муйә, чох һалы пәришан ағларам.

Кәл ким, эй лалә зәнәхданын, кәбаб этди мәһи,
Од дүшүбдүр чисмимә, һөрдәм янар чан, ағларам.

Ядыма һәр бир дүшөндә ол сияһ кирпикләрин,
Санасан ки, санчылар бағрыма пейкан, ағларам.

Яхшы һөмдәм олмаса шад олмаг олмаз, Вағифа,
Ағларам та өмрүм олдугча фираван, ағларам.

Мөһрибанлыг көрмәйиб бир мәһлигадән күсмүшәм,
Күндә йүз ал эйләйән гәлби гәрадән күсмүшәм.

Шә'нинә дедим ширин сөз, бир шей ондан ладмадым,
Бу сәбәбдән ағзы шәккәр дилрүбадән күсмүшәм.

Бир гәдәһ мей истәдим, сындырды көнлүм шишәсин,
Даш бағырлы сағийи-саһиб-чәфадән күсмүшәм.

Чүн «уман ердән күсәрләр» бир мәсәлдир халг ара,
Күсдүйүм бича дейилдир, ашинадән күсмүшәм.

Көрдүм әввәл ки, бинасын ярлыг әтмәк дейил,
Вағифа! Әсли будур, мән бу бинадан күсмүшәм.

Һәр кедән кәлмиш, мәним ол гәмкүсарым кәлмәмиш,
Эй көзүм, ган агла ким, чешми-хумарым кәлмәмиш.

Кетмиш иди ихтиярым биләсинчә ярымын,
Чүнки ярым кәлмәмиш, һәм ихтиярым кәлмәмиш.

Мән бу дәрә илә әкәр өлсәм, мөзарә гоймайын,
Үстүмә ол тути дилли шух никарым кәлмәмиш.

Һәсрәтиндән зә'фәрәнә дәнсә руйим, йох әчәб,*
Гоймуш һичранда мәни, бир күл'үзарым кәлмәмиш.

Демәсин, Вагиф, әчәл ким, кәлсә мәнән чан алып,
Кимдир она чан верән, фәрмани-ярым кәлмәмиш?

Айдын олсун көзләрим ким, кәлди ярын кағызы,
Көнлүмү шад әйләди көзәл никарын кағызы.

Охудум, өпдүм, көзә сүртдүм, дедим: сәд мәрһәба!
Көзүм үстә вар ерин, әй күл'үзарын кағызы!

Сәндән айры ол гәдәр ган ағладым ким, дәмбәдәм
Яшә батыб, исланыб сәбрү гәрарын кағызы.

Чох чәкирдим интизарын, көзләрим йолда иди,
Шүкр-лиллаһ кәлди ол чешми-хумарын кағызы.

Гейри яры, әй көзәл, гылма бәдәл сән Вагифе,
Ядикар сахла, бу олсун ә'тибарын кағызы.

* Дөрдүнчү бейт илк дөфә чап олунар.

Шәһабәддин бәйин игбалү бәхти мүстәдам олсун*,
Ани һифз әйләйән даим худайи-лайәнам олсун.

Күлүстани-сәфадә гөнчейи-үммиди ачылсын,
Вүчуди дәһри-бағында һәмишә хошхүрам олсун.

Чаһанын үмдә әйшү ишрәти чүн вәсли-дилбәрди,
Әлиндә бир сәмәнрүхсар зүлфү сүбһү шам олсун.

Икидәрдә кәрәклир яхшы ад аләмдә сөйләнсин,
Һәяты багидир ол кимсәнин ки, никинам олсун.

Бизә сәндән һәдиййә, нури-чешмим, бир мәнәббәтди,
Сәнә Вагифдән амма чох дуа илә салам олсун!

* Илк дөфә нәшр олунур.

Языб бир намә көз яшилә ол дилдарә көндәрдим,*
Сәрири-һүснә, йә'ни шаһ олан сәрдарә көндәрдим.

Көнүл тифлинә дәрс вердим китаби-һүснүнү, биллаһ,
Сәри-куйиндә хәлвәт әтмәйә тәкратә көндәрдим.

Нә һачәт һалими язмаг ки, гайәт дә пәришандыр,
Ону шәрһ әтмәйә ярә дили-сәдпарә көндәрдим.

Сиришки-лаләкунун данәсин даманимә йығдым,
Буну бир төһфә билдим, көзләри хумарә көндәрдим.

Бәһәмдүлла ки, Вагиф һәсрәтиндән өлдү гуртулду,
Учурдум чан гушун, әй күл, сизин күлзарә көндәрдим.

* Гәзәл илк дөфә нәшр олунур.

Чыгыб башмаг сейринэ, эдиб сейри-чэмөн кэлдим,*
Аяг үстдөн Газага бир кедиб, көрдүм вәтән, кэлдим.

Гысыл күл ачылан күнлөрдө күлзари-Гарабага,
Сәнни олсун, эзизим, бойлө мә'лумун ки, мән кэлдим.

Мән өдим аби-яри бу күлүстанын эзел күндөн,
Етирдим тазәмө күллөр кәнә мән тазәдән кэлдим.

Хөялын мүйлик азари мәни аз галды өлдүрсүн.
Гайытдым рәһкүзари-гәбрдән, йыртдым кәфән, кэлдим.

Вер ағча, ал гарабашы, кедөндө сөйлә, эй Вагиф,
Сәнни үчүн көтирдим бир бүти-симинбәдән, кэлдим.

Сими-зөгәнин зүлфи-пәришан арасында*,
Куя ки, битиб ағ күлү рейһан арасында.

Сүбһүн ишығыдырмы вә я шө'лейи-синә,
Ол ким, ағарыр чаки-кирибан арасында.

Эй мүғ, сәнә дөндүм, мәнә бир гәдр элә, бары,
Этмә мәни бәднам мүсәлман арасында.

Я гисмәт әдәр Вагифә һүсүн сәмәрин һәг,
Я инки гояр башыны мейдан арасында.

* Гәзәл илк дөфә нәшр олунур.

* Гәзәл илк дөфә нәшр олунур.

МҮХЭММЭСЛЭР

Эзэлдэн биз дэ бир шэkkэр лэби севдик севэнлэр тэк,*
Олуб рисва ағыздан-ағыза дүшдүк сүхэнлэр тэк.

Нолурду ким, олайдым гасидин гойнундакы кағыз
Ки, мэн дэ Гэл'эйэ бир йол кедэйдим бу кедэнлэр тэк.

Күл эндамлар сэфайи-сөһбэтин яд эйлэрик һэрдэм,
Батар э'замыза та сүһнэдэк түклэр тикэнлэр тэк.

Кэрэм гылмыш, бизэ ол лалэрүх бир намэ көндөрмиш,
Ачыб ону тамаша эйлэрик бэрки-сэмэнлэр тэк.

Нэ хош нэггашымыш бу намэни (ярэб), язан катиб,
Һүнэр изһар эдиб, сурэтдэ мө'чүз көстэрэнлэр тэк.

Сэфэрдэ яр янындан кэлэн кағызлары бир-бир
Өпэр Вагиф, басар бағрына һэрдэм күлбэдэнлэр тэк.

* Гезэл илк дэфе нэшр олунур.

Нэ хошдур баш гоймаг бир күлэндамын гучағында,
Тамаша эйлэмэк ол һэлгэ зүлфэ ағ бухағында,
Дуруб ондан, тутуб назик элин кэмэк отағында,
Гучуб-гучуб отурмаг каһ солунда, каһ сағында,
Синэсиндэ синэ, бойнунда гол, додаг додағында.

Үзүндэн, эйлэйиб күстаһлыг, дэстари-зэр ачмаг,
Ениндэн дүймэ, ондан сонра белиндэн кэмэр ачмаг,
Чэкиб яшмағын ағзындан рэван, лэ'лү көвһэр ачмаг,
Чыхарыб чүмлэ эсвабын, вүчудун сэрбэсэр ачмаг,
Һэмин бир инчисин гоймаг гара зүлфүн ғырағында.

Узун сачын гучаглайыб, төкүб гэдди-бүлэндиндэн,
Төкүб мисли-бэнэфшэ ийлэмэк һэр бир кэмэндиндэн,
Яхасын чак эдиб, көксүн чыхарыб бағу бэндиндэн,
Эмиб доюнча ширин ағ мэмэнин шәһди-гэндиндэн,
Гоюб бир ләһзэ баш, ятмаг крибанын бучағында.

Сэмэн чисмэ сарылмаг, эйлэмэк бир гэдр раһэтлэр,
Аралыгда олуб бир-биринэ лүгфү инайэтлэр,
Юхудан тез дуруб сэрф эйлэйиб дүрлү зерафэтлэр,
Ююб эл, отурубэн дизбэдиз этмэк һекайэтлэр,
Демэк бир-биринэ башдан кечэн һалы фэрағында.

Эдиб бир мүхтэсэр сөһбэт, хэбәрдар олмамыш эғяр,
Енидэн анд ичиб, шэрт эйлэйиб, әндү иман, играр,
Алыб бир бу үзүндэн, о үзүндэн бүсейи-тэкрар,
О зүлфи-ясэмэндэн һэсрәтилэ айрылыб начар,
Кэнэ Вагиф кими бир дэхи олмаг иштияғында

Кәдә, мән гурбан олум гашлары каман бачына,
Белә бир шух бахан кирпийи пейкан бачына,
Мәмәси мисли-шәкәр, көзләри чейран бачына,
Диши дүр, ағзы сәдәф, ләбләри мәрчан бачына,
Мәст дамәнкәшү хәнданү хураман бачына.

Машааллаһ ки, әчәб һүснү чәмал саһибидир,
Гәбгәбү зүлфү зәнәхдан, хәтү хал саһибидир,
Өзү бир афәти-чан, гәмзәси гал саһибидир,
Күн кими не'мәти-хублугда камал саһибидир,
Бизи бир чаштә гонаг әтсә, нә нөгсан бачына?

Көрмүшәм көзләрини — нәркиси-мәстанә кими,
Кечә-күндүз кәзәрәм чөлләри диванә кими,
Әлә дүшсә, дөнәрәм башына пәрванә кими,
Парә-парә чийәрим әйләмишәм шанә кими,
Истәрәм сармашам ол зүлфү пәришан бачына.

Илтимас әт ки, она бәсдир, а залим, бу гәдәр,
Бир әзизәм, мәни инчитмәсин, аллаһы севәр,
Горхурам, аһә дүшә; әйләсин, әлбәттә, һезәр,
Битәкәллүф сизә чох-чох кәлибән кетсәм әкәр,
Мәни мән' әйләмә ким, ашигәм, оғлан, бачына.

Кедибән әглү һушум, намусү арым кәсилиб,
Олмушам маули-мей, раһи-күзарым кәсилиб,
Хубларың розейи-куйиндә мәдарым кәсилиб,
Вагифәм, онун үчүн сәбрү гәрарым кәсилиб,
Олмушам, әрз әләйим, вәләһү һейран бачына.

Билмәном мәнән нечүн ол севкили чанан күсүб,
Үзүмә бахмаз дәхи, бир көзләри мәстан күсүб,
Ағладыр ганлар мәнә, рүхсарәси хәндан күсүб,
Гара күнләрдә гоюб мәни, мәһи-табан күсүб,
Көнлүмүн шәһрин сәрәсәр әйләйиб виран, күсүб.

Бағрымы вермиш кәсәр кирпикләрин әлмасына,
Ағламагдан көзләрим дөнмүш ики ган тасына,
Кечә-күндүз дүшмүшәм дәрду гәмин дәрәсына,
Рәһм гылмаз, аһ ким, өз ашиги-шейдасына,
Дәрди өлдүрдү мәни, бир әйләмәз дәрман, күсүб.

Әйлә ки, көрәр мәни, яйлыг чәкәр рүхсаринә,
Бир заман гоймаз тамаша әйләйи дидаринә,
Данышар гейрилә, бахмаз мән гәдими яринә,
Нә демиш мәнән рәгиб ол хубларың сәрдаринә?
Кәлмишәм әрзә, нәһайәт, әйләмәз диван, күсүб.

Бу гәдәр ким, сөйләрәм, тутмаз мәнә гулағыны,
Йолуна үз гоймушам, басмаз кезәл аяғыны,
Нейләрәм чанымын олмаг дәхи сағ галмағыны,
Дөндәриб үзүн, йығыбдыр гашыны, габағыны,
Әй көнүл, кәл олалым бу дилбәрә гурбан, күсүб.

Данышыб күлмәз үзүнә ол пәривәш Вагифин,
Сындырыб көнлүн, яхыб чанын мүшәввәш Вагифин,
Ол сәбәбдән чанына дүшмүш бир атәш Вагифин,
Чүрмү тәгсири нәдир, ярәб, бәлакеш Вагифин,
Сөйләрәм мунча, эшитмәз дад, әл-аман күсүб.

Бэрг уруб күн тэк чыкар бир һурипейкэр һэр сабаһ,
Шөрм эдэр онун үзүндән маһи-әнвэр һэр сабаһ,
Зүлфи-шэбрэнки төкэр гәддә бәрабәр һэр сабаһ,
Мүшкбудән аләми эйләр мүәттәр һэр сабаһ,
Сүһни-садиғ тэк ачар сәдрин мүгәррәр һэр сабаһ.

Хабдән ачар көзүн та нәркиси-фәттан кими,
Әл чәкәр, мүжканын эйләр тири-хунәфшан кими,
Тәрһи эдәр үз янына кейсуләри рейһан кими,
Гәддинә яшыл кейәр ол гөнчейи-хәндан кими,
Баша үстүндән чалар дәстари-әһмәр һэр сабаһ.

Бир мина кәрдән, сәфид әндам, фәрбей сим-сағ,
Лалә рүх, мәрмәр синә, нәрмин бәдән, ширин бухағ,
Туби гамәт, маһи-тәл'әт, хош әламәт, ай габағ,
Олду мәсчиддән һаман дәм әһли-гиблә иттифағ,
Гашыдыр онун мәкәр меһрабү мәнбәр һэр сабаһ.

Әйләнәр нарын, данышар наз илә, нарин күләр,
Тәрзи-көфтаринә эйләр тутиләр тәһсин, күләр,
Гаш күләр, һәм көз күләр, ариз дәһи рәнкин күләр,
Дүняда чоһдур күлән, амма бү чоһ ширин күләр,
Бөйлә дә инсан олур, ағзында шәккәр һэр сабаһ.

Билмишәм куйин кезәл фирдовсү күлшәндән онун,
Та өлүнчә охларын гоймам чыха тәндән онун,
Кәздийи ери севәр көзүм әлә кендән онун,
Вағифәм, һеч кимсә кәсмәз зикрини мәндән онун,
Эйләрәм сидг илә адын дилдә әзбәр һэр сабаһ.

Нейләрәм, белә мунун мән..... игбал ичинә,
Һанда үз тутдум исә, дүшдүм әлә гал ичинә,
Күндә йүз кәз дүшә ашүфтәлик әһвал ичинә,
Горхум олдур ки, сабаһ ағ дүшә сағгал ичинә,
Һәр сәнәм көрсә дейә ким... чал ичинә.

Әтмәйә бир сәнәмин ким, сәни һеч көнлү гәбул,
Сән она истәр исән әйләйәсән чаныны гул,
Чанына рәһм әләмәз, янасан ода йүз йол,
Сағгалы ағ оланын гиймәтидир бир гара пул,
Кәрчи кирсән бәзәниб күндә яшыл, ал ичинә.

Ким ки, бирчәкләрини сүнбүлә тимсал салыр,
Хубларын башына говға кәтирир, гал салыр,
Дами-тәсхирә пәрируләри филһал салыр,
Абрудән кишини дүняда сағгал салыр,
Салма сағгалыны әндамә онун сал ичинә.

Саһиби-сағгал әкәр йүз ола саһир сөзлү,
Йә'ни башдан-аяға ләһчәси ширин, дузлү,
Рам олуб бахмаз она һич бир аһу көзлү,
Нола сағгала явуг кәлмәсә бир күл үзлү,
Ким гыяр ки, дүшә күл ярпағы гангал ичинә.

Демә, Вағиф ки, флан кимсәнә чоһ зирәкдир,
Я флан ше'р дейир, язысы һәм көйчәкдир,
Я флан кәндхуданын симү зәри ләк-ләкдир,
Хубларын севдичәйи сәдәвү топ бирчәкдир,
У.онлар хәттү ше'рү кәмалү мал ичинә.

Эй күл, сәнә йохдур бу нэзакәтдә гәринә,
Куйин чәмәни тә'нә вурар хулди-бәринә.
Сүнбүл ону көрчәк өзүнү салды гәминә,
Пәһ-пәһ, нә әчәб, шүкр худанын кәрәминә.
Олмаз белә гамәт, белә кәрдән, белә синә.

Хошдур күл үзәриндә тамашасы бу зүлфүн,
Һифзиндә, көрүм, сахлая мөвласы бу зүлфүн,
Дүшдү хүтән әмлакына гөвғасы бу зүлфүн,
Та дүшдү мәним башимә севдасы бу зүлфүн,
Зәнчирилә диванәләрин чәкди сәфинә.

Зүлфүн гохусу, чох диләрәм, чанимә кәлмәз,
Рәһми мәкәр әһвали-пәришанимә кәлмәз,
Бир кечә гулаг асмаға әфғанимә кәлмәз,
Билмәм нә олуб, севкили яр янимә кәлмәз,
Чан чыхды, худая, нә дейим мән бу кәлине?

Билмәм, нә демиш дилбәрә ә'да кенә мәнән,
Кәсмиш нәзәри, аһу вавейла, кенә мәнән,
Үн етмәз онун сәм'инә әсла кенә мәнән,
Дөндәрди үзүн ол күли-рә'на кенә мәнән,
Эйб олмая сөйсәм белә игбалын ичинә.

Ийман кәтириб чүн һәрәм олмағына Вагиф,
Сүртәр үзүнү бу гапы торпағына Вагиф,
Кәһ зүлфүн өпәр, кәһ дүшәр аяғына Вагиф,
Һәрдәм баш әйәр гашларынын тагинә Вагиф,
Сәнсэн мәнә һәм гибләвү һәм Мәккә, Мәдинә.

Севдаи-сачын, кечсә йүз ил, сәрдән үзүлмәз,*
Чан риштәси кейсуйи-ситәмкәрдән үзүлмәз,
Мәдди-нәзәрим гәдди-сәнубәрдән үзүлмәз,
Дил шовги-тамашайи-сәмәнбәрдән үзүлмәз,
Хунин чикәрим кирпийи-хәнчәрдән үзүлмәз.

Раһиндә сәнин дил нә гәдәр ки, дүшә шәррә,
Тигин илә доғранә әкәр бир нечә кәррә,
Торпағымы елләр дағыда бәһрлә бәррә,
Чүмлә бәдәним руйи-зәминдә ола зәррә,
Көнлүм о рүхи-мәһрү мүнәввәрдән үзүлмәз.

Йүз бағи-Ирәм кәр ола, йүз рөвзейи-күлшән,
Йүз хулди-бәрин, мәнзили-ә'лавү мүзәййән,
Һеч вәчһлә сиздән үзүмү дөндәрә билмәм,
Әввәлү ахыр бил әшийиндир мәнә мәскән,
Өлсәм дә, аяғым мәним ол дәрдән үзүлмәз.

Нөгсан ки, учундан чәкәм, әй гашы һилалым,
Эйлә санырам, артар о күн фәзлү кәмалым,
Истәр мәнә мөһр әйләмә һеч, ал әлә, залым,
Сәнсэн кечә-күндүз һәмишә фикрү хәялым,
Дилимдә адын һәр заман әзбәрдән үзүлмәз.

Сән дә, көзүм, аллаһа бахыб, зүлмү аз әйлә,
Пейвәстә көнүл йыхсан әкәр, бир дә саз әйлә.
Аһим түгүнү көр нечәдир ә'тираз әйлә,
Өз Вагифини лүтф әдибән сәрфраз әйлә,
Һәрчәнд ола шаһ көзү — чакәрдән үзүлмәз.

* Мүхәммәс илк дәфә чап олунар.

Дилбәр, нә дейим, сән кими чанан әлә дүшмәз,
Зүлфүн кими һеч зүлфи-пәришан әлә дүшмәз.
Лә'лин кими бир лә'ли-Бәдәхшан әлә дүшмәз,
Бир ердә белә һакими-Лоғман әлә дүшмәз,
Бичарәләрин дәрдинә дәрман әлә дүшмәз.

Бир әйлә нәзәр ләшкәри-мүжқан әләминә,
Көр һечә кечиб һөкмү онун руйи-зәминә.
Тәбриз, Шәки, Кәнчәвү Кабил шәһәринә,
Иран илә Туран, Һәләбү, Мәккә, Мәдинә,
Бунларда белә сән чиләйин чан әлә дүшмәз.

Мән ашиг идим, шөвги онун вар иди мәндрә,
Өз ашигинин кәрдәнини салды кәмәндә,
Кишмир, Хәта, Миср, Бухаравү Хүтәндә,
Мовсул шәһәри, Чин илә Мачинү Йәмәндә,
Кәрчи кәзәләр Рум, Әрәбистан, әлә дүшмәз.

Әлгиссә ки, йүз кафәр ола, йүз дә мүсәлман,
Төврат илә Инчил, Зәбур, әйәти-Гур'ан,
Тифлис, Ирәван, Шамү Чәбәл, чүмлә Трабзан,
Дәрбәнд, Губа, Бакы, Шамахилә Сифаһан,
Йүз сейр олуна күлли-Дағыстан, әлә дүшмәз.

Нә мази, мүзарә'дә нәваханү хошәлһан,
Нә Мәғрибү Мәшригдә әчайиб белә инсан,
Фининә вәмин һейсү һүвә лейсә камакан,
Билсә гәдирин Вагифин, әйләр она әһсан,
Әз рузи-әзәл мән кими әтшан әлә дүшмәз.

Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни,
Күнбәкүндән һүснүнүн ревнаги өлдүрдү мәни,
Ағ биләкләрдә гызыл голбағы өлдүрдү мәни,
Әйләди шәһла көзүн мүштағи, өлдүрдү мәни,
Һамыдан ә'ла ки, гашын тағы өлдүрдү мәни.

Нә әчәб тәсвир олур ағ әлләрә әлван һәна,
Мәхмури көзләр пиялә, кәрдәни мисли мина,
Ал сәрәндазла гәсабә, үстә түрфә ағ чуна,
Гол күмүш базбәндли, белдә кәмәр — үстү минә,
Мәчлис ичрә бу нишанда сағи өлдүрдү мәни.

Ал янағларын, санасан ки, гызыл күл хәрмәни,
Тәр зәнәхданинә бахдыгча чүнун әйләр мәни,
Мәст чешминә әчайиб рәнк тутмуш сүрмәни,
Гуршайыб ол ағү назик әлләр илә тирмәни,
Ики яндан учларын салмағы өлдүрдү мәни.

Салланыб йүз наз илән һәрдән чыханда ханәдәи,
Һәр тәрәф бахса, гырар һәм дост, һәм биканәдән,
Әглүһуш икраһ олуб кетди мәни-диванәдән,
Гара көзләр сүзүлүб сәрмәст олуб пейманәдән,
Аһу тәк һәрдәм дәнүб бахмағы өлдүрдү мәни.

Вагифәм, гылдым бу шухун һүснүнү фикрү хәял,
Күнбәкүн инчәлибән олду тәним муйә мисал,
Ахыры верди мәни бәрбадә бу гашы һилал,
Гәбримин дашына язсын бу сөзү әһли-камал,
Дилбәрим мәндрән узаг олмағы өлдүрдү мәни.

Аһ ким, бир ярын истиғнасы өлдүрдү мени,
Назилән сәрхош хумар бахмасы өлдүрдү мени,
Чилвейи-рәнки-рүхүн һәмрасы өлдүрдү мени,
Ол сияһ кирпикләрин әлмасы өлдүрдү мени,
Һамыдан артыг сачын севдасы өлдүрдү мени.

Мән һа әввәлдән дейилдим бойлә биидракү һуш,
Эйләйән кимдир, билирсәнми, мени бу дәрде туш,
Ол күли-нарынчы мә'чәрдир, о сәрви-сәбзпуш,
Гаш илә көз арасында бадә вердим чаны, хош,
Билмәдим бу ики шухун һансы өлдүрдү мени?

Һагг билир, олса әкәр дүня сәрасәр дүшмәним,
Мүтләга кәрди-тәәррүз тута билмәз дамәним,
Анчаг эшгин атәшидир яндыран чанү тәним,
Эй мүсәлманлар, дейилдир һич кәс ганлым мәним,
Хубләр шәһбазынын сонасы өлдүрдү мени.

Зүлфүнә гейриләрин иман верәрдим мән мәкәр,
Дәйсә мин шәмшир, гәтрә ган верәрдим мән мәкәр,
Өз хошумла әглимә нөгсан верәрдим мән мәкәр,
Һәр етән чәлллада асан чан верәрдим мән мәкәр,
Онун ики нәркиси-шәһласы өлдүрдү мени.

Көчдү, һейф олду, көзәл, Вагиф дәхи дүшмәз әлә,
Бир сияһ кирпик учундан бағрымы дәлә-дәлә
Һәшрәдәк һәркиз мазарымдан кәсилмәз вәлвәлә,
Гәбримин дашинә язын, охуя һәр кәс күлә,
Билә ким, ярын ираг олмасы өлдүрдү мени.

Алды чаным нәз илә ол көзләри шәһла пәри,
Ләбләри пүстә, янағы лалейи-һәмра пәри,
Чисми күл, башдан аяға гамәти рә'на пәри,
Сәрвдән ейрәк, сәнубәрдән дәхи бала пәри,
Явру лачын көзлү, топғун синәли сона пәри.

Көзләри мәстан, сүраһи тәк чәкилмиш кәрдәни,
Гара зүлфү мүшкү әнбәр, ағ бәдән күл хәрмәни,
Сачлары рейһан гоһулу, гойну чәннәт күлшәни,
Ләбләри ковсәр мәканы, ағзы шәккәр мә'дәни,
Сөзү ширин, өзү амма хосрову ә'ла пәри.

Ал кейиб әлван ләчәк өртәр, күлабәфшан чыхар,
Санасан, бүрчи-фәләкдән бир мәһи-табан чыхар,
Сейринә аләм сәрасәр һәр тәрәф, һәр ян чыхар,
Әгл учар башдан, үрәк ойнар, чәсәддән чан чыхар,
Көз учуйла һәр кимә эйләр ниһан има пәри!

Эй мәним маһым, сәнә бу шәһр, бу әлләр фәда!
Басдығын торпаға һәрләм, лаләләр, күлләр фәда!
Сачынын һәр муйинә йүз сачы сүнбүлләр фәда!
Ләһчәйи-көфтарына күлшәндә бүлбүлләр фәда!
Гашынын бир тағинә гурбан ики дүня, пәри.

Вагифәм, чаным сәнә һәрләм фәдаләр эйләрәм,
Аһ чәкиб һичриндә гарғу тәк сәдаләр эйләрәм,
Дәркәһиндә кәлбинә чох илтичаләр эйләрәм,
Кечә-күндүз өмрүнә хейрү дүаләр эйләрәм,
Сахласын дәһрин бәласындан сәни мөвла, пәри!

Эй сәба, ярә де ким, аварә көрдүм Вагифи,
Гәм әлиндән бикәсү бичарә көрдүм Вагифи,
Бағры олмуш сәрбәсәр сәдпарә көрдүм Вагифи,
Агибәт салмыш өзүн одларә көрдүм Вагифи,
Кечә-күндүз мүнтәзир дидарә көрдүм Вагифи.

Бир янар атәш салыб пәрванә тәк ә'засинә,
Охшайыбдыр дәһрдә ашигләрин рисвасинә,
Налә әйләр кечә-күндүз, ялварыр мовласинә,
Баш гошуб әйлә сәнин ол зүлфүнүн севдасинә,
Бир заман басмаз аяг базарә, көрдүм Вагифи.

Гамәти-мөвзун илә бир сәрви-күлшәнсән, көзәл!
Ики дүнянын сәфавү зөвгүнә тәнсән, көзәл!
Итмәйә көздән, көнүлдән айрысан, кенсән, көзәл!
Фикри, зикри, дедийи, данышдығы сәнсән, көзәл,
Майил олмаз һәр етән көфтарә, көрдүм Вагифи.

Гашларындан айры ол мөһрабы көрмәз көзләри,
Әйләмәз шәмсә нәзәр, мөһтабы көрмәз көзләри,
Аризин истәр, күли-сираби көрмәз көзләри,
Ағлар әйлә кечә-күндүз, хабы көрмәз көзләри,
Яндырыбдыр чаныны одларә, көрдүм Вагифи.

Сөйлә ким, башын үчүн, бир лүтф гыл, әй күл' үзар!
Салланыб сәрви-рәван тәк бу яна әйлә күзар,
Кечә-күндүз дәрду гәм этмиш мәни чандан безар,
Көрмәйә дидарыны һәрдем чәкәр чох интизар,
Көзләрин тикмиш бахар йолларә, көрдүм Вагифи.

Ким ки, зөвг истәр, бүти-шириндәһан севмәк кәрәк,
Лә'ли хәндан, ләһчәси шәккәрфәшан севмәк кәрәк,
Тубагәдд, топғунсинә, тутизәбан севмәк кәрәк,
Зүлфү мүшк, амма янағы әргәван севмәк кәрәк,
Аһукәрдән, күлбәдән, назикмиян севмәк кәрәк.

Сәнкидил сагилә мина тәк әдиб хизү нишәст,
Һейфдир пейвәстә этмәк шишейи-көнлү шикәст,
Шәһрдән шәһрә кәзиб һәр яй чалыб чох павү дәст,
Әһли-үрфан, нүктәдан, шаирсәвән, ашигпәрәст,
Бир мувафиг мөһлигайи-мөһрибан севмәк кәрәк.

Саидү саги мүләһһәм, сими-рә'на тәк бәяз,
Гүббейи-бәтни-бүлури мөвчи-дәрә тәк бәяз,
Бейзейи-тәр синәси лә'лә'и-лала тәк бәяз,
Мүшки чаргат, сурәти маһи-мүсәффа тәк бәяз,
Ал сәрәндазы сәриндә зәрнишан севмәк кәрәк.

Күлнәфәс, бихарү хәс, мөһбуби-нөврәс, әйшбаз,
Хошлига, бүргижүша, әбрунүма, хатирнәваз,
Ашинадил, доста майл, назү истигнасы аз,
Гәдди назик, чисми фәрбейи, үзү кен, зүлфү драз,
Чешми шух, мүжканы ох, гашы каман севмәк кәрәк.

Ашиналыг һәр күлән күл үздә санмагдыр әбәс,
Һәр никаһи-кәрм үчүн одлара янмагдыр әбәс,
Һалыны билмәдийин яра инанмагдыр әбәс,
Вагифа, әввәл севиб, сонра усанмагдыр әбәс,
Севкили яры сәвән кәс, һәр заман севмәк кәрәк!

Чүн бизим шалварымыз э'лаву һәм эфзэл кэрэк,
Рэнки яшыл, бир гэдэр гэдди дәхи этвэл кэрэк,
Эбришими зүлфи-мүшкәфшанә мүстәмсэл кэрэк,
Тохуян амма ону бир ағу назик әл кэрэк,
Ләнбәран мәнвәшләриндән бу ишә фәйсәл кэрэк.

Ағ кэрэк, симин бәдән шалварбафин синәси,
Олмая эшг әһлинә бир зәррә бүгзү кинәси,
Меһрибанлыг этмәк ола адәти-диринәси,
Мүттәсил овгат әлиндә шанәвү айинәси,
Сәнәти — зүлфә, бухаға чилвәвү сәйгәл кэрэк.

Бир пәри сима кэрәкдир дилбәри-шалвардуз,
Яшы я он дәрәд, я ийирми ола, я отуз,
Әйләйә һүснү белә ашиг кечәсин мисли-руз,
Филмәсәл, хуршиди-пүрәнварә нисбәт дилфруз,
Пәртөвү рүхсарәси манәндәйи-мәш'әл кэрәк.

Һәр кимин ки, иши яхшы, өзү бир накәс ола,
Истәр онун даима тохудуғу бәркәс ола,
Ҡашалиллаһ ки, она рәғбәт әдән бир кәс ола,
Йә'ни шалвар тохуян бир дилбәри-новрәс ола,
Йохса ки, мүтләг дейил, устади-мүстә'мәл кэрәк.

Вағифәм, рузи-әзәлдән ашиги-сөвдамәзач,
Истәрәм ону ки, онун сачы ола бир гулач.
Әйләрәм бир элә ярын башмағын башыма таң,
Әй Мәһәммәд һүсәйн аға, әдә көр сән бир әлач,
Дүшдү бу шалвар иши, бир мүшкүл ишдир, һәл кэрәк.

Ғыш күнү чүнки дәнәр шол чәннәтүл-мә'вайә күрк,
Ол сәбәбдән лайиг олмуш фиргейи-моллайә күрк,
Көрүнүр әдна әкәрчи һиммәти-валайә күрк,
Әйлә ки, пушак олур фәсли-шита ә'зайә күрк,
Тә'н әдәр йүз фахири-мәлбусейи-дибайә күрк!

Күрк олан ердә чаһанын рәхти-әлваны нәдир?
Эшмәкү зәрдабә, бәкрәс чуха, бараны нәдир?
Пәри-гунун дөшәйи, ястығы, йорғаны нәдир?
Кәрмү нәрм адамларын гучағы, я яны нәдир?
Рәвзейи-ризванда бәнзәр һүллейи һурайә күрк!

Күн бу күндән белә истәр һич тәфвир этмәсин,
Бадү бәрфин истәсә тәбдилү тәғйир этмәсин,
Язадәк кимсә мәнә отаг тә'мир этмәсин,
Савуғун һәр нә әлиндән кәлсә, тәгсир этмәсин,
Олду бир чөвшән хәдәнки-шиддәти-сәрмайә күрк.

Пуситини-бәррә ки, бүзғалә вәхти филмәсәл,
Әйди нөврузи әян этмәкдәдир бүрчи-Һәмәл,
Дахи сән лазым дейилсән, әй баһари-хош әмәл,
Истәмәм шимдән кери хаһи кәлмә, хаһи кәл,
Артырыбдыр йә'ни асайиш гәди-балайә күрк.

Вағифа, чох лүтф ғылмыш һәзрәти-сүбһан сәнә,
Күрк ирсал әйләмиш ол саһиби-Ширван сәнә.
Ханейи-әһсаны абадан ки, верди чан сәнә,
Тутма кәм, ким чох кәрәмдир һәм әзимү шан сәнә,
Фәхр ғыл ким, падишаһлардан кәлир пашайә күрк.

Дәһридә олду мәнә дилдару дилбәр бир түфәнк,
Хош гәди айинейи-симү сәмәнбәр бир түфәнк,
Чәкди дуди-аһими та чәрхи-чәнбәр бир түфәнк,
Чаныма атәш салыб яхды сәрасәр бир түфәнк,
Янә-янә галдым, олмады мүйәссәр бир түфәнк.

Гыврылыр кәнлүм түфәнкдән дәм вуранда, мар тә,
Од сачыр ағзымдан ол чахмағи-атәшбар тәк,
Күллейи-әшки атар чешмим шәрары нар тәк,
Мүшки барут әтрилә һәм түррейи-тәррар тәк,
Әтмәди димағими мүтлөг мүәттәр бир түфәнк.

Бу Гарабағ ичрә чох чыхдым тәләб мейданына,
Мүшкүл олду чүнки йол булмағ онун имканына,
Эйләдим бу мүшкүлү изһар Ширван ханына,
Көстәриб лүтфү кәрәм мән бәндейи-фәрманына,
Әтди вәдә ол шәһиншаһи-дилавәр бир түфәнк.

Бавәр әтдим вәдәйә, кәлдим ки, мән ол һәм кәлә,
Кәлмәди, амма көзүм йолларда галыбдыр һәлә,
Налишимдән һәр заман дүшдү зәманә зәлзәлә,
Дерләр ол бәйләрбәйи һәм ахтарыр дүшмәз әлә,
Гәһдә чыхмышдыр мәкәр, аллаһу әкбәр, бир түфәнк?

Һәр ким истәр ким, вүчуди мәрәкә ара кәрәк,
Кәнди затындан силаһу әсләһә ә'ла кәрәк,
Күлләсилә хуни-ә'да төкмәйә севда кәрәк,
Кәр түфәнк олса бизә, мүмтазү биһәмта кәрәк,
Вағифа, йохса дейил, мәғбулумуз һәр бир түфәнк.

Эй мәни эйләйән аләмдә пәришан, сағгал,
Сәни йох эйләсин ол гадири-сүбһан, сағгал,
Көрәйим ким, оласан хак илә ексан, сағгал,
Ки, әдибсән әвими сән белә виран, сағгал,
Дәйди сәндән мәнә йүз илләтү нөгсан, сағгал.

Вар иди бундан әзәл мәндә ки, та вәһни-Һәсән,
Бир бинакуши-зәнәхдани-сәмән, садә зәғән,
Һәмдәм иди мәнә һәр лә'л-ләбү гәнчә дәһән,
Түф сәнин үзүнә ким, хублар ичиндә мәни сән,
Бир кәс идим, әләдин накәсү надан, сағгал.

Бәс ки, бәдшәкләсәнү башдан аяға мурдар,
Дәмбәдәм сәндән олур буйи-нәчасәт изһар,
Нечә әтсин сәнә рәғбәт сәнәми-күлрүхсар,
Абирудан мәни сән салдын әлә, әй идбар,
Накаһан таки олуб үздә нүмаян сағгал.

Сән дейилсән белә бир шей ки, чыхасан үзә сән,
Истәр һәр бир телинә дүррү чәвахир дүзәсән,
Ярдән мейлини билмәррә кәрәкдир үзәсән,
Кирәмәзсән дахы бир чәнкә саманча көзә сән,
Филмәсәл, кәр оласан сүнбүлү рейһан, сағгал.

Гарадыр, беләди, Вағиф, кәлә көр ким, ағара,
Адәми дөндәрәчәк ағзы ағармыш зағара,
Бу сифтлә кәлә көр ким, кедә тоя, мағара,
Новчәванлар әдә сөһбәт, чала кусу нағара,
Әдә аләмдә сәни дидәси кирян, сағгал.

Туба бойлум, гамәтинди сөрвү әр'әрдән кезәл,
Күл үзүн янында зүлфүн сүнбүли-тәрдән кезәл,
Дишләрин дүр, ләбләрин ягути-әһмәрдән кезәл,
Һәр сөзүн бир кәлмәси йүз гәндү шәккәрдән кезәл,
Мүхтәсәр шәһди-дәһанын аби-көвсәрдән кезәл.

Шанә ким, зүлфү бөлүр, заһир олур көйчәк габаг,
Бәрг уруб ойнар булутлардан чыхан күн тәк габаг.

Вәсмәли гашлар чатылмыш таги-минбәрдән кезәл.

Ала кезләр нәркиси-мәстанә тәк шәһләләнир,
Әлә ки, сүзкүнләнир, йүз мәртәбә зибаләнир,
Көрсә бу шух хәттини, биллаһ, мәләк шейдаләнир,
Шол сияһ кирпикләрин ган төкмәйә севдаләнир,
Зәрнишан пейкандан артыг, тәшнә хәнчәрдән кезәл.

Шә'лейи-шәмси-чәмалындан мүнәввәрдир дидәм,
Бәндиванын олмушам, һаша, янындан мән кедәм,
Тутиядыр кезләрә — һәр торпаға бассан гәдәм,
Бир әчайиб бу кәлир сачындан, әй күл, дәмбәдәм,
Мәст әдир димағымы рейһану әнбәрдән кезәл.

Вагифәм, бир ашиги-камил — йох әсла кәмлийим,
Һәр заман ярын хәялилә олур хүррәмлийим,
Һич тутмаз эшгдә надан илә һәмдәмлийим,
Бәлкә, заһид, сәндән артыгдыр мәним адәмлийим,
Севдийимдир һуридән ә'ла, мәләкләрдән кезәл.

Әй пәрисима, сәнин дидарынын мүштагийәм,
Зүлфү әнбәр буйлу, күл рүхсарынын мүштагийәм,
Көрдәниндә асылан шаһмарынын мүштагийәм,
Шух гәмзә, нәркиси-хумарынын мүштагийәм,
Шол сәнубәр гәддү хошрәфтарынын мүштагийәм.

Гашларын тағын гоюб, гейри һилалә бахмарам,
Аризиндән көз кәсиб, ол вәрди-алә бахмарам,
Хейли һейранам сәнә, өзкә чәмалә бахмарам,
Тутинин ағзындаки шәккәр мәгалә бахмарам,
Мән сәнин ширин-ширин көфтарынын мүштагийәм

Һәр етән намәһрәми өзүнә мәһрәм әйләмә,
Яр, мәнә ган ағладыб, әғяры хүррәм әйләмә,
Өзүнү сөз билмәйән нафәһмә һәмдәм әйләмә,
Зүлм гыл, чанымдан ол азарыны кәм әйләмә,
Шадыман әйләр мәни, азарынын мүштагийәм.

Олмаса бир ләһзә кәр гәддин нәзәркаһым мәним,
Асимани-ниликуну титрәдәр аһым мәним,
Мән сәнин бир чакәрин, сәнсән кезәл шаһым мәним,
Көнлүмү зүлматә салмыш һичрин, әй маһым мәним,
Кәл ки, шимди руйи-пүрәнварынын мүштагийәм.

Вагифи елдүрдү ол мәһруләрин пәрвизәси,
Бағрыма мүжжанынын санчылды тирү низәси,
Зәхми-синәмдән төкүлдү үстүханым ризәси,
Әй Гарабағын ени ачмыш күли-пакизәси,
Хәстәйәм, гойнундакы ол нарынын мүштагийәм!

Бир көзөл гамәтли яри-лаләрәнки севмишәм,
Ярә истигнасы ширин шуху шәнки севмишәм,
Гашы яй, кирпичләри түрфә хэдәнәки севмишәм,
Ох атыб ганлар төкән түрканә чәнки севмишәм,
Һалә рәһми кәлмәйән бир бағрысәнки севмишәм.

Наз илә сәрхош кедәндә ол көзәлләр сәрвәри,
Ики яндан мөвч әдир зәррин кәләғей учләри,
Бир мөләкдир, санасан, учмаға ачмыш шәһпәри,
Рөвзейи-куйи Мәдинә, гашы Кә'бә минбәри,
Аризидүрә Һәчәр тәрһиндә бәнки севмишәм.

Бад әсиб үздән нигабы ачыландә каһ-каһ,
Шә'ләсиндән күн олур көйдә хәчил, шәрмәндә маһ,
Кәрдәни, гәдди тамам көйчәк, рүхү сүн'и-илаһ,
Сәрбәсәр әндамы ағ, гашы, көзү, сачы сияһ.
Ал һәнадан лаләрәнк күлкунә чәнки севмишәм.

Һәр заман ким, ол сәнәм кедир габағымдан мәним,
Башадәк бир од дүшәр, янар аяғымдан мәним,
Көй дәйир бир-биринә аһи-фәғанымдан мәним,
Кәсмә мина гүлгүлүн, сағи, гулағымдан мәним,
Хәндәйи-чананә бәнзәр мән бу һәнки севмишәм.

Вағифәм, һәрдем дилимдә әзбәрим дост адыдыр,
Гәдди хош, рәфтәры көнлүм бағынын шүмшаддыр,
Көзләриндән әл'әман ким, чанымын чәлладыдыр,
Мән севән дилбәр Мәһәммәдин көзәл өвләдыдыр,
Демәйин, Сән'ан кими азыб фирәнки севмишәм.

Мән чаһан мүлкүндә, мүтләг, доғру һаләт көрмәдим,
Һәр нә көрдүм, әйри көрдүм, өзкә бабәт көрмәдим.
Ашиналар ихтилатында сәдагәт көрмәдим,
Биетү играрү иманү дәянәт көрмәдим,
Бивәфадан лачәрәм тәһсили-һачәт көрмәдим.

Хаһ султан, хаһ дәрвишү кәда билиттифаг,
Өзләрин гылмыш кирифтәри-гәмү дәрду фәраг,
Чифейи-дүняйәдир һәр әһтиячү иштиаг,
Мунча ким, әтдим тамаша, сөзләрә асдым гулаг,
Кизбү бөһтандан сөвайы бир һекайәт көрмәдим.

Һәр сәдавү сәс ки, дүняйә долуб әксәр әгәл,
Чүмлә мәкрү алү фәннү фитнәдир, чәнкү чәдәл,
Дирһәмү динар үчүндүр һәр шейә япышса әл,
Мүгтәдиләрдә итаәт, мүгтәдаләрдә әмәл,
Бәндәләрдә симү бәйләрдә әдаләт көрмәдим.

Хәлги-аләм бир әчәб дүстур тутмуш һәр заман,
Һансы гәмли көнлү ким, сән әдәр олсан шадиман,
О сәнә, әлбәттә ки, бәдкулуг әйләр, бикуман,
Һәр кәсә һәр кәс ки, әтсә яхшылыг, олур яман,
Булмадым бир дост ки, ондан бир әдавәт көрмәдим.

Алимү чаһил, мүридү мүршидү шакирдү пир,
Нәфси-әммарә әлиндә сәрбәсәр олмуш әсир,
Һәгги батил әйләмишләр, ишләнир чүрми-кәбир,
Шейхләр шәйяд, абидләр абусән гәмтәрир,
Һич кәсдә һәггә лайиг бир ибадәт көрмәдим.

Бәр киши һәр шей ки, севди, ону бейтәр истәди,
Кими тәхти, кими тачи, кими әфсәр истәди,
Падишаһлар дәмбәдәм тәхири-кишвәр истәди,
Эшгә һәм чох кимсә дүшдү вәсли-дилбәр истәди,
Һеч бириндә агибәт, бир зөвгү раһәт көрмәдим.

Мән өзүм чох кузәкары кимякәр әйләдим,
Сиккәләндирдим гүбари-тирәни зәр әйләдим,
Гара дашы дөндәриб ягути-әһмәр әйләдим,
Данейи-хәрмөһрәни дүррә бәрабәр әйләдим,
Гәдрү гиймәт истәйиб, гейр әз хәсарәт көрмәдим.

Әйләйән виранә Чәмшиди-Чәмин әйваныны,
Йола салмыш, бил ки, бәзми-ишрәтин чәнданыны,
Ким галыбдыр ки, онун гәм төкмәйибдир ганыны,
Дөнә-дөнә имтаһан әтдим фәләк дөвраныны,
Онда мән бәр'әкликдән өзкә адәт көрмәдим.

Күн кими бир шәхсә күндә хейр версән сәд һәзар,
Зәррәчә әтмәз әдайи-шүкри-не'мәт ашикар,
Галмайыбдыр гейрәтү шәрмү һәя, намусү ар,
Дедиләр ки, ә'тибарү ә'тигад аләмдә вар,
Ондан өтрү мән дә чох кәздим, нәһайәт, көрмәдим.

Мүхтәсәр ким, белә дүнядән кәрәк әтмәк һәзәр,
Ондан өтрү ким, дейилдир өз ериндә хейрү шәр,
Алиләр хаки-мәзәлләтдә, дәниләр мө'тәбәр,
Саһиб-зәрдә кәрәм йохдур, кәрәм әһлиндә зәр,
Ишләнән ишләрдә әһкамү ләягәт көрмәдим.

Дөвләтү игбалү малын ахырын көрдүм тамам,
Һәшмәтү чаһү чәлалын ахырын көрдүм тамам,
Зүлфү руйү хәттү халын ахырын көрдүм тамам,
Һәмдәми-саһибчәмалын ахирин көрдүм тамам,
Башәдәк бир һүснү-сурәт, гәддү гамәт көрмәдим.

Я имам-әл-инсү вәлчиннү шаһәншаһи-үмүр,
Кетди дин әлдән, бу күндән бөйлә сән әйлә зүһүр,
Гойма ким, шейтани-мәл'ун әйләйә иманә зур,
Шө'лейи-һүснүлә бәхш әт тазәдән дүняйә нур
Ким, шәриәт мәш'әлиндә истигамәт көрмәдим.

Баш ағарды, рузикарым олду күн-күндән сияһ,
Әтмәдим, сәд һейф ким, бир маһи рүсхарә никаһ,
Гәдр билмәз һәмдәм илә әйләдим өмрү тәбаһ,
Вагифә, я рәббәна, өз лүтфүнү әйлә пәнаһ,
Сәндән өзкә кимсәдә лүтфү инайәт көрмәдим.

Сәнин, эй шух мөлаикзада, гурбанын олум,
Кәлмишәм дәркаһына мән дада, гурбанын олум,
Нә олур, бир етәсэн фәряда, гурбанын олум,
Мәни көздән салыб уйма яда, гурбанын олум,
Белә иш яхшы дейил, һеч ада, гурбанын олум!

Дүшмүшәм дәрдинә, чох мөһнәтү гайғу чәкирәм,
Дейә билмәм сәнә, амма элә кизлу чәкирәм,
Нейләйим, чох көрүрәм зүлмүнү, горху чәкирәм,
Доланыб мән гапына, бусәйя арзу чәкирәм,
Сән өзүн бир етәсэн фәряда, гурбанын олум!

Ләбләрин лә'ли-Йәмән, гөнчейи-тәрди́р дәһәнин,
Тазә күл хәрмәнидир башдан-аяға бәдәнин,
Лал әдәр тутиләри ләһчейи-ширин сүхәнин,
Күлшәнин рөвнәгисән, зинәти бағу чәмәнин,
Боюн охшар сәнин ол шүмшада, гурбанын олум!

Хәстәнәм, чох диләрәм, яныма бир дәм кәләсэн,
Чәкибән хәнчәри, бағрым башыны бир дәләсэн,
Бахыбан бәндә чәкән чөврү чәфаны биләсэн,
Бәлкә, бир рәһмә кәлиб дәрдимә чарә гыләсэн,
Кетмәйә аһ илә өмрүм бада, гурбанын олум!

Эй маһи-шәрәф, мөһрү вәфаләр кәтирибсән,
Чох лүтфү кәрәм, чудү әталәр кәтирибсән,
Хуршид кими нуру зияләр кәтирибсән,
Бу шәһрә ки, тәшрифи-бәгаләр кәтирибсән,
Сән хош кәлибсән вә сәфаләр кәтирибсән!

Эй зати-шәрифиндә олан чилвейи-тәһсин,
Һичрин бизи әтмишди белә хәстәвү гәмкин,
Нә дәрдинә һәд вар иди, нә чөврүнә тәхмин,
Биз мүнтәзири-раһин идик, көзүмүз айдын,
Хаки-гәдәминдә тутияләр кәтирибсән!

Эй саһиби-тә'зим, сөрү чан сәнә пешкәш!
Дүрдәнейи-чешми-көвһәрәфшан сәнә пешкәш!
Бу тәхткәһи-синейи-сүзан сәлә пешкәш!
Мәчмүейи-мүлки-дили-налан сәнә пешкәш!
Хош мә'диләтү үгдәкүшаләр кәтирибсән!

Эй нүсхейи-фәррух, рәгәми-мүншии-гүдрәт,
Әбруйи-ләтифин хәти-мәншури-сәадәт,
Сәрләвһи-рүхүн мәсдәри-дибачейи-фитрәт,
Мәзмуни-вүчудун, бәли, имдади-инайәт,
Мүхлисләрә әһсанү сәхаләр кәтирибсән!

Эй чани-мүәлла, мәһәли-сәрвәри-Вағиф,
Фәғфурү Фридунү Чәмү гейсәри Вағиф,
Әфлаки-сәадәтдә сә'ид, әкбәри-Вағиф,
Дидаринә мүштаг иди чешми-тәри-Вағиф,
Әлминнәтүлиллаһ ки, чидаләр кәтирибсән.

Өла эй тэхтикаһи-мә'дәләт султаны, хош кәлдин!
Хәялым шәһринин сәрдари-зүл-әһсаны, хош кәлдин!
Сәвади-Миср халын Юсифи-Кән'аны, хош кәлдин!
Көзүм, көнлүм, әзизим, гәлбимин хаганы, хош кәлдин!
Мүнәввәр әйләдин бу дидейи-киряны, хош кәлдин!

Сәни бади-сәбамы әйләди акаһ һалымдан?
Эшитдин йохса бир сәс налейи-биэ'тидалымдан?
Нә мүддәтдир хәялын чыхмамышдыр худ хәялымдан,
Фәғаным кушинә етди, хәбәр верди мәләлымдан,
Ким әрз этди, кәтирдин дәрдимә дәрманы, хош кәлдин!?

Шәһа, лүтфүн фүзун олсун ки, әлтафи-зияд этдин,
Бу күн мүштаги-дидарын оланы бәрмүрад этдин,
Әзәлдән һа унутмушдун, нә яхшы сонра яд этдин,
Гәдәм басдын сәадәтлә, бизи әлһәгт шад этдин,
Шәрәфли бүрчи-игбалын мәһни-табаны, хош кәлдин!

Ләби-аби-һәятын Вагифә чанпәрвәр истәрдим,
Скәндәрдән дә йүз гатла зүлалын бәһтәр истәрдим,
Нә зөвги-чәннәтүл-мә'ва, нә аби-көвсәр истәрдим,
Мәгалындан мүкәррәр тутиләр тәк шәккәр истәрдим,
Көзүм үстә гәдәм басдын, мәләһәт каны, хош кәлдин!

Мәрһәба, сән бизә, эй түрфә чаван, хош кәлдин!
Пайинә пешкеш ола баш илә чан, хош кәлдин!
Бас көзүм үстә гәдәм, сәрви-рәван, хош кәлдин!
Сәнә мүштагды дил, гөнчә дәһан, хош кәлдин!
Кәл-кәл, эй гумри сәда, тути зәбан, хош кәлдин!

Һәгдән истәрдим әя яру вәфадар сәни,
Хош етирди мәнә ол гадирү гәффар сәни,
Гойманам кетмәйә ким, та нәфәсим вар, сәни,
Көрмәди йолда, нә яхшы, рәгиб, әяр сәни,
Белә бивахтәвү пүнһану ниһан, хош кәлдин!

Сурәтин килки-гәзанын хәти-мәнгүшәсидир,
Өмрү чавид гылан лә'ли-ләбин тушәсидир,
Зүлфүнүн бади-сәба ашиги, мәдһушәсидир,
Бәндә ханә сәнин өз мәтбәхинин күшәсидир,
Әфви-тәгсир буюр шаһи-чаһан, хош кәлдин!

Нә заман ки, дейәсэн эй күли-хәндан, кедәрәм,
Бил ки, мән һәм дүшүбән даһына кирян кедәрәм,
Йә'ни зүлфүн кими чох һалы пәришан кедәрәм,
Өз аяғынла кәлибсән, сәнә гурбан, кедәрәм,
Эй гара кирпийи ох, гашы каман, хош кәлдин!

Чүн кәлибсән, кәрәм әт, сән дәһи биздән кетмә!
Көрмәсәм кәр сәни бир дәм, өләрәм мән, кетмә!
Доланым башына, аллаһы севәрсән, кетмә!
Кедәр олсан, йәнә кәл, биздән әлә кән кетмә!
Гойма кәл Вагифи чох да никәран, хош кәлдин!

Ол мағи-мүнөвөр ки, сәһәрдән кедәчәкдир,
Шәм'и рүхи-пүрнури нәзәрдән кедәчәкдир,
Хаки-гәләми дидеғи-тәрдән кедәчәкдир,
Эй һейф сәадәт ки, бу ердән кедәчәкдир,
Тәшрифи онун йә'ни шәһәрдән кедәчәкдир.

Мәндә нәзәри вар иди бу түрфә чәваным,
Дидаринә чох мүштаг идим мән дәхи анын,
Синәм һедәфийди мүжейи-хунфәшанын,
Ған ағла, көзүм ким, сабаһ ол ғашы каманын,
Пейканы чыхыб зәхми-чийәрдән кедәчәкдир.

Олдур мәним арами-дилим, яру никарым,
Онсуз ола билмәз фәрәһим, сәбрү ғарарым,
Түрфә сәнәмү сәрви-гәдим, лалә үзарым,
Нола кәлә бир дә мәним ол шаһсуварым,
Һала ки, сәләмәт бу сәфәрдән кедәчәкдир.

Сағи, нә дурубсан, сәлә, дөвран йола дүшсүн,
Чалсын дәфү ней, наләвү әфған йола дүшсүн,
Олсун бу вилайәт һамы виран, йола дүшсүн,
Бу кечә кәрәкдир ирәли жан йола дүшсүн,
Фәрда ки, сүраһи гәдү кәрдән кедәчәкдир.

Ярын сәнә играри кәр играр исә, Вағиф,
Һәр дәрди-дилиндән ки, хәбәрдар исә, Вағиф,
Тәрк әйләмә, һәрчәнд ситәмкар исә, Вағиф,
Чәк башына, бир фикрин әкәр вар исә, Вағиф,
Ол сәрви-гәдин сайәси сәрдән кедәчәкдир!

Дәрдин өлдүрдү мәни, әй нөвчәваным, кәлә көр,
Һәсрәтиндән ода янды дии, иманым, кәлә көр,
Йолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр,
Әй күлүм, әй нәркисим, сәрви-рәваным, кәлә көр,
Әй додағы шәккәрим, ширин дәһаным, кәлә көр!

Сәндән айры кәсилиб сәбрү ғарарым кечәләр,
Юху кәлмәз көзүмә, артыр азарым кечәләр,
Асиманә даяныр наләвү зарым кечәләр,
Сүбһәчән ған ағларам, әй күл'үзарым, кечәләр,
Дәрдин өлдүрдү мәни, әй нөвчәваным, кәлә көр!

Мүштагам ғәмәтинә, кәрдәнинә, голларына,
Ғашына, ғабағына, ағ үзүнә, халларына,
Зүлфүнә, бухағына, янағына, әлләринә,
Әй көзәлләр сәрвәри, гурбан олум йолларына,
Һәсрәтинлә ода янды дин-иманым, кәлә көр!

Мән сәни көрмәкдән өтрү бари бир кәз, әй сәнәм,
Чанымын һөвлүндән ая нейләйим һеч билмәнәм,
Дәрдим артыб аз ғалыбдыр ки, о Исая дөнәм,
Истәрәм күндә кәлиса ғапысында әйләнәм,
Әй күлүм, әй нәркисим, сәрви-рәваным, кәлә көр!

Көнлүмү тутмуш сәрасәр дәрду мөһнәтләр мәним,
Һәр ишим Мәчнун кими олмуш һекайәтләр мәним,
Ара ердә башыма гопмуш ғиямәтләр мәним,
Көнлүмүн күлзарына дәймиш чох афәтләр мәним,
Йолуна баха-баха үзүлдү чаным, кәлә көр!

Вағифә һичрин сәннин чох зүлмү бидад әйләди,
Олмады дәрманы бунча даду фәряд әйләди,
Бу гәзиййә чүмлейи-дүшмәнләри шад әйләди,
Ағибәт эшгин мәни, әй шух, Фәрһад әйләди,
Әй додағы шәккәрим, ширин дәһаным, кәлә көр!

Эй гашы камап, кирпичи пейкап, гарачаргат!
Олсун белә чаным сәнә гурбан, гарачаргат!
Сәнсэн нә көзәл көзләри мөстан гарачаргат!
Дәрдиндән олубдур чийәрим ган, гарачаргат!
Дөнүм башына зүлфү пәришан, гарачаргат!

Мәчлисдә сәнәмләр башыдыр, шаһи-һүмаюн,
Кәрдән чәкнбән отуру миһа кими мовзун,
Нимтәнәси нийлуфәри, пираһәни күлкун,
Бухағы, зәнәхданы, габағы долу алтун,
Гылмыш өзүнү чүмлә зәрәфшан гарачаргат.

Көр нечә күлаб илә гылыб зүлфүнү пүрнәм,
Дуруб дөнәсэн башына шанә кими һәр дәм,
Дидары мүбарәк, гашыдыр гиблейи-аләм,
Дүняда ахыр, мән дәхи чох көрмүшәм адәм,
Бир түрфә мөләкдир, дейил инсан гарачаргат.

Чәм этсән әкәр яныһа хубани-чаһаны,
Бир зәррәчә севмәм дәхи гейрини, сәваны,
Сән сахла пәнаһында, худая, бу чаваны,
Йолунда пайәндаз әдәрәм баш илә чаны,
Олсайды бизә бир кечә меһман гарачаргат.

Шаһбаз отуруб, сайә салыб әнчүмән үстә,
Салмыш ики яндан ләчәйи күл бәдән үстә,
Бир лаләдир ол сан ачылыбдыр чәмән үстә,
Гөнчә кими яшмағы чәкибдир дөһән үстә,
Вагифдән әдир үзүнү пүнһан гарачаргат.

Валинин чешми-чырағы, вәһ, нә түрфә чан имиш,
Кулли-Күрчүстанын үстә сайейи-сүбһан имиш,
Дүшмәни памал әдән сәрдари-валашан имиш,
Аләмин сәрдәфтәрийимиш, ады Леон хан имиш,
Сахласын аллаһ пәнаһында, әчәб оғлан имиш.

Иеч йохдур нисбәти өзкә диярып ханыһа,
Бир чавандыр ким, ярашыр падшаһлыг шаныһа,
Дәймәсин афәт ели, ярәб, күли-хәнданыһа,
Сәрбәсәр аләм кәрәкдир баш әйә фәрманыһа,
Таги-әбруйи-ләтифи гиблейи-иман имиш.

Хош тамаша әйләдим, көрдүм тамам әтварыны,
Чох бәйәндим өзүнү, һәм ләһчейи-көфтарыны,
Машааллаһ, заһир әтмиш улулуг асарыны,
Белә саңдым ким, мөләкдир әввәла дидарыны,
Хейли чағдан сонра билдим ким, көзәл инсан имиш.

Сайыр оғлундан ханын көр олмадыг биз рушинас,
Мане'и йох, онлары һәм әйләдик бундан гияс,
Бу очаг бөйлә очагдыр, әйләмиш нур игтибас,
Вагифа, сән гыл худайә һәр заман шүкрү сипас,
Валинин очағы бөйлә күн кими табан имиш.

Вәһ, бу бағын нә әчәб сәрв-диларалары вар,
Һәр тәрәф тазә ачылмыш күли-рә'налары вар,
Ачылыб тазәвү тәр лалейи-һәмралары вар,
Иә'ни Тифлисин әчәб дилбәри-зибалары вар,
Әй көнүл, сейр әлә ким, түрфә тамашалары вар.

Мәрһәба, Тифлис имиш чәннәти дуня еринин,
Йығылыбдыр она чәм'ийәти һурү пәринин,
Мән бу шәһрин нә дейим вәсфини дилбәрләринин,
Филмәсәл, шәклү шәмайилдә, бәли, һәр биринин
Мәһи-табанә бәрабәр сәрү сималары вар.

Ол гәдәрдир бүти-назикбәдәнү инчәмиян,
Әйләмәк олмаз онун вәсфини мә'лумү әян,
Һәр бири назү нәзакәт билә мйн афәти-чан,
Чүмлә бир чилвәдә, бир шивәдә, хош сәрви-рәван,
Мәст тавус кими кәрдәни-миналары вар.

Үзләри пәртәви-мәһри-чаһанара кимидир,
Сәфһейи-синәләри сими-мүсәффа кимидир,
Ләззәти-ләһчәләри нитги-мәсиһа кимидир,
Әлләри мә'чүзейи-һәзрәти-Муса кимидир,
Дилрүбалыгда әчайиб йәди-бейзалары вар.

Ала көзләр сүзүлүб нәркиси-сирабә дөнүб,
Ағ габагда хәми-әбруләри мәрһабә дөнүб,
Лә'л тәк ләбләринин рәнки мейи-набә дөнүб,
Төкүлүб кәрдәнә сачлар **учу** гүллабә дөнүб,
Сона чыггасы кими **зүлфи**-мүтәрралары вар.

Нә гәдәр варисә бухағү зәнәхданү янағ,
Тазә күл ярпағы тәк гырмызыдыр назикү ағ,
Бир-бириндән көтүрүб шә'ләсини мисли-чирағ,
Көрмәйиб кимсә белә гашү көзү дишү додағ,
Өзкә бабәт сифәтү сурәтү ә'залары вар.

Бағи-ризванда әкәр һурийү гылман чохдур,
Бу көзәлләр кими мәғбулү мүзәййән йохдур,
Нәсл-бәр-нәсл көзәллик булара буйругдур,
Мән көрәнләр ки, мәләкдән, пәридән артыгдур,
Һәлә дерләр ки, булардан дәхи ә'лалары вар.

Кәсрәти-һүсн ки, хош мәртәбәдир инсанә,
Бәхш әдибдир ону һәгг дилбәри-Күрчүстанә,
Йох, суал әтмәк әкәр мәсләһәти-езданә,
Нола, ярәб, сәбәби, баиси бу хубанә?
Белә сурәтләрин, әлбәттә ки, мә'наләри вар.

Галмышам валәһү матү мүтәһәййир, дили лал,
Әй худаваңди-чаһан, кизли дейилдир сәнә һал,
Бу нечә сиби-зәнәхдан, бу нечә зибү чәмал
Ки, верибсән булара сән бу гәдәр иззү камал,
Нечә ким, вар чаһан, сурәтү ә'залары вар.

Бәдәни-пакы чәкиб аби-рәван тәк сулара,
Ағарыб тазәвү тәр чүмлә дөнүбдүр гулара,
Аби-Күр нисбәт әдиб бойларыны гаргулара,
Нечә шейдән белә заһир ки, худанын булара
Нәзәри-мәрһәмәти, лүтфи-һүвейдарлары вар.

Бир и һәммам ки, гүдрәтдән олуб бәзлү бәрат,
Бир и Күр суйи ки, һәр чүр'әси бир аби-һәят,
Бир и бу хублуғү көйчәкликү пакизә сифат,
Бир и олдур ки, нәчиб, әслдә алидәрчат,
Аләмин сәрвәри, вали кими ағалары вар!

Едди һәммам, нә һәммам ки, сәрмәнзили-һур,
Һәшт чәннәт кими һәр кушәси бир мәтләи-һур,
Бир әчәб аби-рәван кәрм гылыб онда зүһур,
Шүкр тәгдиринә, әй гадиру гәйюмү гәфур,
Лүтфүнүн бәндәләрә **мә'**мәти-үзмалары вар.

Мәнбәи-чуду кәрәмдән ачылыб дүрри-хошаб,
Басәфа һөвзә дэмадәм төкүлүр мисли-күлаб,
Кирсә бир кәррә она мән кими бир ханәхәраб,
Кетмәз ондан дәхи бир чанибә манәнди-һубаб,
Кетсә дә бадә нә ки, мәнзилү мә'валары вар.

Кәрчи, әй Хизр, булубсан шәрәфи-фейзи-әзәл,
Вермәйибдир көнүл асайиши амма сәнә әл,
Истәсэн өмри-дүбарә, кәрәсэн түрфә көзәл,
Бирчә тәшриф кәтир, Тифлисин һәммамына кәл,
Көр нечә раһәти-чанбәхши-тәнасалары вар.

Бу очаг бөйлә очагдыр ки, ишыг әйә салыр,
Күн кими шө'ләсини чүмлейи-дүняйә салыр,
Тез тутар хаинү бәдхәһлары вайә салыр,
Һәр кимин башына ким, мәрһәмәтү сайә салыр,
Әлә билсин оларын динилә дүнялары вар.

Вагифа, сәндә ки, йохдур, билирәм, зөһдү рия,
Шәрти-ихлас кәрәк әйләйәсэн инди әда,
Әлә бу валийә, оғланларына хейрү дуа!
Сахласын онлары өз һифзи-пәнаһында худа,
Һасил әтсин нә гәдәр дилдә тәмәнналары вар.

Наз илә та ол бүти-зиба кәлисадан чыхар,
Сәркәшү хәнданү бипәрва кәлисадан чыхар,
Шаһдыр куя, кейиб диба, кәлисадан чыхар,
Ачыбан тәл'әт күнәш аса, кәлисадан чыхар,
Шө'лә салмыш аләмә ким, та кәлисадан чыхар.

Шанәвәш сейгәл вериб зүлфи-бәнәфшә һисбәтә,
Пәрдә мүтләг тутмайыб симавү сәдрү сурәтә,
Гыл тамаша кәрдәнә, сейр әйлә гәддү гамәтә,
Гашү көз, гәмзә, мәазәллаһ, дөнүбдүр афәтә,
Әтмәйә дин мүлкүнү йәғма, кәлисадан чыхар.

Ләһзә-ләһзә әйләдикчә маһрүхсары зүһур,
Ләм'ә-ләм'ә зири-бүргәдән дүшәр дүняйә нур,
Ону бир кәррә көрән диндән олур, әлбәттә, дур,
Нечә ким, чәннәт сарайындан чыхар гилманү һур,
О шәкил бу дүхтәри-тәрсә кәлисадан чыхар.

Күл кими нәрмилә назик пирәһәндә ағ бәдән —
Билмәнәм ким, шө'ләдир, я хәрмәни-бәрки-сәмән,
Дишләри галтан сәдәф, чүн ағзыдыр лә'ли-Йәмән,
Ағ габагда бир кәз онун таги-әбрусун көрән
Мейли-мәсчид әйләмәз, һаша, кәлисадан чыхар.

Вагифәм, та ки, көзүм саташды онун гаһына,
Истәди меһрабү мәнбәрдән хәялым дашына,
Инди билдим ким, нә кәлмиш Шейх Сән'ан башына,
Я будур ким, Тифлиси гәрг әйләрәм көз яшына,
Ол сәнәм вәсли мәнимчүн я кәлисадан чыхар.

Верди ага мөнө бир чуха ки, мин донө дэйэр,
Гейсэри-Рум кейэн рэхти-һумаюнө дэйэр,
Филмәсәл, хәл'әти-хаган-Фридуна дэйэр,
Яхасы яха долу лә'ләи мәкнунө дэйэр,
Мүхтәсәр, һәр әтәйи бир әтәк алтунө дэйэр.

Чуха чох көрмүшәм, амма ки, бу бабәт, нә дейим,
Кимсәдә көрмәмишәм — габили-гамәт нә дейим,
Әйләйибдир киши бу ишдә гиямәт, нә дейим,
Көстәриб дәрзи бир ә'чазү кәрамәт, нә дейим
Ки, тамам кари-Әрәстуйү Фәлатунө дэйэр.

Чәннәт әсбабына, заһид, бу гәдәр мүштәрисән,
Аз даныш, башым апарма, киши, сән сәрсәрисән,
Кор дейилсән, һәлә бир сил көзүнү, бах бәри сән,
Сүндүси-хүзрилә тут бу чухейи-әһмәри сән,
Көр бунун һансы бири гиймәти-әфзунө дэйэр.

Белә ким, бу чухадыр зивәри-Фәрхәндәлига,
Көрмәйиб кимсә дәхи сәлли-әла-али-әба,
Версин аллаһ буну бәхш әйләйнә өмри-бәга,
Ләффү нәшриндә мүрәттәб фәрәһү зибү сәфа,
Пәри-тавузда олан адәти-ганунө дэйэр.

Көр мөнә башдан аяға верәләр һүллейи-һур,
Ич үзү күн кими зәр катиби, ичи сәммур,
Һагг билир, билмәз идим зәррәчә мән назү гүрур,
Әл вериб көнлүмә инди о гәдәр зөвгү сүрур,
Чами-Чәмдә ичилән бадейи-күлкунө дэйэр.

Вар имиш мәнәдә әчәб талеи-хош, бәхти-нику,
Бәхши-әрзани олуб әйлә ки, кәлди мәнә бу,
Бундан ираг ола, ярәб, нәзәри-чешми-әду,
Һәр кейиб дурмағы бир дилбәрилә руй-бәру,
Бағи-чәннәтдә олан тубийи-мовзунә дэйэр.

Нә әчайиб чухадыр бу, нә көзәл совби-шәриф,
Тәл'әти тазәвү тәр, шивәси хош, буйи ләтиф.
Шаирин тәб'и кими назикү-зибавү зәриф,
Мәтләи-«Мәснәвийә» чаки-крібани рәдиф,
Чаминин сәч'и кәламиндәки мовзунә дэйэр.

Һәр кимин чамәси маһут вә я бәкрәс олур,
Халг арасында мәканы фәләки-әтләс олур,
Кәрчи хар олса өзү, яры күли-новрәс олур,
Маһвәшләрдән онун мүштәриси чох кәс олур,
Бу һесаб үзрә лига мәхзәни-Гарунә дэйэр.

Кимсә билмәз бу киранмайә мәгаи-Һәсәни,
Чухадыр гырмызы, я данейи-лә'ли-Йәмәни,
Дилбәрин сәрв гәди, лаләрүхүн күл бәдәни,
Юсифин, йохса ки, Йәгубә кәлән пирәһәни?
Чешми-тарә чәкилән пәрдейи-пүрхунә дэйэр.

Нөкәри яхшы бәйин мисли-ағазадә кәзәр,
Гәми-дүнияны емәз, нечә ки, дүнядә кәзәр,
Рүтбәси мә'рәкәдә — мәнзили-ә'ладә кәзәр,
Вағифи билмәнәм ая нечүн үфтадә кәзәр,
Белә чуха кейәнин кәлләси кәрдуна дэйэр.

Үзүндөн ол күнөш рүхсар та мөчөр чэкиб дурмуш,
 Өзүн бир кушэйе ондан мәһи-әнвэр чэкиб дурмуш,
 Мөлөкдир эвчи-э'ладэ, санарсан, пэр чэкиб дурмуш,
 Сөнубэр гэк эчэб тэрзилэ гэддү сэр чэкиб дурмуш,
 Чэбининдэ кэман эбулэрин хоштэр чэкиб дурмуш.

Вөнэхдан чөврөсиндэ зүлфи-мүшкэфшанмыдыр, ярэб?
 Күлүн янында йохса дэстейи-рейһанмыдыр, ярэб?
 Бу назик лэ'ли-лэб ол гөнчейи-хэнданмыдыр, ярэб?
 Сэдэф агзындакы дурданейи-дэнданмыдыр, ярэб?
 Ва я сэрраф нэмэ бир нечэ көвһэр чэкиб дурмуш.

Ниһан бир көз учуйлэ эйлэди накаһ, никэһ чешми,
 Мәһи өлдүрмәйе онун эдэр сабит күнөһ чешми,
 Белэ пурназү гэмзэ ола билмэз падишәһ чешми,
 Зерэфшан тирү мүжкан ичрә ол шухин сийәһ чешми
 Санасан, рәһмсиз чәлладдыр хәнчэр чэкиб дурмуш.

Рүхи изһар гылымышдыр һәрарәт, нәм кәлир ондан,
 Мәкәр күл бәркидир ким, үгдейи-шәбнәм кәлир ондан,
 Мәсиһа нитгидир, дил дағына мәрһәм кәлир ондан,
 Нәсими-чанфәза һәр ләһзәвү һәрдем кәлир ондан,
 Мүсәлсәл түррейи-тәрраринә әһбәр чэкиб дурмуш.

Ширин сөзлү чаванын кетсә һүснү, ләззәти кетмәз,
 Шәкәр нисбәт дурур һәрчәнд гәдрү гиймәти кетмәз,
 Кәсилмәз зөвги, хатирдән сәфавү үлфәти кетмәз,
 Бу һури тәл'әтин Вагиф әлиндән шөвкәти кетмәз,
 Мөлөкләр сәф дәриндә та дәми-мәһшәр, чэкиб дурмуш.

Бу һал илә, һәбибим, һәсрәтиндән чап кечсинми?
 Чикәр пуркаләсиндән навүки-мүжкан кечсинми?
 Фәләк сәгфиндән аһү наләвү әфған кечсинми?
 Дәлиб пейвәстә бағрым башыны пейкан кечсинми?
 Һәмишә синә бүряндыр, көнүл виран, кечсинми?

Мәнә бир шәфгәтин вар, күнүм я зар олсунму?
 Әвәлкиндән бетәр, йохса, дили-бимар олсунму?
 Синәмдә ербәердән ярәләр хунбар олсунму?
 Кечәләр көзләрим та сүбһәтән бидар олсунму?
 Сәһәр ахшамәтәк мөһнәтдә бағрым ган кечсинми?

Учундан, әй күли-рә'на өмүрүм бадә кетсинми?
 Ахыб бу ганлы яшым, сел олуб бәрбадә кетсинми?
 Мәнә бу чәкдийин дағларилә дүнядә кетсинми?
 Кәлирсәнми, көнүл йохса әлиндән дадә кетсинми?
 Пәришанлыгда һалым, әй шәһи-хубан, кечсинми?

Бу зүлмү тәрк әдиб рәһм әтмәйи адәт әдәрсәнми?
 Мән өлдүм һәсрәтиндән сән дә бир мүрвәт әдәрсәнми?
 Ләбиндән бусә бир йол алмаға рүсхәт әдәрсәнми?
 Мәнимлә яр олуб, меһр әйләйиб, үлфәт әдәрсәнми?
 Дәлиб пейвәстә бағрым башыны пейкан кечсинми?

Вүчүдим хаһи-раһиндә гүбари-пайә дөһсүнмү?
 Саралыб һәсрәтиндән сурәти-һейвайә дөһсүнмү?
 Фәрағиндән ишим һәр ләһзә аһү вайә дөһсүнмү?
 Чэкиб гаһин гәһин Вагиф, әйилиб яйә дөһсүнмү?
 Кәбаб олмуш чикәр чүц тәшнейи-сузан кечсинми?

* Мүхәммәс биринчи дәфә чап олунар.

МҮСТӘЗАДЛАР

Ярым нә көзәл кейиниб, элван бәзәнибдир,
Балапуши-яшыл,
Күлшәндә, санасан, күли-хәндан бәзәнибдир,
Хуршидә мүгабил.

Сүбһи дурубан чилвә верир ики янағә,
Дүняя салыр нур,
Бир һүсни-бәди-тәл'әти-табан бәзәнибдир,
Хош рөвнәги камил.

Фитнә көзүнә сүрмә чәкиб, гашинә вәсмә,
Чан алмаға дурмуш,
Һәр гәмзәси бир афәти-дөвран бәзәнибдир,
Бир гәмзәси гатил.

Әнбәрми вә я мүшки-Хәтән, рейһан ийидир,
Һәрдәм кәлир ондан,
Сәндәл гохулу зүлфү пәришан бәзәнибдир
Гарәткәри-камил.

Вагиф, нә тамашә, нә әчайиб, нә гиямәт,
Әр'әр хәчил олду,
Та көрдү ки, ол сәрви-хүраман бәзәнибдир,
Аләм она майыл.

Я рәбби, бу шәһрә, о үзү маһ кәләйди,
Кедәйди бу зүлмәт.
Мәчмуйи-хубана шәһәншаһ кәләйди,
Әдәйди әдаләт.

Һичран, мәнә сән чох әләдин зүлмү ситәмләр,
Сәндән әдәрәм мән,
Фәрядыма ол хосрови-дәрках кәләйди,
Көр ким, нә шикайәт.

Билейди ки, Фәрһад кими тәлхмәзачәм,
Бир дадә етәйди.
Ол ағзы шәкәр, сөзү ширин хаһ кәләйди,
Әдәйди инайәт.

Вагиф, кечәләр әйләмәк олмаз гәмә дәрман
Көр олмаса һәмдәм,
Аллаһдан олуб лүтф о һәмраһ кәләйди,
Гыл күндә мүбаһәт.

Эй зүлфү сийәһ, синәси әбйәз, көзү алә,
Нә түрфә чавансан!
Ағзын кими йох гөнчә, янағын кими лалә,
Күлзари-чинансан!

Көрсә үзүнү мән етәр, әлбәттә, зәвалә,
Хуршиди-чаһансан!
Һеч бәндә сәнә олмая, ярәб ки, һәвалә,
Сән афәти-чансан!

Сөз йох бу зәнәхданәвү рухә, хәтү халә,
Хублугда әянсан!
Дибачейи-ләвһи-гәләмә катиби-гүдрәт
Язмыш сәни әввәл.

Һеч адәмә үз вермәмиш әсла белә сурәт,
Пүрзинәтү сейғәл,
Зүлфүн сөзү һәр нүсхәдәдир, әй пәри тәл'әт,
Бир шәрһи-мүтәввәл.

Көйдә етирир мүттәсил айә, күнә, хичләт,
Һүснүндәки мәш'әл.
Мүжканын урар тә'нә охун көйдә һилалә,
Хуб гашы камансан!

Рәфтари-гәдин әйләди сайә кими памал
Шүмшады чәмәндә.
Ган ағладыр ол гөнчейи-хәндани мәһү сал,
Лә'линдәки хәндә.

Султани-чаһан сәрвәрисән — саһиби-игбал,
Аләм сәнә бәндә,
Көфтарың әдәр тутийи-шәккәршикәни лал,
Һәр нитгә кәләндә.

Сән Хосров олубсан, вәли, һәр шәһд мәгалә
Ширини-зәмансан!
Сәнсән, сәнәма, чүмлейи-хубанә шәһәншаһ,
Йох сән кими дилбәр.

Бәрги-үфүгүндән ки, үзүн бир чыха наһаһ,
Хуршидә бәрәбәр,
Салыр өзүнү зири-нигабә шәфәгү мән,
Манәндейи-әхтәр.

Инсан ола билмәз бу сифәт пак, мүнәззәһ,
Чәм олса сәрәсәр,
Сән чинси-мәләксән етишибсән бу кәмалә,
Я руһи-рәвансан?

Исна әшәрә чакәри-кәмтәр ола Вагиф,
Сәрдаридир ә'ла,
Хаки-дәри-әвлади-пейәмбәр ола Вагиф,
Нейләр дәхи дүня?

Ол күндә ки, һәнкамейи-мәһшәр ола Вагиф,
Тут дамәни-мөвлә,
Фәрядрәсин һейдәри-сәфләр ола, Вагиф,
Хоф әйләмә әсла!
Сән гәргсән һәрчәнд ки, дәрәйи-вәбалә,
Тофик буларсан.

Сән гөнчө кими һәр бир эдән дәмдә яшынмаг,
Артар бизә йүз мәртәбә одларына янмаг,
Мән ашигәм, эй күл сәнә, олмаз буну данмаг,
Өлән күнәдәк эйләмәзәм сәндән усанмаг,
Дахи нә яшынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу даянмаг!

Аллаһа шүкүр, лалә янағында эйиб йох,
Дишиндә, дәһаниндә, додағында эйиб йох.
Бир зәррәчә зүлфүндә, бухағында эйиб йох,
Гашында, көзүндәвү габағында эйиб йох,
Дахи нә яшынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу даянмаг!

Мән һа сәнин ол мән үзүнү көрмүшәм йүз йол,
Ох кирпийини, шух көзүнү көрмүшәм йүз йол,
Һәм йолдашыны, һәм өзүнү көрмүшәм йүз йол,
Шәккәр кими ширин сөзүнү көрмүшәм йүз йол,
Дахи нә яшынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу даянмаг!

Мән худ дейиләм бәднәзәр, эй көзләри шәһла,
Мәндән үзүнү яшырысан сән элә бича.
Гойсан, эләйим үзүнә доюнча тамаша,
Өлдүрдүн ахыр, мөндә ки, чан галмады эсла,
Дахи нә яшынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу даянмаг!

Гейридән әкәр ки, әдәсэн сән бу һичабы,
Билләм ки, сөзүндүр вәли мәгбулү һесабы,
Йохса, мәни көрчәк, үзүнә чәкмә һигабы,
Кәл, таңры үчүн, Вагифә чох вермә эзабы,
Дахи нә яшынмаг, нә бүрүнмәк, нә утанмаг?
Бәсдир бу даянмаг!

Бир һимтәнә ким, та ола зәрбәфтү һикүтәр,
Дибә она мөһтач,
Мәтниндә тамам рабитә мөвзуну сәрасәр,
Тәк һашийә гийгач;
Үстүндә онун ашигү мә'шуг мүсәввәр,
Дил шөвгүнә минһач;
Улдуза шәбиһ нәгши, ери көй кими әхзәр,
Нәззарәси бәһһач;
Тири-нәзәри-әһли-тәмашайә мүгәррәр,
Һәр бутәси амач;
Ичиндә онун шә'лә верә тәл'әти-дилбәр,
Та бәндәйи-вәһһач;
Көрән дейә бу маһдыр, ол чәрни-пүрәхтәр,
Я бәһри-пүрәмвач;
Кә'бә эвинин өртүйүнә дута бәрабәр
Симасыны һүччач;
Кәр дүшсә этәйи әлә, әлбәттә, тез әйләр,
Биздән гәми ихрач;
Әндишә нә итдир, чыха бир дә чәкә ләшкәр,
Көнлү әдә тарач.

Шә'нү шәрәфи хәл'әти-шаһанәдән артыг,
Пирайейи-шөвкәт;
Фәррү фәрәһи зиби-әрусанәдән артыг,
Сәр дәфтәри-зийнәт;
Тә'нү тәрәби нәш'әйи-пейманәдән артыг,
Зөвги-мейи-чәннәт;
Зәр дүймә кирибанына дүрданәдән артыг,
Мәнзум ола, әлбәт;

Эгли кедэ, сэрхош кэзэ диванэдэн артыг,
Ону кейэн өврэт,
Дөнэ эринин башына пэрванэдэн артыг,
Ишлэр тапа сурэт;
Зүлфэ бу дөнүм сармаша эл шанэдэн артыг,
Чандан чыха хэсрэт;
Охуна бучагларда күтубханэдэн артыг,
Энками-шэриэт;
Тэ'рифи дүшэ диллэрэ эфсанэдэн артыг,
Та рузи-гиямэт;
Чэм олса экэр бир ерэ йүз чамеи-экбэр,
Чүмлэсинэ сэртач.

Ол вахт ки, шод һазирү мөвчудү мүнһэйя
Ин рэхти-дилавиз,
Байэд ки, фүрүстадэ шэвэд зуд бэинча
Эз пейк сэбүкхиз,
Эз бәһри-һүсулэш бинишин, фикри бифәрма
Ку чарейи-тәчвиз,
Нә'лейн-бә папуш зе-аһән бәкәф эмма
Дәркир эса низ,
Зири-гәдәм эфкән һәмә мэхлуг сәрапа
Ба никү бәд амиз,
Мипорс зи-һәр милләтү һәр чинс, хусуса
Эз мәрдүми-Тәбриз,
Ров эһмәти, имруз бикәш эз пейи-фәрда
Эй пури-дилавиз!
Нә гүссә зи пәс хорү, нә эз пиш гәм әсла
Би пәрдәвү пәрһиз,
Тән деһ бәгәза баш пея-пей пейи-севда
Мәнкәһ бә дикәр низ,
Та анки бизайи песәри эй Әбу-Чә'фәр
Чүн дүхтәри-сәррач.

Заһир ки, мәнә тә'нү тәэррүз етән эйләр,
Иә'ни ки, флани,
Имдән кери арайиши-әсбаби-зән эйләр
Теври-Сефәһани,
Бу бид'әти нә ләзки вә нә шәһсевән эйләр
Нә күрди-Колани,

Дерләрди ки, күлфәтләринә пирәһән эйләр
Кирбасү кәтани,
О бөйлә дейилди көрәсэн ки, нәдән эйләр,
Ким аздырыб аны,
Сейрани күлүстанә мәкәр ки, кәлән эйләр
Тәғйир һаваны,
Өзүн ки, гочалмыш кими хой дәйширән эйләр
Оғлани-зәмани,
Ришхәнд эдибән дахи нечин чөп дәрән эйләр
Һатәм хан ағаны,
Нейлим, тутурам мән гәлэг аны дейән эйләр
Фәрмани-худаны,
Бөйлә буюрубдур әр эдә өврәтә зивәр
Ол халиги-әзвач.

Вагиф әр олан өврәтә һейран нечә олмаз,
Чағ этсә дамағын?
Һейран ки, олуր бәндәйи-фәрман нечә олмаз?
Сөзүн сөлә сағын.
Севмәзми, нә сөздүр, дили сузан нечә олмаз
Пәрванә чирағын?
Дөнмәзми һүбәбә, эви виран нечә олмаз,
Йыхмазмы отағын?
Һәмдәмсиз икид чаки-кирибан нечә олмаз,
Ачмаз яха бағын?
Ал гана бояр, гәргейи-туфан нечә олмаз,
Көз гарасын, ағын?
Гөнчә дәһәнин көрмәсә, киян нечә олмаз,
Хәндан додағын?
Ол ханәхәрабын чийәри ган нечә олмаз,
Бош көрсә гучағын?
Пешкәш белә йолдашына баш, чан нечә олмаз?
Онун ки, аяғын
Көтүрмүш ола чийининә пейгәмбәри-сәрвәр
Ол саһиби-ме'рач.

М Ү Э Ш Ш Ә Р Л Ә Р

Эй бүти-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрэм,
Тэшнейи-дидаринэм, аби-зүлалын истэрэм,
Нази-көрмү гэмзейи-чешми-газалын истэрэм,
Үз бөязында сәнин өз хәттү халын истэрэм,
Мәтләи-вәһиндә әбруйи-һилалын истэрэм,
Сайейи-сәрви-гәди-туба мисалын истэрэм,
Дәмбәдәм зөвги-тәмашайи-чәмалын истэрэм,
Тари-зүлфи-мүшкрәнкү руйи-алын истэрэм,
Галмышам һичриндә, күлзари-висалын истэрэм,
Эй бүти-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрәм!

Күлләр ачылмыш, бу күн эйшү нишатын вәгтидир,
Кушейи-күлзаридә фәрши-бүсатын вәгтидир,
Тазәдән тәчдиди-үгди-иртибатын вәгтидир,
Бәзми-әйди-вәслә тәртиби-нишатын вәгтидир.
Ингизайи-фәсли-күлдән әһтиятын вәгтидир,
Илләти-әшгә илачи-бугратын вәгтидир,
Рөвзейи-ризван үчүн сейри-сератын вәгтидир.
Ашигү мәшуг ара хош инбисатын вәгтидир,
Һәр заман ширин-ширин ихтилатын вәгтидир,
Эй бүти-тутизэбан, кэл ки, мэгалын истэрәм!

Раһи эшгиндә сәнин мән чанү сәрдән кечмишәм,
Парә-парә гылмышам көнлү, чийәрдән кечмишәм,
Янмышам пәрванәләр тәк, балү пәрдән кечмишәм,
Һәр сәмәнса түррәдән, һәр симбәрдән кечмишәм.
Дилбәри-гөнчәдәһән, нәркиснәзәрдән кечмишәм,

Лаләдән әл чәкмишәм, күлбәрки-тәрдән кечмишәм,
Тәрк әдиб дәһрин сәфасын хейрү шәрдән кечмишәм,
Дишләри чүн мәхзәни-дүррү күһәрдән кечмишәм,
Ковсәри унутмушам, шәһдү шәкәрдән кечмишәм,
Тәшнейи-дидаринәм, аби-зүлалын истэрәм!

Мән сәнин бир ашиги-биихтиярын олмушам,
Бидилү-бичанү бисәбрү гәрарын олмушам,
Шанәвәш мүштаги-зүлфи-табидарын олмушам,
Инчәлиб сәәтбәсәәт тарү марын олмушам,
Узун илләр пайибәнди-рәһкүзарын олмушам,
Валәһи-хали-зәнәхданү үзарын олмушам,
Бир оналмаз дәрдимәнди-интизарын олмушам,
Шух никаһындан дүшүб ширин шикарын олмушам,
Нази-көрмү гэмзейи-чешми-гәзалын истэрәм!

Чүнки мүштаг олмушам сән сәрви-симәндамә мән,
Эйләрәм мүжканымы хун илә зәррин хамә мән,
Язарам һәр күн сәнә мөһри-вәфадән намә мән,
Чох ледим, һәмрәнк олум ол аризиди-күлфамә мән,
Гоймаз амма чәрхи-кәрдун тез етәм бу камә мән,
Йох әчәб, десәм сийәһ ру кәрдиши-әйямә мән,
Дүшмүшәм сәрһәлгейи-зүлфүн учундан дамә мән,
Нә шәраби-лә'ликунә майиләм, нә чамә мән,
Тикмишәм көз рузи-вәслиндән кәлән байрамә мән,
Мәтлә'и-вәһиндә әбруйи-һилалын истэрәм!

Та кәлир кәһ-кәһ мәнә бади-сәбадән кағызын,
Чанымы мәдһуш әдәр әнбәр һәвадән кағызын,
Бәрки-күл тәк дүшмәз ол әтри-фәзадән кағызын,
Санки бир әттардир кәлмиш Хәтадән кағызын,
Дәм вурар Иса кими өмри-бәгадән кағызын,
Бир әчәб сәрмәшгдир мөһри-вәфадән кағызын,
Ишләсин гасид, кәсилмәсин арадан кағызын,
Кәм дейилдир лөвһи-тумари-гәзадән кағызын,
Алса мин зинәт әкәр мүшкин гәрадән кағызын,
Үз бөязында сәнин өз хәттү халын истэрәм!

Көстәрибдир, билмәзәм, лә'лин нә ләззәт көнлүмә,
Дөнә-дөнә ону фикир әтмәкдир адәт көнлүмә,
Ондан өзкә кәлмәйиб ширин һекайәт көнлүмә,

Фиргәтиндән галмайыбдыр сәбрү тагәт көнлүмә,
Гамәтиндән айры заһирдир гиямәт көнлүмә,
Вә'дейи-вәслин һа версин истигамәт көнлүмә,
Сән өзүн та этмәйинчә бир инайәт көнлүмә,
Чох етәр әғяридән чөврү иһанәт көнлүмә,
Сайейи-сәрви-гәди-туба мисалын истәрәм!

Чүн мүради-хатиримдир лә'ли-ләбдән суди-әшг,
Эйләрәм һәрдәм гара бағрымы хуналуди-әшг,
Әршә башымдан чыхар түк башына мин дуди-әшг,
Һәр рәкимдир аби-севдадән долу бир руди-әшг,
Заһиди-бибақ тәк мән олмазам мәрдуди-әшг,
Һалия мүлки-мәлаһәтдә мәнәм Мәһмуди-әшг,
Вар үмидим ки, олам мән мүгтәдаи-чуди-әшг,
Һәг мәнә этмиш мүсәлләм чүнки һәр мөвчуди-әшг,
Вағифәм, салды мәни атәшләрә Нәмруди-әшг,
Галмышам һичриндә күлзари-висалын истәрәм!

Эй рәнки-рүхи-алына һейран күлү лалә,
Чан гурбан ола сән кими бир гаши һилалә,
Вәһ, чилвәйи-әшгин етишибдир нә кәмалә,
Тәһсин кәтирәр көйдә мәлайик бу чәмалә,
Сейр эйләмишәм чох сәнәми-һуримисалә,
Амма, нә дейим, олмамышам бәндә һәвалә,
Бир сән кими шәккәр дәһәнү тути мөгалә,
Та ашиг олубдур көнүл ол аризи-алә,
Һәм силсилейи-какилә, һәм данейи-халә,
Даим чәкәрәм сүбһә тәкин һәр кечә налә.

Сәндән ки, чүда нуш әдәрәм сағәри-күлнар,
Түнд олма, дөнүм көзләринә, өзкә сәбәб вар,
Әрз эйләйим, ол түррейи-әнбәр күли-рүхсар
Гылмыш мәни бир мүшкүл олан дәрдә кирифтар,
Амма янарам атәшә пәрванә кими зар,
Йә'ни ки, олалы сәнә мән ашиги-дидар,
Һәркиз дейил әһвалыма бир кимсә хәбәрдар,
Начар әдәрәм дәрди-дилим сагийә изһар,
Лә'лин ки, дүшәр ядыма, эй көзләри хуммар,
Бу зөвглә каһи ичәрәм нечә пиялә.

Минавү сүраһиндә ки, вардыр бу ләтафәт,
Кәр чәкмәйәләр гамәтү кәрдән сәнә нисбәт,
Һәркиз мән әдәрдимми дәхи онлара үлфәт,
Һичриндә етәр чаныма чох мөһнәтү күлфәт,
Истәрсә мәнә күндә чәкиб тиғи-сиясәт
Өлдүрмәк үчүн үз гоя гатил кими фиргәт,

Ширин дэһэнин та ола бир дэм бизэ гисмэт,
Сабир олурам вар нэ гэдэр чанда сәләмэт,
Сәнсиз, нэ рәвадыр, мән эдәм эйшлэ ишрэт,
Бәсдир мәнэ шөвгүм ки, олур чами-висалэ.

Охшар, дейирәм, ләбләринэ бадейи-күлкун,
Онунчүн олур һәр дәм она рәғбәтим әфзун,
Мә'зур тут, олдум белә шуридә чикәрхун,
Чох олмушам ашүфтә, ләришан, дилү мәһзун,
Зира ки, сәнин данейи-халиндәки әфсун
Дил мүргүнү этмиш киреһи-зүлфүнә мәфтун,
Чәм олса әкәр бир ерә Лоғманү Фәлатун,
Йох чарә дәхи бадәдән өзкә мәнә әкнун,
Һичран күнү дил хәстә олан дәмдә бу мә'чун
Бир васитәдир дәф'и-гәмү дәрду мөлалә.

Вагиф кими ким, дәм вурарам зүлфи-сиядән,
Ә'замә дүшәр ләрзә сәрасәр бу нәвадән,
Тәнбур сифәт чуш әдәрәм зәрби-һәвадән,
Инди мәни һәр кәс кәрәр олса рүфәгадән
Бир тарә бәрабәр тутар ол чәнки дүтадән,
Ганун беләдир фиргейи-үшшагә бинадән,
Сән чаһилсән, йох һалә әлмин бу әдадән,
Йохдур хәбәрин, һич демәзсән, фүгәрадән;
Бир кәррә дүшәндә хәбәр ал бади-сәбадән,
Сачын һәвәси кәр ки, мәни салды нә һалә?

Накаһан бир дәрдә дүшдүн олмады дәрман, Чавад!
Гүз фәрагү һәсрәтү дәрд илә вердин чан, Чавад!
Етмәйиб мәгсудә, кетдин белә новчаван, Чавад!
Галды Ибраһим хан, ган-яш төкүб кирян, Чавад!
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә ексан, Чавад!

Әй әзиза, бир чаван идин әчәб бәхши-худа,
Иззү риф'әт саһиби, бир хошнүма, хәндан лига,
Кәлмәмишдир сән кими пакизә тинәт мүтләга,
Олду һейфа дәрди-бидәрман, бу дәһри-бивәфа,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә ексан, Чавад!

Нейләди, әй вай, сәнә дөврани-кәч, бәдрузикар,
Кетди күл рәнкин солуб, назик вүчудин харү-зар,
Кәлди бәхтин гарә, олду тачи-тәхтин тарүмар
Нечә көзләр галды һәсрәт, нечә чаһлар интизар,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,
Сәрбәсәр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илә ексан, Чавад!

Фиргәгиндән хан бабан гәдди бүкүлмүш дал олуб,
Баш ачыг, үз-синә мәчруһ валидән бәдһал олуб,
Фәрш әдиб торпага үз һәмширәләр памал олуб,
Күндә бир мәшһәр гопар, кәл, кәр нечә әһвал олуб,
Сәндән өтрү, хан Чавад, сәрдар Чавад, султан Чавад,

Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

Од дүшүб, көшкү сарайлар куйия таглар янар,
Сэс верир сэнкү шэчэрлэр, од тутуб даглар янар,
Яса кирмиш сэбзэлэр, кеймиш гара баглар, янар,
Чүмлейи-хэлги-чаһан ган яш төкүб ағлар, янар,
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

Дэмбэдэм ағлар көрөнлэр хэттү халын яд эдиб,
Шөвкөтү шанын аныб, о гэдди-далын яд эдиб,
Хош дейиб-данышмағын, эглү камалын яд эдиб,
Яндырыр одлара чисмин, күл чамалын яд эдиб,
Сэндэн өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

Бу мүсибэтдэ Гарабаға дүшүбдүр ва сәси,
Дәрди-бидәрманү дағү сузи-бипәрва сәси,
Ким, чыхар эрши-бәринэ рузү шэб нала сәси,
Шәһрү сәһрадән кәсилмәз аһү вавейла сәси,
Сэндән өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

Дүшдү чүн гурбәт диярә мәнзилин, олду узаг,
Күнбәкүн артар чийәрдә атәши-аһи-фәраг,
Истәйәнләр эйләсин пәс һалыны кимдән сораг?
Атәши-һәсрәт вүчудин эйләдикчә дағ-дағ,
Сэндән өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

Эй дү чәмши-валидә, эй гүррәтүл-эйни-пәдәр!
Эй сүрури-синә, эй руһи-рәван, нури-бәсәр!
Галды һәсрәт, көз үзүн көрмәз, көнүл билмәз хәбәр,
Яна-яна та әбәд бүрян олуб янар чийәр,

Сэндән өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

Етмәдин имдадына бу Вагифин, дустагдыр,
Фәрши-пайиндән чүдә дүшмүш, о бир торпагдыр,
Аһү фәряды кәсилмәз та вүчуди сағдыр,
Од дүшүб һәрдәм янар, чисми тамам пүрдағдыр;
Сэндән өтрү, хан Чавад, сэрдар Чавад, султан Чавад,
Сэрбэсэр кейсин гара бундан кери дөвран, Чавад!
Олду чүн назик вүчудин хак илэ эксан, Чавад!

ВИДАДИ ИЛЭ МҮШАИРЭ

Вагиф

Эй Видади, сәнин бу пуч дүняда
Нә дәрдин вар ки, зар-зар ағларсан?
Ағламалы күнүн ахирәтдәдир,
Һәлә инди сәндә нә вар, ағларсан?

Видади

Вагиф, нә чох ян, баш-аяғ атарсан,
Мәнә дерсән, нә бу гәдәр ағларсан?
Сәнин дә башында мәнәббәт бейни
Әкәр олса, эйләр әсәр, ағларсан!

Вагиф

Та чәсәдин чүдә олмайыб чандан,
Бил өзүнү артыг султандан, хандан,
Гәриблик, айрылыг нәдир ки, ондан
Бу гәдәр чәкибән азар, ағларсан?

Видади

Ағламаг ки, вардыр, мәнәббәтдәндир,
Шикәстәхатирлик мәрһәмәтдәндир,
Әсил бунлар чүмлә мүрүввәтдәндир,
Олса үрәйндә, бетәр ағларсан!

Вагиф

Сай гәнимәт дириллийн дәмнини,
Кечән һәмдәмләрин чәкмә гәминини,
Әглин олсун, сил көзүнүн нәминини,
Дәхи кери кәлмәз онлар ағларсан!

Видади

Ағламаг мө'минин әләмәтидир,
Нәбинин дининин хош адәтидир,
Әкәр билсән, һәггин кәрәмәтидир,
Та кединчә нури-бәсәр ағларсан!

Вагиф

Әлиндән кәндини алдыран фәләк,
Инәкләрә бузов салдыран фәләк,
Ярү йолдашыны өлдүрән фәләк
Мәкәр сәни бейлә гояр, ағларсан?

Видади

Нейләрсән сөйләмиш бузов-инәйи,
Бизимлә эйләмиш белә һәнәйи,
Һәзрәтгулу бәйин ағ дәйәнәйи —
Алыбсан әлине, мәкәр, ағларсан?

Вагиф

Кимдир инди бу дөврәдә ол адәм,
Пәрисин янындан һеч олмая кәм,
Гаралырсан булут кими дәмәдәм,
Ағ яғыш тәк яшын яғар, ағларсан.

Видади

Билләм чох ушагсан, үрәйин тохдур,
Ләһвү ләәб илә һәвәсин чохдур,
Гочалыг әсәри кәнлүндә йохдур,
Һәлә сонра әглин кәсәр, ағларсан!

Вагиф

Той, байрамдыр бу дүнанын эзабы,
Эгли олан она кәтирәр табы,
Сәнин тәк оғлана дейил һесабы,
Һәр шейдән эйләйиб гүбар ағларсан!

Видади

Оғлан, сән ушагсан, чавансан һөлә,
Еничә чисминә дүшүб вәлвәлә,
Тазәчә дәйәнәк алыбсан әлә,
Гаим тут ки, накаһ дүшәр, ағларсан.

Вагиф

Бидәмағ олмагдан нә дүшәр әлә,
Шүкр эйлә аллаһа, кәз күлә-күлә!
Ушаг һа дейилсән тез-тез, һабелә
Көнлүнүн шишәси сынар, ағларсан!

Видади

Узагдан бах, яхшы фәһм эт сатирә,
Бу иш бахмаз һеч көнүлә, хатирә,
Истәр йүз ил бу йоллара гат зирә,
Бир күн янар чану чийәр, ағларсан!

Вагиф

Кечән ишдән мәрд икидләр позулмаз,
Аталар дейибдир: «Төкүлән долмаз».
Гатыг үчүн гышда ағламаг олмаз,
Иншааллаһ, кәләр баһар, ағларсан!

Видади

Дөвләтиндән етдик нану нәмәйә,
Дүшдүк инди чаду гатыг емәйә,
Сөз ки, чохдур, ери йохдур демәйә,
Әкәр билсән, эй бихәбәр, ағларсан.

Вагиф

Ич гатыгы, е дарынын чадыны,
...
Нәйләрсән дүнанын дадлы задыны,
Сәнә олур о зәһримар, ағларсан!

Видади

Эй мәнә көстәрән гатыгы, чады,
Ону ейән тапар күлли мурады,
Дүнанын сәнә дә ләззәти, дады,
Бир күн олар ахыр зәһәр, ағларсан!

Вагиф

Нечә ки, дирисән, өлү дейилсән,
Гочалыбан яйлар кими әйилсән,
Падишаһсан әкәр өзүнү билсән,
Нечин олуб чандан безар, ағларсан!

Видади

Әлә ки, тахылды бурнуна чешмәк,
Гочалыг әл вериб, дәхи нә шишмәк...
Ушаглар ичинә дүшәр күлүшмәк,
Сәнин дә ачығын тутар, ағларсан!

Вагиф

Явуз чох гочалан баяты севәр,
Каһ өйүнәр, тәк-тәк өзүндән дейәр,
Сән дә етишибсән о һәдлә мәкәр,
Бейнинә баяты уяр, ағларсан?

Видади

Күлли Гарабағын аби-һәяты,
Нәрми-назик баятыдыр, баяты,
Охунур мәчлисдә хош кәлиматы,
Ох кими бағрыны дәләр, ағларсан!

Вагиф

Мүхөммөс демөйин сейрөклөнибдир,
Баятыда зөһнин зирөклөнибдир,
Гочалыбсан гэлбин көйрөклөнибдир,
Ишдөн-күчдөн олуб бекар ағларсан.

Видади

Көл данышма мүхөммөсдөн, гээлдөн,
Ше'ри-һәгигөтдөн, мөдһи-көзөлдөн,
Сөһнин ки, һалыны билләм эзөлдөн,
Элө дейиб чанан, дилбөр, ағларсан.

Вагиф

Етмишдө ки, белө нөм кәлө көзө,
Көсмөйө арасын, бахмая сөзө,
Ол заман ки, яшын етишөр йүзө
Көл көр, онда нө бишүмар ағларсан.

Видади

Сары чобан оғлу кәлсин янына,
Ахунд дейө чанын гатсын чанына,
Ханын шөвкөтинө, сөһнин шанына
О яхшы мүхөммөс дүзөр, ағларсан.

Вагиф

Нөдөндир бөһизин һеч олмур дуру,
Савылыб бостанын олубдур гуру,
О заман ки, сөнө
Көзлөрин чанахдан чыхар, ағларсан.

Видади

Дөрдлөринө дөрман олмаз һеч кәсин,
Әбубәкрә һәркиз етишмөз сөсин,
Митилин алтында галыр нөфөсин,
Мүрғи-руһин көйө учар, ағларсан.

Вагиф

Бир күн чөкөр габағына Әзрайыл,
Дейөр, эй кор бөндө, гәфлөтдөн айыл,
Көрөрсөн бир гөриб шөклү шөмайил,
Үрөйинө ганлар дамар, ағларсан.

Видади

Әзрайыл ки, чөнкөл сала чанына,
Чеврилиб бахарсан һәр бир янына,
О заманда сөһнин аһ-әфғанына,
Нө бир кәлин, нө гыз етөр, ағларсан!

Вагиф

Онун чөнкөли ки, ә'зайө дүшөр,
Чахнашар чөсөдин лөрзайө дүшөр,
Тамам сүмүклөрин вай-вайө дүшөр,
Дирикөн дөрини сояр, ағларсан.

Видади

Ахирөт сөзүнү салма ядына,
Дүрүст дейил, мүтлөг, ә'тигадына,
Мөһшөр күнү кимсө етмөз дадына,
Фөрядын фөлөйө чыхар, ағларсан.

Вагиф

Янарсан, тәпөдөн чыхар түтүнүн,
Тутушар боғазын, кәсилөр үнүн,
Һөлө вардыр бундан бетөр пис күнүн,
Үгбайө эдөндө сөфөр ағларсан.

Видади

Мө'мин олуб гэлбин олсайды сөлим,
Биләрдин худанын олдуғун кәрим,
Сөнө кәрәм әйлөр эзизү һәким,
Нө чөкөрсөн хөвфү хөтөр, ағларсан.

Вагиф

Чүн кедәрсән о гаранлыг дар ерә,
Гоншу олмаз, чагыранда сәс верә,
Бир кимсә тапылмаз гапындан кирә,
Көрәрсән дөрд тәрәф дивар, ағларсан.

Видади

Мө'минәм, зикримдир даим илаһи,
Узагдыр көнлүмдән күлли мәнәһи,
Әфв олур мө'минин чүмлә күнаһи,
Сәнин дә көнлүндән кечәр, ағларсан.

Вагиф

Заһир олур ики шәхси-гәзәбнак,
Әлләриндә шешпәр, чапикү чалак.
Онлары көрәндә зәһрин олур чак,
Гутун гурур, нитгин батар, ағларсан.

Видади

Мүнкир сөзү, суал сөзү, син сөзү,
Сөз бир кәрәк, нә данышмаг мин сөзү,
Дүня, ахирәтдән белә дин сөзү,
Әлин йохдур, бәс мүхтәсәр, ағларсан.

Вагиф

Бу янындан чыхар о залым шейтан,
Су көстәрәр, сәндән та ала иман,
Нә Өмәр тапылар, онда нә Осман,
Һәр бири бир янда батар, ағларсан.

Видади

Мәзарын, мөһшәрин һәгдир чәһәти,
Мәһрум галмаз Мәһәммәдин үммәти,
Сән ки, тәрк әдибсән тамам сүннәти,
Чох чәкәрсән гәзәб, гәһәр, ағларсан.

Вагиф

Чүнки ишин чәп дүшүбдүр әзәлдән,
Файда олмаз ишләдийин әмәлдән,
Мәләк верәр дәфтәрини сол әлдән,
Күнаһыны бир-бир саяр, ағларсан.

Видади

Мәләкләр ки, кәләр саһиб иззәтдән,
Айыра мө'мини аси милләтдән,
Көрәр ки, дейилсән әһли-сүннәтдән,
Сәни йолум-йолум йолар, ағларсан.

Вагиф

О күндә ки, гачар пәдәрдән пүсәр,
Көвдәнә чулғашар, илан сәрбәсәр,
Су вермәз ичәсэн сагийи-ковсәр,
Кәбаб тәки бағрын янар, ағларсан.

Видади

Әввәл Бубәкрдир пейгәмбәрә яр,
Өмәрдир ислами эйләйән изһар,
Османи-Зиннурейн, һейдәри-кәррар,
Оларлар сагийи-ковсәр, ағларсан.

Вагиф

Чүн төһмәт әдибсән о һәштү чара,
Әлин нечә етәр сәнин онлара,
Гапыларда доланырсан авара,
Көр башына кәләр нәләр, ағларсан.

Видади

Әбубәкр, Өмәр, Османү Әли,
Чүмлә һәштү чаһар имами-вәли,
Нейманү шафеи, Малик, һәмбәли,
Онлары чәмиән әзәр, ағларсан.

Вагиф

Ол заман ки, гайнар кәлләдә бейип,
Имам ә'зәм данар сөзүн, һәр шейин,
Һеч үзә мән баха билмәнәм дейин,
Сәни көрчәк көзүн юмар, ағларсан.

Видади

Аллаһын ки, һеч чәкмәзсән миннәтин,
Тәрк әдибсән пейғәмбәрин сүннәтин,
Нә көрәрсән мә'сумларын һөрмәтин,
Әкәр ағламазсан, әкәр ағларсан.

Вагиф

Һәштү чаһар чүн һалыны дуярлар,
Санма сәни өз һалына гоярлар,
Әввәл онлар сәни дири соярлар,
Сүмүйүнү та көмәрләр, ағларсан.

Видади

О заман ки, мәһшәр халгы дурарлар,
Диван олуб сорғу-суал сорарлар,
Әкәр сәни бу мәһһәбдә көрәрләр,
Ербәер будайыб әзәр, ағларсан.

Вагиф

Демә ки, дадыма етәр малики,
Дәрдә дүшәр сәндән бетәр малики,
Ғачар илим-илим итәр малики,
Яшыныб бир ердә ятар, ағларсан.

Видади

Һәшрәдәк галарсан аһү зар илән,
Һәсрәтилән, чох-чох иитизар илән,
Кәләз илән, әгрәб илән, мар илән,
Ағзынадәк гәбрин доллар, ағларсан.

Вагиф

Чох кимсәләр гыл көршүдән асылар,
Һәмбәлинин гараулу басылар,
Горхусундан бир бучаға гысылар,
Динә билмәз мат-мат бахар, ағларсан.

Видади

Һәсән Кашинин та башын кәсәрләр,
Кәсиб ону чәһәннәмдән асарлар,
Гыздырыб-гыздырыб ода басарлар,
Ону көрүб әглин чашар, ағларсан.

Вагиф

Шафеинин олмаз о гәдәр сучу,
Әввәлдән ахыра айрыдыр көчү,
Кәләр фәриштәләр амма бу үчү
Тутар бир-биринә чахар, ағларсан.

Видади

Шафейни имамлардан айырма,
Әммә ханы көрүб рия гайырма,
Бу сөзләри ләзки ичрә буюрма,
Сәни галмыглара сатар, ағларсан.

Вагиф

Гәбирдән ки, чыхыб кедәрсән Шама,
О күнләрин дөнәр тоя, байрама,
Әлин етмәз пейғәмбәрә, имама,
Ғиямәт башына гопар, ағларсан.

Видади

Ғапыларда чох тохуна-тохуна,
Өмәрдән, Османдан кәзмә сахына,
Оларсыз ки, һеч гоймазлар яхына,
Дөйә-дөйә өлдүрәрләр, ағларсан.

Вагиф

Эглин олсун, он ики имама инан,
Файда вермэз сонра олмаг пешиман,
Йәгин бил ки, гурулачагдыр мизан,
Әмәлин гаршында дура, ағларсан.

Видади

Имамлар һа дейил сәнин йолдашын,
Олсайды көзүндә оларды яшын,
Сән әглдә вардыр нечә гардашын,
Олур олсун, сән мүгәррәр ағларсан.

Вагиф

Вәткән дәли олма, кәл эшит мәнән,
Кәзмә ялвар-япыш онлара кенән,
Амма горхун олсун Әбүлһәсәнән,
Сәни әзим-әзим әзәр, ағларсан.

Видади

Гуллуг этмәйибсән Әбүлһәсәнә,
Кәлә о күнүндә яр ола сәнә,
Етишмәз дадына һеч бир кимсәнә,
Галарсан наилач, начар, ағларсан.

Вагиф

Ахыр сәнин нечә һалдыр бу һалын,
Һансы мәтләбдәдир фикрү хәялын?
Вәдә күнү атын, гоюнун, малын,
Әкәр доғмаз, әкәр доғар, ағларсан.

Видади

Чүн севмәзсән аты, гоюну, малы,
Эшитмәзсән һәркиз бу галмағалы,
Бәс нәдир йығыбсан нечә әялы,
Доғмаз шад оларсан, доғар, ағларсан.

Вагиф

Һеч ахтарма шаһ һейдәр Әлини,
Имамү һүмами, тамам вәлини,
Йығ башына тәпик атан дәлини,
Олар ки, бир-бирин гыра, ағларсан.

Видади

Танырсан Шәмкирли дәли газыны,
Һәсәни-Қашини, Нәсир Тусини,
Тәрки-сүннәт олан тамам асини,
Көрәрсән дузәхә кирәр, ағларсан.

Вагиф

Имам ки, ирагдыр ә'тигадындан,
Тамам билдикләрин чыхар ядындан,
О заман чәкиләр аһ ниһадындан,
Фәрядын фәләйә чыхар, ағларсан.

Видади

Олан пейғәмбәрин доғру раһында,
Худа сахлар ону өз пәнаһында,
Сәни һәр ким көрәр һәг дәркаһында,
Гатар габағына говар, ағларсан.

Вагиф

Башына чәм олуб, эглин йығылмаз,
О сәбәбдән дәрдин, гәмин дағылмаз,
Сәнин малын бузов салыб, сағылмаз,
Һәр кәс инәйини сағар, ағларсан.

Видади

Шейтан ки, дүняда алдадыр кими,
Хош кәлир о кәсә дүнянын дәмни.
Чох йығма башына һурү сәнәми,
Гафил, өзкәләрә кедәр, ағларсан.

Вагиф

Чәһәннәмә кетсин кедән һәмдәмләр,
Олар үчүн чәкмә сән бунча гәмләр,
Кечән күнләри ки, инди бу дәмләр,
Дәли көнүл әбәс анар, ағларсан.

Видади

Көз нечүн ағлайыб төкмәсин нәми,
Һейван һа дейил ки, чәкмәйә гәми,
Әглин олса, аныб яры, һәмдәми,
Лейлү һаһар, шамү сәһәр ағларсан.

Вагиф

Һәгги пейгәмбәрә, о чариярә,
Тамам имамлара һәштү чаһарә,
Уймасан, янарсан дүзәхдә нарә,
Чимсә олмаз сәнә явәр, ағларсан.

Видади

Һаһар ерә әһли-һәггә дәйәнләр,
Пейгәмбәрин доғру йолун әйәнләр,
Азғын-азғын чарияра сөйәнләр,
Чаггал тәк дүзәхдә улар, ағларсан.

Вагиф

Нә ярадыр үрәйинин ярасы,
Бу вахтадәк олмайыбдыр чарасы?
Узун илләр кәсилмәйиб арасы,
Шамү сәһәр, лейлү һаһар ағларсан?

Видади

Бир көз ки, агламаз, һәм төкмәз яшы,
Әлбәттә, халидир бейини, башы,
Олмаса, яд әйләр ярү йолдашы,
Һәрдәм ки, ядына дүшәр, ағларсан.

Вагиф

О гәдәр доландын сағдан вә солдан,
Дөвләти, ханы да чыхардын йолдан,
Гоймадын ки, верә парчадан, пулдан,
Сәни хәл'әт әһли тутар, ағларсан.

Видади

Чох буланма бу дүнянын ганына,
Вәфә йохдур султанына, ханына,
Данасыны бир күн гоймаз янына,
Бизим инәк кими тәпәр, ағларсан.

Вагиф

Дүня ишиндә ки, гочагсан, гочаг,
Өлүдән гыврагсан, диридән гачаг,
Бир күн сағ олурсан, едди күн начаг,
Өврәтләр бағрыны үзәр, ағларсан.

Видади

Сәни гамышлыгда яшыран фәләк,
Әглини башындан чашыран фәләк,
Мейханәдән тез-тез дүшүрән фәләк,
Белә гоймаз бир күн сүрәр, ағларсан.

Вагиф

Өләндән сонра о күруһи-начи,
Мәзарына салмаз сайә гыйгачы,
Өзүндән ирәли чүрүк ағачы
Азгынын үстүндән чәкәр, ағларсан.

Видади

Аллаһ рәббиндир Мәһәммәд Шәфи,
Күлли һалә олдур әлимү сәми,
Дейилми йәғфируззүнуби чәми,
О күндә көзләрин көрәр, ағларсан.

Вагиф

Минэрсэн гатыры, сүрэ билмэсэн,
Йолун алтын, үстүн көрө билмэсэн,
Хан кэлэр, ериндэн дура билмэсэн,
Гэлэбэйи голундан тутар, ағларсан.

Видади

Аргыз оғлу Пири дүня гардашын,
Натэм хан ағадыр синдэ йолдашын,
Сары чобан оғлу көзөл диндашын,
Нэ чэкэрсэн сэн дөрдү сэр, ағларсан.

Вагиф

Сорушарлар сэндэн нечэ хэбэри,
Үстүнэ чэкэрлэр тигү, тэбэри,
Сөйлэрсэн сөзүнү дәли, сәрсәри,
Нэр бири бир яндан будар, ағларсан.

Видади

Олунандан сонра сорғу-суалын,
Енэ агламагдан олмаз мөчалын,
Савылмаз башындан бу галмағалын,
Нэр ләһзәдә һэзар-һэзар ағларсан.

Вагиф

Мүнкир-нәкир нечэ олса өтүшәр,
Сор ки, сонра ишин һара етишәр,
Дивар кәләр бир-биринә битишәр,
Сәни оюм-оюм ояр, ағларсан.

Видади

Охурам, кәр чүрмим вар исә әзим,
Ииннәлләһә һүввәт тәввабүр-рәһим,
Һәггин олдуғуна гәнийү кәрим,
Әзәл әтмәйибсән бавәр, ағларсан.

Вагиф

Гыл көрпүдән та ки, сүрчәр аяғын,
Чәһәннәм ховфиндән ярылыр яғын,
Горхма, йәнә Әли олар даяғын,
Әкәр аныб һәштү чаһар ағларсан.

Видади

Шиә халгы тамам долар дузәхә,
Галарлар дузәхдә од яха-яха,
Маһалдыр ки, бири дузәхдән чыха,
Чүмлә олар зирү зәбәр, ағларсан.

Вагиф

Вагиф, кәрчи эзабы вар дүнянын,
Сән нечүн ховфини чэкэрсән, анын,
Тутубсан әтәйин Шаһи-мәрданын,
О күләр — күләрсән, ағлар — ағларсан.

Видади

Әһли-сүннәт вәл-чәмаәт пейвәстә,
Кедәрләр чәннәтә дәстәбәдәстә,
О күндә шад олар Видади хәстә,
Сәни янлыш көрүб күләр, ағларсан.

ИЗ А Ъ Л А Р

КЭЛ, ЭЙ ГЭЛЭБЭЙИ-МӨНӨММӨДХАН БЭЙ

Бу ше'ри Вагиф 1795-чи илдэ язмышдыр. Ага Мөһөммөд хан Гачар Шушаны мүнәсирэ этдийи заман Шушай кэлэн мүййөн йолларын мұдафиәсини Ибраһим хан айры-айры адамлара тапшырмышды.

Вагиф бу ше'ри Шуша мұдафиәсиндэ иштирак эдэн галабәйи Мөһөммөдхана языб онун мүнәсирэ күнләриндэ дәвләти вәзифәдән чох, өз шәхси тәсәррүфаты илә, өз шәхси ишләри илә мәшғүл олмаһындан бәһс эдир.

Мөһөммөдхан бәйин дилиндән Вагифин мұасири вә досту Ағғыз оғлу Пирн шаирә ашағьдакы чавабы көндәрмишдир.

Кәл, эй Вагиф, Мөһөммөдхан бәй илә,
Әввәлки ашналыг, араны сахла!
Аллаһын әмрилә даныш һәдисдән,
Сидг илә китабы, гараны сахла!

Кәлди о вәсфи-һал етишди мәнә,

Бу шейтан либасы ярашмыр сәнә,
Ахундсан, чийниндә бораны сахла!

Әйилибдир гәддин, ағарыб ялын,
Һәрәм илә нечә кечәр әһвалын?
Әскәрәндан ашағь өтмәсин йолун,
Сән элә чәһд элә, ораны сахла!

Аз галыбдыр яшын етирә йүзә,
Иннән белә бәсдир, дәм вермә сөзә,
Гылынчы, түфәнки бағьшла бизә,
Кағыз, гәләм, дават, гур'аны сахла!

Ағғыз оғлу Пирини сән дә чох әкмә,
Торпағлы дамына тахтапуш төкмә,
Шатырыны бурах, гәляны чәкмә,
Әзбәриндә ясин, дуаны сахла!

Бу чавабдан Әскәрән тәрәфин мұдафиәсинин Вагифә тапшырылдығыны тәхмин этмәк олур.

БИР ЗАМАН ҺАВАДА ГАНАД САХЛАЙЫН

«Дурналар» рәдифли ше'рини Вагиф Видадинин ашағьдакы гошмасына чаваб язмышдыр:

Гатар-гатар олуб галхыб һавая,
Нә чыхыбсыз асимана, дурналар?
Гәриб-гәриб, гәмжин-гәмжин өтәрсиз,
Үз тутубсуз нә мөкана, дурналар!
Тәсбиһ кими гатарыныз дүзәрсиз,
Һаваланыб әрш үзүндә сүзәрсиз,
Каһ олур ки, данә-хөрә кәзәрсиз,
Сиз дүшәрсиз пәришана, дурналар!
Әрз эләйим, бу сөзүмүн сағьдыр,
Йолларыныз һәрәмыдыр, яғьдыр.
Шаһин шунгар сүрбәнизи дағьдыр,
Боянарсыз гызыл гана, дурналар!
Әзәл башдан Бәсрә, Бағдад элиниз,
Бәйләр үчүн әрмәғандыр телиниз,
Охудугча ширин-ширин дилиниз,
Бағрым олур шана-шана, дурналар!
Бир баш чәкин дәрдимәндин һалына,
Әрзә язсын, гәләм алсын элине,
Видади хәстәдән Бағдад элине,
Сиз етирин бир нишана, дурналар!

XIX әсрин мәшһур шаири Гасым бәй Закир дә Бақыда сүркүндә олдуғу заман һәр ики шаирин әсәринә чаваб олараг дурналар мөвзуунда шеир язмышдыр.

АЧЫГБАШДА ОЛСА ӘКӘР БИР ДИЛБӘР,

Бу ше'ри Вагиф, Видади II Ираклинин сарайында олдуғу заман она көндәрмишдир. Шеир 1857-чи илдә М. Ф. Ахундов тәрәфиндән рус дилинә тәрчүмә олунуб, Тифлисдә нәшр эдилән «Зурна» адлы мәчмуәдә чап олунмушдур.

БАЙРАМ ОЛДУ ҺЕЧ БИЛМИРӘМ НЕЙЛӘЙИМ

Бу шеир Вагифин илк гошмаларындандыр. Шаир бу әсәри һәлә Шуша шәһәринә кәлмәмиш, Тәртәрбасарда мәктәбдарлыг этдийи илләрдә язмышдыр. Шеирдән, һәлә онун субай олдуғу айдынлашыр. Шаир өз йохсул һәятындан данышыр.

СИЯҢ ТЕЛ КӨРМӘДИМ КҮР ГЫРАҒЫНДА
ВӘ
КҮР ГЫРАҒЫНЫН ӘЧӘБ СЕЙРАНКАҢЫ ВАР

Бу ики ше'ри Вагиф Ибраһим ханла бирликдә Күр Гырағы кәндләриндә олдуғу заман язмышдыр. Рэвайәтә көрә хан өз атлылары илә Күр гырағына кәлиб, бир нечә мүддәт бурада галыр. Ханын вә атлыларын емәк-ичмәйини тәмин этмәкдә чәтинлик чәкән әһали тәнкә кәлир, ағсаггаллар Вагифә мүрачиәт эдәрәк, ханы бурадан апармағы ондан хаһиш эдилрәр. Вагиф бу ики гошманы языб ханәндәйә верир вә мәчлисдә охутдурур. Шаирин кетмәк арзусуну дуян Ибраһим хан атлылара Шушая гайытмаг әмрини верир.

ВИДАДИДӘН КӘЛӘН КАҒЫЗ МӘНИ ФӘРХӘНДӘҢАЛ ЭТДИ

Бу гәзәли Вагиф Видадинин ашағыдакы ше'ринә чаваб олараг язмышдыр:

Дейибсиз йә'ни кәлләм, кәлди бир белә хәбәр, Вагиф,
Хилаф иди бу сөзләр, я пешимандыр мәкәр Вагиф?

Билирдим мән, фәләк вермәз висалә чох да үз, амма
Бизи салдын әзаби-интизарә, мүхтәсәр, Вагиф.

Букүн-данла демә, дөвран дейилдир бир гәрар үзрә,
Сән ондан та олунча вагиф, ол сәндән кечәр, Вагиф!

Мачалын вар икән ол ярү һәмдәрди, күзар әйлә,
Көнүл гәмдән ачар, яхшы олур сейрү сәфәр, Вагиф!

Вәтән яд әйләмәзсән кәр, туталым, көнлүнүз гушдур,
Мәкәр гәг'и-рәһимдән әйләмәзсиз бир хәбәр, Вагиф!

Фәләк, бәр'әкси-дөвран олдуғундан бир нишандыр бу,
Видади хәстә тәк дүшмүш вәтәндән дәрбәдәр, Вагиф!

Видади Вагифин чаваб ше'ринә ашағыдакы гәзәл илә чаваб вермишдир.

Билирсиз, Вагифә ким, көнлүмүз дидарә чохдандыр,
Нә чарә, әйләмәз дөвран висалә чарә чохдандыр.

Пәришандыр көнүл зүлфи пәришанлар һавасында,
Бу сөвдадә олубдур мүрғи-дил аварә чохдандыр.

Гәрәз, чанана мәтләб чан исә, инкарымыз йохдур,
Вериб чан-баш йолунда дурмушуг играрә чохдандыр.

Видади хәстә ким, дүшмүш-сәадәтләр сүчудундан,
Вәли, Сән'ани-дил та бағланыб зүннарә чохдандыр.

КИМ КИ, СЕВДАҒИ-СӘРИ-ЗҮЛФИ-ПӘРИШАНӘ ДҮЩӘР

Бу ше'ри Вагиф Видадийә язмышдыр. Видади Тифлиسدә II Ираклинин сарайында нә мүнәсибәтлә исә һәбсә алыныр вә сонрадаг азад эдилир. Видади азад олдуғдан сонра Вагиф бу ше'ри языб достуна тәскинлик верир. Видади һәммин ше'рә ашағыдакы чаваб языр:

Һәр сәһәр бад әсәр, аризи-чанана дәйәр,
Тохунар сәрвә кәһи, кәһ күлүстана дәйәр.

Шәм' кәр янса сәвади-шәб үчүн, һейф олмаз,
Шә'ләси чүнки онун аризи-чанана дәйәр.

Сөһбәти-накәсү намәрд һәммин сөһбәт имиш,
Тут ки, бир мәрд әтәйин дөвләти-хағана дәйәр.

Сән ки, бир мәрдин учундан нә бәла чәкдин исә,
Вәсли-дидары онун рәһмәти-ғүфрана дәйәр.

Мән ки, мейдани-бәла ичрә сәрим топ эдәрәм,
Та дүшәр әлдән-әлә, ахыры човкана дәйәр.

Чанымы атәши-гүрбәтдә белә яндырарам,
Нечә шәм'ә доланыб һәр кечә пәрванә дәйәр.

Нә гәдәр олса гоча, кәрчи, Видади хәстә,
Енә Вагиф кими, әлбәттә, йүз оғлана дәйәр.

Бу ше'рин дөрдүнчү бейтиндән айдындыр ки, Видади Вагифи дә бир заман бир мәрдин учундан һәбсә алындығыны она хатырладыр.

ГАРАБАҒ ИЧРӘ БИР ШАИР КӘЛАМУЛЛАҢ МУСАДЫР

Бу ше'ри Вагиф Шуша шәһәриндә мәктәбдар олдуғу заман, һәлә сарайдан кәнар йохсул бир һәят кечирдийи илләрдә язмышдыр. Бурада шаир Гарабағда Чаваншир халгы ичәрисиндә ше'рин чох севилдийиндән, өзүнүн чәтин һәят кечирмәсиндән бәһс эдир вә жәстәрир ки: Гарабағда шаири мө'чүзә ярадан Муса кими гаршыла йырлар. Чаваншир әһли баятыя һүнәр кими бахыр. Чаваншир һәслә гәләм гәдрини бәни-Исраил, Мусанын атдығы заман әждәһая чеврилән әсасыны гиймәтләндирдийи кими гиймәтләндирир.

Үрәйи ишығлы адамлар өмүрләрини наданлар ичиндә кечирмәлидир, чүнки чыраг гаранлыг декабр кечәләриндә даһа артыг һөкм-

раңлыг эдэр. Шаир үмидвардыр ки, бу гара кўнлэр ахыра гэдэр белэ давам этмэсин. Вагиф өзүнүн Шуша шәһәриндә яшамасыны лә'лин чахмаг дашы ичәрсиндә олмасына бәнзедир.

ЭИ ВИДАДИ, КӘРДИШИ-ДӨРАНИ-КӘЧРЭФТАРЭ БАХ

Вагиф бу ше'ри Аға Мәһәммәд шаһ Гачар өлдүрүлдүкдән сонра языб досту Видадийә көндәрмишдир. Бурада шаир Видадини зәманәдә баш верән һадисәләрден ибрәт алмаға чагырыр. Зүлм әһлинин бәрбад олмасындан, кечә халга гилбә олан бир чырағын (шаһа иранлылар гилбейи-аләм дейә мұрачиәт этмәләринә ишарәдир) сүбһ сөнмәсиндән, гүрурла долу олан шаһ башынын тәпикләр алтына дүшмәсиндән бәһс эдир. Шаир шаһын ону чәза илә өлдүрмәк үчүн әмр вермәсини хатырлайыб өзүнүн гуртармасыны дәмичинин залым шаһын чәзасындан гуртармасына бәнзедир:

Гуртаран әндишәдән аһәнкәри-бичарәни,
Шаһ үчүн ол мидбәри-тәбдил олан мисмара бах!
дейир.

Бу бейт мүййән бир рәвайәтин бәдии ифадәсидир. Рәвайәт бәләдир: мүййән мөгсәд үчүн дәмичини өлдүртмәк истәйән бир шаһ она гәсдән бир кечәдә гырх мин ат мыхы һазырламағы әмр эдир. Дәмичи сәһәрә гэдәр ятмыр, өлүм саатыны көзләйир. Сәһәр тездән шаһын адамлары гапыны дөйүрләр. Анчаг онлар ат мыхы йох, дәмичини чәзаландырмаг үчүн йох, кечә өлмүш шаһын табуту үчүн дөрд мисмар һазырламағы хаһиш эдирләр.

ДӘҲРИДӘ ОЛДУ МӘНӘ ДИЛДАРУ ДИЛБӘР БИР ТҮФӘНК

Бу мұхәммәси Вагиф Шәки ханы Гүсейн хан Мүштага языб ондан яхшы бир түфәнк истәмишдир. Гүсейн хан өз сарайында яшayan шаир Рафеи илә Вагифә гызыл суюна тутулмуш бир түфәнк-лә бәрәбәр ашағыдакы ше'ри дә көндәрмишдир:

Кәлмиш ол аличәнабын гасиди истәр түфәнк,
Эй көзүм, нәзарә гыл, бах һәр яна, ахтар түфәнк,
Эйләсин тап ким, көрәнләр сөйләсин бейтәр түфәнк,
Камил олмуш чөвһәри үстүндә нәгши-зәр түфәнк,
Нейләр, айә, билмәзәм, я рәб, бу шухү шәр түфәнк?

Йох икән заты чаһанда, гылды Әфлатун ону,
Көр нәләр салды хәлайиг ичрә, тутсун хун ону.
Һәр кәләнләр ихтираән гылдылар әфзун ону,

Эйләмишләр гәтли-нәфс этмәкдән өтрү чүн ону,
Онун үчүн новһә салмыш аләмә, ағлар түфәнк.

Ййи тәшбиһ этдиләр хубруларын әбрусуна,
Тири-мүжканә, дөнүм әй көзләрин чадусуна,
Хәнчәр илә низә кимдир, дүшәләр гайғусуна,
Чәрхә дә дөйсә башы, дөймәз онун пабусуна,
Һансы сим әндамлынын бир үзвүнә бәнзәр түфәнк?

Сән Гарабағ ичрә гурмушсан тәләб мейданыны,
Тутмусан дилдә олан вә'дү вәфа низамыны,
Көрмәйибсән әсби-әһсанын мөкәр чөвланыны,
Бир түфәнкин бу гэдәр сән чәкмисән һичраныны,
Эйләсин тәслими-Рафе чешми я бәрсәр түфәнк.

Ше'ринә тәһсин ки, етмәз һич бир әш'ар она,
Һәр кимин вар исә һәдди, сөйләсин көфтар она,
Кимсә ләб тәрпәтмәсин ким, кәлмәз истифсар она,
Эйбдир Мүштагдан бу сөзләри изһар она,
Тутмасын нәзми рәкакәт вар исә кәмтәр, түфәнк.

ГЫШ КҮНҮ ЧҮНКИ ДӨНӘР ШОЛ ЧӘННӘТҮЛ-МӘ'ВАЙӘ КҮРК

Бу ше'ир дә Шәки ханы Гүсейн ханы Вагифә күрк һәдийә көндәрмәси мұнасибәтилә язылмышдыр.

МӘН ЧАҲАН МҮЛКҮНДӘ МҮТЛӘГ ДОҒРУ ҲАЛӘТ КӨРМӘДИМ

Бу мұхәммәс Вагифин сон әсәрләриндәндир. Аға Мәһәммәд шаһ Гачарын Шуша шәһәриндә өлдүрүлмәсиндән сонра ханлығы элино алан Мәһәммәд хан Чаванширин рәфтарындан вә үмумийәтлә феодак һакимләрин зүлм вә әзабындан тәнкә кәлмиш шаир бу әсәриндә өз дөврүнүн ичтимаи дәрләриндән бәһс этмишдир.

ВАЛИНИН ЧЕШМИ-ЧЫРАҒЫ, ВӘҲ, НӘ ТҮРФӘ ЧАН ИМИШ!

Бу ше'ри Вагиф II Иракли илә достлуг әлагәләри яратмаг мұнасибәтилә кетдийи заман Тифлиседә язымышдыр.

ВӘҲ, БУ БАҒЫН НӘ ӘЧӘБ СӘРВИ-ДИЛАРАЛАРЫ ВАР!

Бу ше'ри дә Вагиф Тифлиседә олдуғу заман язымышдыр. О, Вәһ дейә Ираклийә ишарә эдир. Мұхәммәсдә Ираклинин оғлу Левон тәриф эдилир.

НАЗ ИЛЭ ТА ОЛ БУТИ-ЗИБА КЭЛИСАДЭН ЧЫХАР

Бу мүхөммөс дэ Тифлисдэ язылмышдыр.

БИР НИМТЭНЭ КИМ, ТА ОЛА ЗЭРБЭФТУ НИКУТЭР.

Вагифин бу мүстэзадына оғлу Эли аға Алим белэ чаваб вер-
мшдыр:

Эй хаиш эдэн нимтэнэ пүр зивөрү зинэт
Гылдын бизэ фэрман.

Ахыр кэрэк, элбэттэ, бу нимтэнэйэ нисбэт,
Бир мөһвөши-дөвран.

Йэ'ни ки, ола бөйлэ либасы кейэн өврэт
Сэр дэфтэри-хубан.

Эйнинэ онун эйлэ яраша ени хэл'эт,
Көрэн ола һейран.

Бир вахт чөкиб назилэ сэрви-сәһи-гамэт,
Оланда хураман,

Ким көрсэ дейэ ким, нэ эчайиб, нэ гиямэт,
Олум она гурбан!

Һәр ләһзэ гэдэм ерә басанда, гоя миннэт,
Та ки, эдэ човлан.

Эйлэ ки, габагда отура, эйлийэ сөһбэт,
Валех ола инсан.

Сөзү бүтүн ола, эдэ һәр әһдинэ бий'эт,
Сындырмая пейман.

Һал әһлинэ эйлэ көзәли эйлийэ гисмэт,
Ол гадири-сүһбан.

Башдан аяға кейдийи әйнинэ яраша,
Зийбасына һәрдем.

Әлван бөзәниб наз илэ шал сарыя баша,
Бағлыя белэ һәм.

Әсбаби-мүтәлласына көз баха тамаша,
Һейран ола адәм.

Һәр зийнэт эдәндә, кирә бир тәрз гумаша,
Дибачәдән ә'зәм.

Һәр бир көрәни эйлэ сала дағ илэ даша,
Мәчнун ола адәм.

Оя Лейлисифәт бахмая бу көздәки яша,
Рәһм әтмәйә бир дәм.

Зүлфи-сийәһи кәрдәнә сармашә, долана,
Зәнчирләнә мөһкәм,

Бир сейл кими эйлэ ки, кирдаб ола даша.
Көздән кедә чүн һәм.

Кәр олмаса, өз бәхти илэ кедә саваша,
Ондан ола дәрһәм,

Дүшсә о заман чүнки элэ кәштиги-нүсрәт,
Туфан ола туфан.

Пейда шәвәд әр мисли-чәнин дилбәри-мөһру,
Ондан шәвәд әһсэн.

Ба зийнәтү ба сурәтү ба руйи-сәмәнбу,
Мәһбуби-мүзәйән.

Ба шөвкәтү ба иззәтү ба хәл'әтү нийку,
Ба зибә-мүзәйән.

Ярәб бә ки, гисмәт шүдә ин шуһи-мәләкху.
Заһир күн бәр мән.

Хош башәд әкәр һали-кәси ки, шәбн ба у.
Та сүһн дәмидән,

Михабәд бәр бәстәри-пүр кәштә зи пәргу,
Мибашәдү ектән,

Пейда нәшәвәд, кәр бә то ин гәмзәйи-чаду,
Эй арифи-пүрфән.

Микир зи һәр шәһрийү һәр мәнзилү һәр ку,
Кәр бешнәви әз мән.

Мәгдур шәвәд бәлкә тора ин мәһи-тәл'әт,
Әз шәфгәти-йәздан.

Һәр кимин элинә дүшә бу вәсфдә дилбәр,
Сала бир отаға.

Бир ләһзә онунла отура, йә'ни бәрабәр,
Габаг-габаға.

Ондан дәһи доланыб онун башына ексәр,
Дурубан аяға,

Нечә доланыр һәр кечә та сүһн мүгәррәр,
Пәрванә чираға.

Көйсүнә басыб, эйләйә сәдринә мүсәддәр,
Алыб гучаға,

Ол ал рүхүндән ала һәм бусә мүкәррәр,
Көк дүшә янаға.

Бир дам көрәсэн наз гылыб олду мүкәддәр,
Иришди дамаға.

Тәрһ эйләйибән аләмә һәм ол пәри пейкәр,
Үз тута ғыраға,

Ялварыбан әдәсэн она чохлача миннәт,
Та ким, ола хәндан.

Алим, бу сөз илэ эләдим фәһмини изһар,
Гылдым чү һесабы.

Билсин бу хәлайиг, дейирәм мән дәһи әш'ар,
Һәм бөйлә чавабы.

Ол Вагифин, әлбәттә, бу сөздән мәнә зинһар,
Тутмасын итабы.

Онун сөзүнэ гаршы демөйө нэ һәдим вар,
Ачман бу һичабы.

Одур бу чаһанда, бәли, һәр элмә хәбәрдар,
Йохдур дәхи бабы.

Мән һәм билирәм, охумушам дәрс илә тәкрар,
Гур'аны, китабы.

Кәс атая сөз гайтара, мәншәр күнү гәһһар
Чох верәр эзабы.

Ханын ки, әкәр лүтфү ола бәндәйә бир бар,
Дилдән ача бабы.

ВИДАДИ ИЛӘ МУШАИРӘ

Бу дейишмәдән сонра Видади Вагифә ашағыдакы ихтисарла
вердийнимиз ше'ри көндәрмишдир.

Вагиф, нэ тез сәнәмләрдән әл чәкдин,
Бирин бир инәйә гиймәт әйләрсән,
Һәлә сонра кечичә дә энәрсән,
Алса мүштәрийә миннәт әйләрсән.

Демәдимми алма ағ дәйәнәйи,
Данадан, бузовдан этмә һәнәйи,
Инди нә чох истәйибсән инәйи,
Һәлә сонра даһа шиддәт әйләрсән.

Довтәләб олубсан, кедибсән хандан,
Өлүнчә чыхманам та күлүстандан,
Иншаллаһ чалышсан, һабелә чандан,
Һәр нә десән бир агибәт әйләрсән.

Бир икидсән, ишләриндә даим ол,
Демәнәм ки, гәфләт әйлә, наим ол,
Хан буюран гуллуғларда гаим ол,
Көр дүшмәнә нә һәгарәт әйләрсән.

Әкәр аллаһ хана верә нүсрәтләр,
Зае олмаз һеч чәкдийин зәһмәтләр,
Баһа кәлир әйләдийин нийәтләр,
Кәр сидг илә нәнкү геирәт әйләрсән.

Гушчу Намазәли ейиб-ятмасын,
Даим сөзүн мәсләһәтә гатмасын,
Чох да өзүн һәр мейдана атмасын,
Гафил о икиди хиффәт әйләрсән.

Бизим Абдуллаһын вардыр гәдәми,
Онун да һа имди кәлибдир дәми,

Енә гоймаз о Кәнчәдә адәми,
Әкәр ки, сән бир ишарәт әйләрсән.

Баггал илән Әли мүштағындадыр,
Молла Сәфәрәли фәрағындадыр,
Хейрин олсун һәр кәс йығнағындадыр,
Онлар илән зөвгү ишрәт әйләрсән.

Баггал илән Әли мүштағындадыр,
Әксик олмаз яшыл башлы сонасы,
Мәншәрәтән гаим олсун бинасы,
О мәсчид ки, доғру имарәт әйләрсән.

Биз дә тәшриф буюрмушдуг бағачан,
Әшитдик кәлдийин Нәсиб агадан,
Мән һа билмәз идим та бу чағачан,
Инди билдим һүнәр, чүр'әт әйләрсән.

Бу шеирдән айдынлашыр ки, Видади Гарабағда яшадығы заман
ханла бәрабәр Күлүстана кетмиш, Вагиф исә шәһәрдә дөвләт ишлә-
ри илә мәшғул олмушдур. Шеирдән Вагифин әйни заманда Шуша-
да тә'мират ишләри илә мәшғул олдуғу да айдынлашыр.

ТАРИХИ, ЭФСАНЭВИ ВЭ ЧОГРАФИ АДЛАР

Аға Мәһәммәд хан — Аға Мәһәммәд шаһ Гачар — Гачар сүләснин илк һөкмдарларындандыр. 1795-чи илдә Шушаны мұһасирә этмиш, ала биләмәишдир. Һәмин ил Тифлис шәһәрини дағытмышдыр. 1797-чи илдә Гарабагда ачлыг олмасындан истифадә әдәрәк, Шуша шәһәрини истила этмиш вә Вагифи һәбсә алдырмышдыр. Вагиф мұһакимә әдиләчәк күнүн кечәси Аға Мәһәммәд шаһ өз ятағында өлдүрүлдүүндән шаир һәбсдән азад олунмушдур.

Ағыз оғлу Пир — Вагиф вә Видадинин мүасирләриндәндир. *Һеча* вәзни илә язылмыш шеирләри вар. Әсәрләри топланылыб чап әдиләмәишдир.

Ачыгбаш — Күрчүстан.

Бәни-Исраил — гәдим йәһуди говмунун адыдыр.

Валийи-Күрчүстан — Күрчүстан һөкмдары II Иракли.

Видади — Молла Вәли (1707—1807) — Мәшһур Азәрбайчан шаири Вагифин яхын достудур. Бир мүддәт Гарабаг ханлығында яшамыш, Күрчүстан һөкмдары II Ираклинин сарайында олмушдур.

Вәргә — XVII әсрдә яшамыш Азәрбайчан шаири Мәсининин «Вәргә вә Күлша» поэмасынын гәһрәманларындандыр. Шеирдә икид севкили, вәфалы ашиг мә'насында ишләнилир.

Гарун — динләр тарихиндә дөвләти илә мәшһур олан хәсис бир адам тәсвир әдилир. Әдәбийятда хәсислик вә зәнкинлик тимсалы олараг ишләдилир.

Мәхзәни-Гарун — йә'ни Гарун хәзинәси.

Гейсәр — Сезар; Рум вә Юнан һөкмдарларынын үнваны.

Гушчу Намазәли — Видадинин мүасирләриндәндир.

Гырагбасан — Күр чайынын саһилләри.

Дара — Һәхәмәниләр сүләләсинин сон һөкмдарыдыр. Эрамыздан әввәл IV әсрдә Македониялы Искәндәр тәрәфиндән мәғлуб әдилдикдән сонра өз адамлары тәрәфиндән өлдүрүлмүшдүр. Әдәбийятда гүдрәтли һөкмдар мә'насында да ишләнир.

Әрәсту — Аристотел — мәшһур юнан философу.

Зәмзәм гуюсу — Кә'бә яхынлығында бир гуюдур. Мүгәддәс сағылыр. Шәрг әдәбийятында көзәлин ағзына охшадылыр.

Зүлмәт — Низаминин «Искәндәрнамә» әсәриндә вә халг рәвәйәтләриндә дирилик сую адландырылан әфсанәви чешмәнин олдуғу гаранлыг аләм.

Зүлейха — Шәрг әдәбийятында Мисир әзининин (һөкмдарынын) арвады олараг көстәрилир. Онун Юсифи севмәси, она бәһтан атмасы, зиндана салдырмасы вә, нәһайәт, онунла эвләнмәси һаггында мұхтәлиф рәвәйәтләр вардыр. Шеирдә көзәл мә'шугә мә'насында ишләдилир.

Искәндәр — Низаминин «Искәндәрнамә» поэмасынын гәһраманы. Шеирдә гүдрәтли һөкмдар мә'насында ишләнилир.

Ибраһим хан — XVII әсрдә Гарабағын ханы олмушдур (1760—1806). Атасы Пәһәли хандан сонра өлкәни идәрә этмишдир. Иран тә'сириндән гуртармаг үчүн Күрчүстан вә Русия илә иттифаг бағламыш, 1805-чи илдә Русия тәбәәлийини гәбул этмишдир. Вагиф онун сарайында харичи ишләр вәзири вәзифәсиндә чалышмышдыр.

Күлша — Мәсининин «Вәргә вә Күлша» поэмасы гәһрәманларындандыр. Шеирдә көзәл севкили, вәфалы мә'шугә мә'насында ишләдилир.

Кабил — Әфғаныстанын мәркәз шәһәридыр.

Кә'бә — Мәккә шәһәриндә мүсәлман мә'бәди.

Кәлимүлла — Мусанын ләгәби.

Ковсәр — дини әсатирә көрә чәннәтдә бир булаг ады.

Ләмбәран — Гарабагда кәнд адыдыр.

Лейли — Низаминин «Лейли вә Мәчнун» поэмасы гәһрәманларындандыр. Шеирдә көзәл севкили, вәфалы мә'шугә мә'насында ишләдилир.

Мәдинә — Әрәбистанда шәһәр адыдыр. Вагифин арвадынын ады да Мәдинә имиш.

«Мәснәви» — Чәләләддин Руминин әсәридыр.

Мәккә — Әрәбистанда шәһәр адыдыр.

Мәһәммәдхан бәй — Вагифин мүасирләриндәндир. Шуша ханлығында галабәйи вәзифәсиндә ишләйирди.

Мәһәммәд (Мәһәммәд бәй Чаваншир) — Ибраһим ханын гардашы оғлу иди. Аға Мәһәммәд шаһ Гачар Шуша шәһәрини алдығы заман Ибраһим хан өз айләси илә Бәләкана гачмышды. Аға Мәһәммәд шаһ Шушада өлдүрүлдүкдә ханын узагда олмасындан истифадә әдән Мәһәммәд бәй Чаваншир ханлығы элинә алмышдыр. О, әмисинин яхын адамларыны ортадан көтүрмәк истәмиш вә буна көрә дә Вагифи оғлу Әли аға илә бирликдә өлдүртмүшдүр. Ибраһим хан кәлдикдән сонра Шәкийә гачан Мәһәммәд бәй, нәһайәт, Ширван ханы Сәлим хан тәрәфиндән өлдүрүлмүшдүр.

Мэчнун — «Лейли вэ Мэчнун» поэмасынын гәһраманьдыр. Шеирдә һәгиги, вәфалы, садиг вә һәрарәтлә севән ашиг мә'насында ишләнир.

Муштаг — Шәки ханы Һүсейн ханын шеирдә ишләтдийи тәхәл-лүсдур. Һүсейн хан Вагифин досту олмуш, она түфәнк вә күрк һә-диййә кәндәрмишдир.

Сары Чобан оғлу — Вагифин достларындандыр.

Сән'ан — Шейх Сән'ан, Әфсанәйә кәрә күрчү гызыны севди-йиндән мүсәлман икән дөнүб христианлығы гәбул әтмиш, отуз ил донуз отардыгдан сонра севкилисинә чатмадығы үчүн мәһв олмуш-дур. Шеирдә мәһәббәт уғрунда һәр шейдән кечмәйә һазыр ашиг мә'-насында ишләдилир.

Ширин — Низаминин «Хосров вэ Ширин» поэмасынын гәһрә-манларындандыр. Шеирдә көзәл вә фәдакар мә'шугә мә'насында иш-ләдилир.

Шәкәр — Низаминин «Хосров вэ Ширин» әсәриндә Хосровун сев-дийи көзәл гадын. Әдәбийятда көзәл мә'шугә мә'насында ишләдилир.

Шишә — Шуша — XVIII әсрдә Пәнаһ хан тәрәфиндән әсасы гоюлмуш бу шәһәр бир заманлар Пәнаһабад адланьрмыш.

Чавад — Гарабағ һөкмдары Ибраһим ханын оғлунун адыдыр.

Чаваншир — Гарабағда бир нәслин адыдыр. Ибраһим хан бу нәслдәндир.

Чами (Әбдүррәһман Чами) — XV әсрдә яшамыш мәшһур алим, шаирдир. Низаминин «Хәмсә»си тә'сирилә «Һәфт өврәнк» адлы поэмалар мәчмуәси вә бир сыра элми әсәрләри вардыр.

Чәмшид — Иранын әфсанәви һөкмдарларындандыр. Шеирдә гүл-рәтли һөкмдар мә'насында ишләнилир.

Фәрһад — Низаминин «Хосров вэ Ширин» поэмасынын гәһрә-манларындандыр. Шеирдә фәдакар ашиг мә'насында, әйни заманда гүдрәт, гүввәт рәмзи олараг да ишләдилир.

Хызр — дини әфсанәләрдә дирилик суюну ичиб әбәди яшаян вә дарда галанлара көмәк эдән әфсанәви бир шәхсийәтдир. Халг әдә-бийятында Хыдыр Иляс, Хыдыр Нәби адлары илә дә мәшһурдур.

Һәтәмхан ағә — Вагифин мүасирләриндәндир.

Һәчәр, Һәчәрүл-әсвәд — гара даш демәкдир. Вахтилә Мәккә шә-һәринә дүшмүш метеоритдир. Мүгәддәс һесаб олунур. Шеирдә көзә-лин халына бәнзәдилир.

Һафиз — Шәмсәддин Мәһәммәд Һафизи-Ширази (1307—1388) Фарс әдәбийятында гәзәл устады кими мәшһурдур.

Юсиф (Юсифи-Кән'ан) — Фирдәвси вә Чами кими шаирләрин «Юсиф вэ Зүлейха» адлы поэмаларынын гәһрәманы. Көзәллийи учун-дан чохлу изтираб чәкдийи кәстәрилән Юсифин ады шеирдә көзәл-лик рәмзи кими ишләнир.

ЛҮҒӘТ

А

Аби-һәят — дирилик сую.
Аби-рәван — ахар су.
Аваз — сәс, сәда
Агибәт — ахыр, сон.
Ағуштә — булашмыш, бәләш-миш.
Ал — гырмызы; һийлә; нәсл.
Алинәсәб — йүксәк нәслдән олан.
Амач — һәдәф, нишанә.
Ара — бәзәйән, зинәтләндирән.
Чаһанара — дүня бәзәйән, дү-ня зинәт верән.
Арайиш — зинәт, бәзәк-дүзәк.
Ариз — үз; әризә верән.
Арәстә — бәзәнмиш, зинәтлән-миш; һазыр мә'насында да иш-ләдилир.
Асайиш — раһатлыг, истира-һәт.
Асар — әсәрләр; әламәтләр; ядикарлар.
Аси — күнаһкар, үсян эдән.
Атәши-сузан — янар од.
Афәт — бәла, мүсибәт; көзәл мә'насында да ишләнир.
Афәт-бәһр — зәмәнәнин бә-ласы.
Афитаб — күнәш.
Аһән — дәмир
Аһәнкәр — дәмичи.
Ашүфтә — пәришан.

Б

Бавәр әтмәк — инанмаг.
Бад — күләк, ел.

Бадә — шәраб.
Бадисәба — сәһәр күләйи.
Бадү бәрф — күләк вә гар.
Базу — биләк.
Базубәнд — биләрзик, голбаг.
Бала — йүксәк; учабой, гәдд, гамәт.
Барани — яғмурлуг, яғыш яған заман кейилән либас.
Бар — йүк.
Бари-мөһнәт — дәрәд йүкү.
Бейзә — юмурта.
Бәга — әбәди.
Бәдр — он дәрәд кечәлик ай.
Бәдку — пис данышан.
Бәдәл — әвәз.
Бәдхәһ — һәр кәсин пислийи-ни истәйән.
Бәзбәнд — базубәнд сөзүндән биләрзик.
Бәзл — бағышламаг.
Бәзм — йығынчаг, мәчлис.
Бәнк — тирйәк.
Бән — хал.
Бәндә — гул.
Бәрат — бәхшиш.
Бәрг — илдырым.
Бәрә — пусгу ери.
Бәрк — ярпаг.
Бәрки-күл — күл ярпагы.
Бәрки-тәр — тәзә ярпаг.
Бәрф — гар.
Бәстә — бағлы.
Бәтн — гарын.
Бәса — чох
Бәхш — бағышламаг.
Бәһадир — икид.

Бәһр — дәннiz шеир өлчүсү.
Бөһтөр — даһа яхшы, чох яхшы.

Бәяз — аг.
Бидад — залимлик.
Бидар — ояг.
Биканә — ят адам.
Бикуман — шүбһәсиз, шәксиз.
Биләсинчә — архасынча.
Бим — горху.
Бимәғз — бейинсиз; ағылсыз.
Бинакуш — гулагын сырга тахылан ери.
Бипәрва — горхмаз.
Бисат — фәрш; дешәнмиш ер.
Бу, буй — гоһу.
Бута — нишан. һәдәф.
Бүғз — кин, дүшмәнчилик.
Бүғгалә — оғлаг.
Бүргә — үз өртүйү, нигаб.
Бүрян — гызартма.

В

Вәрд — күл.
Вәсмә — гаша чәкилән рәнк.
Вәһ — үз.
Вәһдәт — бирлик.
Вәсфи-һал — тәриф.

Г

Гәбгәб — бухаг.
Галүбәлә — эзәл күн.
Гарычгай — гызыл гуш.
Гәдд-гамәт — бой.
Гәмтәрир — гаты, сәрт.
Гәсабә — гәдимдә гадынлара мәх ус баш кейими.
Гәтрейи әшк — көз яшы дамласы.
Гәһр — гәзәб.
Гөвл — сөз, гөвлү садиг ола — сөзү дүз ола.
Гулач — ики ачыг гол узуну.
Гүбар — тоз; күдурәт; дәрд.
Гүбари-тирә — гара торпаг.
Гүллаб — чәнкәл.
Гылыг — хасийәт.
Гулами-кәмтәр — алчаг гул.

Д

Дам — тәлә, тор.
Даму — чәһәннәм.
Дал — „Д“ һәрфи әрәб әлифбасында „д“ язылдыгындан бүкүк белә охшадылыр.
Данәндә — бил чи.
Дари-фәна — фәна әви, дүня.
Дәрди-сәр — баш агрысы.
Дәр — гапы.
Дәндан — диш.
Дәстур — тәрз, үсул, гайда.
Дәстар — чалма.
Дәстари-әһмәр — гырмызы чалма.
Дәһән — ағыз.
Дәшнә — хәнчәр.
Дидар — көрүш.
Дидә — көз.
Димағи-пүргүрүр — мәғрур бейин.
Дил — үрәк.
Дилбәр — көзәл, севкили.
Динләнмәк — динчәлмәк, руһланмаг, чанланмаг.
Дираз — узун.
Дөврани-кәчрәфтар — тәрсинә доланан зәманә.
Дибәпуш — ипәк кейинән.
Дуд — түсгү.
Дүта — ики дәнә.
Дүхтәр — гыз.

Ә

Әбйәз — аг.
Әблә — ала-була.
Әбришим — ипәк.
Әбру — гаш.
Әбус — гарагабаг.
Әбусән гәмтәрир — тут-гун, гашгабагы.
гәл — аз.
Әғяр — рәгиб; өзкә; дүшмән; яд.
Әдна — алчаг.
Әзрузи-әзәл — әввәл күндән.
Әзвач — зөвчәләр, арвадлар.
Әлван — рәнкарәнк.
Әлтаф — лүтфләр.
Әкбәр — ән бөйүк.

Әксәр — чох.

Әксәр-әгәл — аз-чох.

Әкнун — инди.

Әмвач — мөвчләр, далгалар, ләпәләр

Әммарә — инсаны писликләрә мөчбур әдән мейл.

Әлһан — сәсләр.

Әнвар — нурлар, ишыглар.

Әнвәр — нурлу, ишыглы.

Әндишә — фикир, хәял.

Әргүван — гырмызы чичәк адыдыр

Әрмәган — һәдийә, төһфә, сөзгат.

Әрус — кәлин.

Әсләһә — силаһлар.

Әтвар — төврләр, һәрәкәтләр.

Әтвәл — узун.

Әтшан — сусуз.

Әфзәл — ән яхшы.

Әфзун — артыг.

Әфлак — фәләкләр, көйләр.

Әфсәр — таң.

Әфшан — сачан.

Әхтәр — улдуз.

Әһкам — һөкмләр.

Әшк — көз яшы.

Әсайи әждәһәпейкәр — әждәһә шәкилли әса.

З

Зайдән — доғмаг.

Зәбан — дил.

Зәнәхдан — чәнә чекәйи.

Зәвал — бала.

Зәррин — күлебатынлы, зерли.

Зәхм — яра.

Зәһр — өд; зәһәр.

Зивәр — зинәт, бәзәк.

Зиба — көйчәк.

Зишт — чиркин, пис.

Зиядә — артыг.

Зия — ишыг.

Зүлф — сач.

Зүлфи-пүртаб — гывым сач.

Зуд — тез.

И

Инайәт — ярдым, көмәк.

Ибрани-дил — ширин дил.

Иғбал — бәхт.

Идбар — бәхтбәхтлик.

Ийма — ишарә, һим.

Имруз — бу күн.

Иһанәт — тәһгир әтмәк.

Имбисат — ачылмаг; фәрәһ-ләнмәк.

Илтимас — хаһиш.

Интигал — ерини дәйишмәк; кечмәк.

Истиғна — наз.

Иснаәшәр — он ики (мәзһәб адыдыр)

Ихтилат — данышыг, сөһбәт.

Истималәт — тәсәлли вер-мәк.

Ираг — узаг.

К

Кам — арзу.

Кар — иш.

Кан — мәдән.

Кәбир — бөйүк.

Кәззәб — яланчы.

Кәлб — ит.

Кәмтәр — алчаг.

Көшк — кашанә.

Кизб — ялан.

Кәрбас — без, аг.

Кишвәр — өлкә.

Кутаһ — гыса, көдәк.

Кузәкар — сәһәнк, бардаг гайыран.

Куй — күчә.

Күрейи-атәшсузан — янар од күрәси.

К

Кәзәл — нар габығы.

Кәрд — тоз.

Кәрдән — боюн.

Кәрдиш — доланмаг; кәзмәк.

Кәрм — исти.

Кәз — дәфә.

Кәштә чыхмаг — сейрә чыхмаг.

Көфтар — данышмаг.
Кирибан — яха.
Кирифтар — мүбтәла, әсир,
дүчар олмаг.
Күлаб — күл сую.
Кейсу — сач.
Куйәндә — шаир; натиг.
Күлбүн — күл ағачы.
Күли-һәмра — гызыл күл.
Күли-хәндан — ачылмыш күл.
Куш — гулаг.
Күнәшаса — күнәш кими.
Кушә — күнч.

Л

Лаләрух — лалә үзлү.
Ләали — инчиләр, мирвариләр.
Ләб — додаг.
Ләбхәндә — додағы күлүшлү.
Ләбшәкәр — ширин додаг.
Ләһн — сәс.
Лешкәр — гошун.
Лига — үз.
Лөлә — мирвари, инчи.

М

Манәнд — ошар.
Маһ — ай.
Маһвәш — ай кими.
Маһтабан — ишыглы, парлаг
ай.
Маазллаһ — аллаһ эләмәсин.
Мөвла — аға.
Мәгал — данышыг.
Мәва — дүшәркә, мәнзил, мәс-
кән.
Мәгбул — бәйәнилмиш, гәбул
олунмуш.
Мөвч — ләпә, далға.
Мәдәләт — әдаләт.
Мәзәлләт — эллилик; зилләт.
Мәдар — вәсилә.
Мәнгушә — нәгш олунмуш.
Мәләләт — йорғунлуг, дүш-
күнлүк.
Мәлбусә — либас, палтар.
Мәкр — һийлә.
Мәргәд — гәбр.
Мәрдуд — говулмуш.

Мәләкаса — мөләйә бәнзәйән.
Мәтлә — шәрин илк сәйти.
Мәхмур — хумарланмыш, сүз-
күн.
Мәхзән — хәзинә.
Мәһ — ай.
Мәһтаб — ай ишығы.
Мәһбуби — мүнтәхәб — сечил-
миш көзәл.
Мәһр — мәнәббәт; күнәш.
Мәһман — гонаг.
Мина — сүраһи; зәркәрин гы-
зыл күмүш үстүнә нәгш әтди-
йи яшыл рәнкли бәзәк.
Мишккин — гара; мүшкүлү.
Мүләһһәм — әтли.
Мүнтәхәб — сечилмиш.
Мүсәффа — сафлашдырыл-
мыш.
Мүсәввәр — тәсвир әдилмиш,
рәсм олунмуш.
Мүстәһсән — бәйәнилмиш.
Мүтәрра — тәрәвәтли, рөвнәг-
ли.
Мүтрүб — чалыб ойнаян, ха-
нәндә.
Мүтәһәййир — һейран олан,
һейрәтә дүшмүш.
Мүхәммәс — һәр бәнди беш
мисралы шеир.
Мүхлис — яхын дост.
Мүжкан — кирпикләр.
Мүшәввәш — һалы пәришан;
гәшвишли.
Мүштаг — иштияглы.
Мүшкүл — чәтин.

Н

Накәс — алчаг.
Наяб — тапылмаян.
Надир — аз тапылан.
Надидә — көрүнмәмиш.
Намә — мәктуб.
Нәхл — ағач.
Нәвахан — һава илә охуян.
Ниса — гадын.
Никаһ — бахыш.
Нөврәстә — ени етишмиш.

П

Пай — аяг.
Пайбәнд — аягы бағлы; ән-
кәл.
Пайәндәз — үстүндән кечмәк
үчүн ерә сәрилмиш гумаш
парча, халы, халча.
Памал — паймал — тапдалан-
мыш, аяг алтында галмыш.
Пәйвәстә — даим, һәмишә;
бир-биринә бағлы.
Пәдәр — ата.
Пәйғам — хәбәр, сифариш.
Пәйк — чакәр, гасид, мушту-
лугчу.
Пәйкан — охун учуна тахылан
дәмир.
Пәйкәр — сурәт, үз, чөһрә;
көзәл.
Пәйманә — ички ичилән габ,
сағәр, гәдәһ.
Пәрвизә — парлаглыг.
Пәргу — гу түкү.
Пәртөв — парлаглыг; айдын
ишыг.
Пәрүбал — гол-ганад.
Пирайә — зиягәт, рөвнәг.
Пираһән — көйнәк.
Пичүтаб — изтираб, тәлаш;
гыврым.
Пүстин — күрк, ичи дәрили
бүрүнчәк.
Пушак — өртүк, кейим.
Пүһан — мәхфи, кизли.
Пүр — долу.
Пүсәр — сәул.

Р

Раз — сирр.
Разидил — үрәк сирри.
Рәк — дамар.
Рәнч — эзийәт.
Рәһкүзар — кечид, йол.
Рәхт — палтар.
Риштә — тел.
Рубәру — үз-үзә.
Руд — чай.
Руз — күн, күндүз.
Рузкара — зәманә.

Рәван — келәч, ахан; руһ.
Руйи-зәмин — ер үзү.
Рүхсар — үз.

С

Саид — биләк.
Саг — балдыр.
Сайә — көлкә.
Сайру — хәстә.
Саһир — чадукәр, сәһр эләйән.
Савад — гара; гаралыг.
Севб — палтар, әлбәсә.
Сәдр — синә.
Сәм — эшитмә.
Сәмән — ясәмән күлү.
Сәласил — зәнчиләр.
Сәнкдил — даш үрәкли.
Сәнки-хара — чакмаг дашы.
Сәкмәк — сүзмәк.
Сәр — баш.
Сәри-сәрдәр — сәрдарын
башы.
Сәрвәр — башчы.
Сәрбәсәр — башлан-баша.
Сәрасәр — башдан-баша.
Сәк — ит, көпәк.
Сәйяд — овчу.
Сәрир — тахт.
Сәрири-һүсн — көзәллик
тахты.
Сәрәндәз — бәзәкли баш
өртүйү.
Сәркәштә — авара, сәркәр-
дан.
Сәрәфраз — башы уча.
Сәф — чәркә.
Сәфид — ағ.
Сиб — алма.
Сим — күмүш.
Сими-мүсәффа — саф күмүш.
Симүзәр — гызыл вә күмүш.
Сират — йол.
Сираб — судан доймуш.
Сиясәт — чәза.
Сияһ — гара.
Симин — күмүшә тутулмуш.
Сой — чинс.
Су — тәрәф.

Сүрбә — гушларын сүрүсү,
гатары.

Сүрүр — шадлыг.

Т

Табан — ишыглы.

Табәндә — парлаг.

Табдар — парлаг; гыврым;
һәрарәтли.

Тачи-зәр — гызыл тач.

Тар — гаранлыг.

Тәбәр — балта.

Тәэррүз — долашмаг, сөз ат-
маг, һүчүм.

Тәм — дад, ләззәт.

Тәлафи — гайтарыш, әвәз.

Тәрәб — шадлыг.

Тәррар — чибкәсэн, огру.

Тәрсә — христиан.

Тәсхир — истила.

Тәчдид — енидән, енидән баш-
ламаг.

Тәшнә — сусуз.

Тәр — тәзә.

Тәмәннәшмәк — әл вериб
көрүшмәк.

Тиг — гылынч.

Товфир — чохалтмаг, артыр-
маг.

Түраби — торпаг рәнкли.

Тушә — азугә.

Ү

Үзма — бөйүк гадын.

Үфтадә — дүшкүн.

Үшмәк — хәз бүрүнчәк.

Ф

Фәраг — айрылыг.

Фәрда — сабаһ.

Фәрамүш әтмәк — унутмаг.

Фәрбеһ — көк.

Фәрхәндәһал — шад.

Фәриштә — мөләк.

Фәсли-шита — гыш фәсли.

Фәһмидә — анлаглы.

Фе'л — иш.

Фириб — алдатмаг.

Фүзун — артыг, узун.

Х

Хаб — юху.

Хак — торпаг.

Хаһ — истәр.

Хаһан — истәйән.

Хамә — гөләм.

Хар — тикан.

Хас — сечилмиш.

Хатәм — үзүк.

Хәзра — яшыл.

Хәндә — күлүш.

Хәндан — күлән.

Хәрмөһрә — эшшәк мунчуғу.

Хәсарәт — зәрәр, зиян.

Хәдәнк — ох.

Хошхан — көзәл сәсли.

Хуб — яхшы, көзәл.

Хубан — көзәлләр.

Хун — ган.

Хунхар — ганичән.

Хишм — ачыг, гәзәб.

Хишмә кәлмәк — ачыгланмаг,
гәзәбләнмәк.

Хүлд — чәннәт.

Хүлг — хасийәт.

Хоткар — Түркийә султаны.

Хошәлһан — хош сәсли.

Һ

Һәбиб — истәкли; дост.

Һәчәр — даш.

Һәчәрүләсвәд — гара даш.

Һәрами — йолкәсэн.

Һәмдәм — йолдаш.

Һәмәйил — боғазалты.

Һинду хал — гара хал.

Һичаб — пәрдә.

Һүбәб — көпүк.

Һүччәч — һачылар.

Ч

Чак — парчаланмыш.

Чакәр — гул.

Чалак — дирибаш.

Чаһ — гую.

Чашт — күнорта вахты ейилән
емәк.

Чәнк — әл, пәнчә; чалгы аләти.

Чиз — шей, зад.

Чәрхи-чәнбәр — доланан
чарх.

Чәрхи-хәзра — яшыл көйләр

Ҷ

Ҷам — гәдәһ.

Ҷәмә — бөйүк мәсчид.

Ҷанан — мә'шугә, севкили.

Ҷанмүрғү — чан гушу; руһ.

Ҷанфәза — чан бағышлайя,
чан верән.

Ҷаһанара — дүняны бәзәйән
(күнәш мә'насында ишләнмиш-
дир).

Ҷапил — анламаз.

Ҷөвр — зүлм.

Ҷөвшән — дәмр һалгалардан
һөрүлмүш дава палтары.

Ҷәбин — алын.

Ҷәнк — дава, вурушма, һәрб.

Ҷәнки — вурушган.

Ҷифә — чәмдәк.

Ҷила — парлаглыг.

Ҷилвә — наз, ишвә.

Ҷинан — чәннәт.

Ҷыға — кәкил.

Ҷыгга — тач.

Ҷуш — гайнамаг.

Ҷуд — әлиачыглыг, сәхавәт.

Ҷуда — айры.

Ҷунун — дәлилик.

Ҷүр'ә — удум, ичим.

Ҷүрм — күнаһ.

Ҷүрми-кәбир — бөйүк күнаһ.

Ҷүстүчу — ахтарыш.

Ш

Шам — ахшам.

Шанә — дараг.

Шанәвәш — дараг кими.

Шатыр — атын янында пияда
кәдән адам.

Шәб — кечә.

Шәкәрфәшан — шәкәрса-
чан; ширин данышыглы.

Шәм-и-сузан — янан шам.

Шәмс — күнәш.

Шәмсүгәмәр — ай вә күнәш.

Шәрм — һәя.

Шейда — вургун.

Шәһд — бал.

Шәһди-мүсәффа — саф бал.

Шир-жәян — гызмыш шир.

Шита — гыш.

Э

Эйд — байрам.

Эйн — көз.

Я

Явуз — ярамаз, ашыглы.

Яйырмаг — узаглашмаг.

Ярәббәна — әй бизим аллаһ.

Ябәндә — тапан.

КИТАБЫН ИЧИНДЭКИЛЭР

Гошмалар

О шух гэмзэлэрин, хэнчэр кирпийн	3
Хублар арыгындан ярымаг олмаз	4
Бир сэнэмин синэсинэ мүштагам	5
Чан вериб йүз миннэт илэ алмышам	6
Бэнэфшэ тэк энбэр зүлфүн буй верир	7
Кэлэй гэлэбэйи Мэхэммэдхан бэй	8
Хейли вахтдыр айрылмышыг яр илэн	9
Олмаяйды белэ сэфэрэ чыхмаг	10
Бир чаван тэээдэн кэлиб эрсэйэ	11
Дурубан эшгилэ күзар эйлэлим	12
Сияһтел көрмэдим Күр гырагында	13
Бу күн бир эчайиб көзэл севмишэм	14
Бир хэлвэт ер ола, эгар олмая	15
Агла, көзүм, айрылырсан чанандан	16
Эй сүсэн сүнбүлүм, ал зэнэхданлым	17
Сэрв бойлум, бир чых, көрүм боюну	18
Сэнсэн, эй назэнин, көзэллэр шаһы	19
Долду димагыма зүлфүн энбэри	20
Сығалланыб-сығалланыб сияһ зүлф	21
Сачын зэнчириңэ көнүл бағладым	22
Бир үзү күл, рэнки лалэ, зүлфү тэр	23
Бир көзэл ки, ширин ола бинадан	24
Сэрасэр бир ерэ йығылса хублар	25
Дэһанын сэлэфдир, дишлэрин инчи	26
Чохдан бэри ярын фэрагындэйэм	27
Бэдэнини күл ярадан илаһи	28
Бали-сэба, бир хэбэр вер көнлүмэ	29
Сияһ телли бир сэнэмин учундан	30
Боюн сураһыдыр, бэдэнин бүллур	31
Чамалын көзүмдэн ниһан олалы	32
Эй һури лигалым, мэлэк сималым	33
Бади-сэба, бир хэбэр вер көнлүмэ	34
Бу нечэ зүлмдүр мэнэ эйлэрсэн	35
Нэдэн күсүб тэби назик олан яр	36

Ачыгбашла экэр олса бир дилбэр	37
Булут зүлфү, ай габаглы көзэлин	39
Кетдим ала көзлү ярла данышам	40
Бивэфасан, сэнлэн үз дөндөрмишэм	41
Мэн йэнэ хубларың падишапындан	42
Һарда көрсэм бир шух каман гашлыны	43
Бир энламы нэсрин, додағы гөнчэ	44
Бэһанэ тутубан биздэн кен кэмэ	45
Энэ мэни янар-янар одлара	46
Эй чаван гыз, мэндэн белэ кэмэ кен	47
Эй үзү күл, гэдди туба Сафийэ	48
Индэн белэ өлсэм арзу чэкмэнэм	49
Чох замандыр ярын һэсрэтиндэйэм	50
Севлийим алайды үзүндэн ниґаб	51
Эллэ айна көзэ сүрмэ чэкэндэ	52
Сэнин тэки сияһ телли, күл үзлү	53
Бахыб чамалына гүрур эйлэмэ	54
Саллана-саллана дөвлэгханадан	55
Эй мэлэк хойлу, эй туба бойлу яр	56
Бэдэнин сэрасэр күл хэрмэнидир	57
Онун үчүн уймаз гейрилэ көнлүм	58
Сэфалар кэтириб, тэшриф буюрдун	59
Мэним ярым сығалланыб кэлэндэ	60
Зүлфүн башы тахталаныб габагда	61
Эй зүлмү чох, гэлби гара бииграр	62
Күлжүн сэрендэзын тазэ күл кими	63
Намэ, кедэр олсан ярын куйинэ	64
Бир фитнэ феллини, үзү халлынын	65
Эй кирпийи хэнчэр, гашы зүлфүгар	66
Өйүмэсин кимсэ көзэлэм, дейиб	67
Гэдэм басдын, сэн сэфалэр кэтирдин	68
Дүйүн олду, бүтүн хублар йығылды	69
Сияһ зүлфүн гэддин илэн бэрабэр	70
Хумар көзлэрини севэндэн бэри	71
Бир сэн кими көзэл йохдур дүняда	72
Нэ көзэл сүрмэдэн чила кэтирди	73
Көрдэниндэ, гамэтиндэ айыб йох	74
Эй Мэккэни, Мэдинэни ярадан	75
Дэрдин мэни һейвалара дөндэрди	76
Энэ байрам олду хублар эвиндэ	77
Мэни гэрг эйлэдин гэм дэрясына	78
Башына дөндүйүм, той адамлары	79
Оғрун баха-баха, эй чешми нэркис	80
Бир бэяз көрдэни, мэрмэр синэлим	81
Ай конары габагында гый кими	82
Бир мина көрдэни, күл үзлү ярын	83
Эй шаһы хубларың, шуху дилбэрин	84
Интизар чэкмэкдэн, йол көзлэмэкдэн	85
Бир заман һавада ганад сахлайын	86
Бир сөлүк яшылбаш соналар кими	87

Мүшки чаргат конарында хумар көз	88
Көз галды йолларда, чан интизарда	89
Эй чананым, сән бәзәниб кәләндә	90
Күнәш үзлү, хош гылыгы чанансан	91
Яй гаш бучагында, ал янаг үстә	92
Эй марал бахышлы, сона сыгаллы	93
О тубу бахышын йыхды аламы	94
Мән сәнә олмушам дидар ашиги	95
Әкәр ярсан, кәл сармашаг гол-боюн	96
Эй Кә'бәм, Кәрбәлам, Мәккәм, Мәдинәм	97
Хублардакы зөвгү сәфа дейирләр	98
Севдийим, ләбләрин ягута бәнзәр	99
Ясәмән телләрин, нәркиз көзләрин	100
Ал кейиниб чыхсан күлшән сейринә	101
Байрам олду, неч билмирәм нейләйим	102
Күр гырагынын әчәб сейрәнкахы вар	103
Сәһәр-сәһәр һәсрәт илән кәзирдим	105
Эй чаным чәллады, өмрүм ягысы	106
Һәр етән көзәлә көзәл демәнәм	107
Бәнәфшә гохулу ярдан айрылан	108
Гайнар көзләриндән, шух бахышындан	109
Һәгдир, көзәл чохдур чаһан ичиндә	110
Гасид, тезчә ярдан кәтир бир хәбәр	111
Бир белә чаванын әгли кәм олса	112
Эй симасы тәрлан, синәси топгун	113
Бир ала көздүнүн, сәрви-рәванын	114
Бир айна габаглы, тәр синәли яр	115
Нейләмишәм мәнән үз дөндәрибсән	116
Ала көзлү, сәрв бойлу дилбәрим	117
Ики дәнә әчәб хосрови-шаһи	118
Нә көзәлдир бу чаванын чамалы	119
Эй янагы лалә кими ал көзәл	120
Енә сәни көрдүм, бағрым охланды	121
Эй чамалы күнәш, зүлфләри дилкәш	122
Шаһмар кими көрдүм сачын учуну	123
Ху бларын ясәм-н гохулу зүлфү	124
Ай ағалар, сизә бир әрз әйләйим	125
Тамам көзәлләрдән сәни баш билдим	126
Бир-биринә һәмләм ики новчаван	127
Әйибдир гәддими, дәлиб бағрымы	128

Тәчнисләр

Көзләрин чәлладыр, бахышын ягы	129
Көзәл бойлу, көзәл хойлу, көзәл яр	130
Сәһәр-сәһәр әсән гиблә елләри	131
Көздә чадукәрлик, халда фитнәлик	132
Эй дәһаны шәкәр, ләбләри гәнәдәб	133
Эй күнәш чамалым, сән нә көзәлсән	134

Гәзәлләр

Һәр кимин чананы ким, бир әһли-урфан олмая	135
Рияйү кибрү кизбү бухл олур наяб икитләрдә	136
Видадидән кәлән кағыз мәни фәрхәндәһал әтли	137
Сачына уймуш хәялым чүнки әнбәрбу кими	138
Салмаг нәзәриндән мәни чананә дүшәрми?	139
Ким ки, севдайи-сәри-зүлфи-пәришанә дүшәр	140
Тарабаг ичрә бир шаир кәлимүллаһ Мусадыр	141
Эй күли-хәндан, фәрагындан сәнин ган ағларам	142
Мәрибанлыг көрмәйиб бир мәһлигадан күсмүшәм	143
Һәбибим, бу нәзакәтдә күли-рә'надан артыгсан	144
Эй Видади, кәрдиши-дөврани-кәчрәфтарә бах!	145
Һәр кедән кәлмиш, мәним ол гәмкүсарым кәлмәмиш	146
Айдын олсун көзләрим ким, кәди ярын кағызы	147
Шәһабәддин бейин игбалү бәхти мүстәдам олсун	148
Языб бир намә көз яшилә ол дилдарә көндәрдим	149
Чыхыб башмаг сейринә, әдиб сейри-чәмән кәлдим	150
Сими-зәғәнин зүлфи, пәришан арасында	151
Әзәлдән биз дә бир шәккәр ләби севдик севәнләр тәк	152

Мүхәммәсләр

Нә хошдур баш гоймаг бир күләндамын гучагында	153
Кәдә, мән гурбан олум гашлары каман бачына	154
Билмәнәм мәнән нечүн ол севкили чанан күсүб	155
Бәрг уруб күн тәк чыхар бир һури пейкәр һәр сабаһ	156
Нейләрәм, белә мунун мән ... игбал ичинә	157
Эй күл, сәнә йохдур бу нәзакәтдә гәринә	158
Севдайи-сачын, кечсә йүз ил, сәрдән үзүлмәз	159
Дилбәр, нә дейим, сән кими чанан әлә дүшмәз	160
Аһ... бир сәрхош никарын дағы өлдүрдү мәни	161
Аһ ким, бир ярын истиғнасы өлдүрдү мәни	162
Алды чаным наз илә ол көзләри шәһла пәри	163
Эй сәба, ярә де ким, авара көрдүм Вагифи	164
Ким ки, зөвг истәр бүти шириндәһан севмәк кәрәк	165
Чүн бизим шалварымыз ә'лаву һәм әфзәл кәрәк	166
Гыш күнү чүнки дөнәр шол чәннәтүл-мә'вайә күрк	167
Дәһридә олду мәнә дилдарү дилбәр бир түфәнк	168
Эй мәни әйләйән әләмдә пәришан саггал	169
Туба бойлум, гамәтинди сәрвү әр'әрдән көзәл	170
Эй пәрисима, сәнин дидарынын мүштагийәм	171
Бир көзәл гамәтли яри-ләләрәнки севмишәм	172
Мән чаһан мүлкүндә, мүтләг доғру һаләт көрмәдим	173
Сәнин, әй шух мәлаикзада, гурбанын олум	176
Эй маһи-шәрәф, мәрһү вәфалар кәтирибсән	177
Әла, әй тәхтикаһи-мә'дәләт султаны, хош кәлдин!	178
Мәрһабә, сән бизә, әй түрфә чаһан, хош кәлдин	179
Ол маһи-мүнәввәр ки, сәһәрдән келәчәкдир	180
Дәрдин өлдүрдү мәни, әй новчәваным, кәлә көр	181
Эй гашы каман, кирпичи пейкан, гарачаргат	182

Валинин чешми чырагы, вәһ, нә түрфә чан имиш, . . .	183
Вәһ, бу багың нә эчәб сәрви-диларалары вар	184
Наз илә та ол бүти-зиба кәлисадан чыхар,	187
Верди аға мәнә бир чуха ки, мин донә дәйәр	188
Үзүндән ол күнәш рүхсар та мөчәр чәкиб дурмуш . . .	190
Бу һал илә, һәбибим, һәсрәтиндән чан кечсинми? . . .	191

Мүстәзадлар

Ярым нә көзәл кейиниб, әлван бәзәнибдир,	192
Я рәбби, бу шәһрә, о үзү маһ кәләйди	193
Әй зүлфү сийәһ, синәси әбйәз, көзү алә	194
Сән гөнчә кими һәр бир әдән дәмдә яшынмаг	196
Бир нимәтәнә ким, та ола зәрбәфтү никүтәр	197

Мүәшшәрләр

Әй бүти-тутизәбан, кәл ки, мәгалын истәрәм	200
Әй рәнки-рүхи-алына һейран күлү лалә	203
Һаһаһан бир дәрлә дүшдүн олмады дәрман, Чавад . . .	205
Видади илә мүшаирә	208
<i>Изаһлар</i>	224
<i>Тарихи, әфсанәви вә чографи адлар</i>	234
<i>Лүғәт</i>	237

Ref-64638